

IES MADINA MAYURQA

PROGRAMACIÓ DEL DEPARTAMENT DE

CIÈNCIES SOCIALS

CURS 2017-2018

Índex de continguts

1. Organització del Departament	☐	4
Composició del departament i assignació de matèries i cursos		
2. Programació d'ESO	☐	
Objectius		5
Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències bàsiques	☐	6
Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria en cadascun dels cursos de l'ESO		7
• Primer d'ESO	☐	8
• Segon d'ESO	☐	12
• Tercer d'ESO	☐	14
• Quart d'ESO	☐	16
Procediments i instruments d'avaluació	☐	21
Criteris de qualificació a l'ESO .	☐	22
Activitats de recuperació durant l'estiu i proves extraordinàries	☐	24
Activitats de recuperació i mesures de suport per a alumnes amb la matèria pendent	☐	25
Metodologia		26
Materials, recursos didàctics i llibres de text.	☐	26
Mesures d'atenció a la diversitat i adaptacions curriculars		27
Estratègies d'animació a la lectura i desenvolupament de l'expressió oral i escrita		27
Mesures per a la utilització de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC)		28
3. Programació de Batxillerat		29
- Història del món contemporani	☐	29
Finalitat de l'assignatura		
Objectius específics		
Orientacions metodològiques		
Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències		
Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria		
- Història de l'art (Segon de batxillerat)	☐	71
Objectius		
Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria		
- Geografia d'Espanya (Segon de batxillerat)	☐	58
Objectius		

Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria		
- Història d'Espanya (Segon de batxillerat)	☐	68
Objectius		
Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències		
Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria		
- Procediments i instruments d'avaluació (Batxillerat)	☐	79
Història del Món Contemporani		
Història de l'Art		
Geografia		
Història d'Espanya		
- Criteris de qualificació que s'aplicaran (Batxillerat)	☐	82
Història del món contemporani		
Història de l'Art		
Geografia		
Història d'Espanya		
- Metodologia (Batxillerat)		84
Història del món contemporani		
Història de l'Art		
Geografia		
Història d'Espanya		
- Materials, recursos didàctics i llibres de text. (Batxillerat)	☐	85
- Estratègies d'animació a la lectura i desenvolupament de l'expressió oral i escrita (Batxillerat)		86
- Mesures per a la utilització de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC) (Batxillerat)		86
- Criteris generals d'avaluació per les avaluacions extraordinàries. (Batxillerat)	☐	86
- Recuperació i mesures de suport per a alumnes amb la matèria pendent (Batxillerat)	☐	87
4. Activitats complementàries i extraescolars del departament	☐	87

Organització del Departament

Composició del departament i assignació de matèries i cursos

- 1r ESO: Ferran Jover, Ines Bonet (Maria Antonia Frau)
- 2n ESO: Mateu Palmer i Marina Gomez

- 3r ESO: Mateu Palmer i Marina Gomez
- 4t ESO: Ferran Jover, Bruno Martínez, Ines Bonet (Maria Antonia Frau)
- 1r BATXILLERAT: Elena Sánchez
- 2n BATXILLERAT: Bruno Martínez i Ferran Jover, Elena Sanchez, Mateu Palmer, Ines Bonet (Maria Antonia Frau)

Professorat	Matèria/es impartides
Elena Sánchez Carbajo	Història del Món Contemporani 1 ^r BAT (C, D), Història d'Espanya 2n Batxillerat (D)
Ferran Jover Comas Tutor 2n Batxillerat B	Ciències Socials 1r d'ESO (A i B) Ciències Socials 4t ESO (B i C) Historia de Espanya 2n Batxiller (B)
Bruno Martínez Molinos Cap de departament	Ciències Socials 4t ESO (A) Geografia 2 ⁿ BAT (C i D) Història de l'Art (D)
Mateu Palmer Ferrer Tutor Coordinador centres adscrits	Ciències Socials 2r ESO (A,C) Ciències Socials 3r ESO (C) Historia de Espanya 2n Batxiller (A)
Marina Gomez .	Ciències Socials 2 ⁿ ESO (B) Ciències Socials 3r ESO (A i B)
Ines Bonet (Maria Antonia Frau) Tutoria de 4t ESO D	Ciències Socials 1r d'ESO (C i D) Ciències Socials 4t ESO (D i E) Historia de Espanya 2n Batxiller (C)

Programació d'ESO

Matèria: Ciències Socials: Geografia i Història

Objectius

1. Identificar els processos i els mecanismes dels fets polítics, econòmics i culturals i les relacions que s'estableixen entre aquests. Emprar aquest coneixement per comprendre les causes que expliquen l'evolució de les societats i els seus problemes més rellevants.
2. Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics del medi físic i les interaccions entre aquests elements i els grups humans a l'hora d'emprar l'espai i els recursos. Valorar les conseqüències de tipus econòmic, social, cultural, polític i mediambiental d'aquestes interaccions. Conèixer la problemàtica específica de l'ús dels recursos a les Illes Balears.
3. Comprendre el territori com el resultat de la interacció de les societats amb el medi que organitzen i en el qual es desenvolupen.
4. Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees socioeconòmiques, culturals i polítiques, així com els trets físics i humans del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears.
5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments històrics rellevants de la història del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears a fi d'adquirir una perspectiva global de l'evolució de la humanitat amb un marc cronològic precís.
6. Valorar i respectar el patrimoni natural, històric, lingüístic, cultural i artístic del món, d'Europa, d'Espanya i, especialment, de les Illes Balears.
7. Comprendre els elements tècnics bàsics que caracteritzen la realitat social, cultural i històrica de les manifestacions artístiques, amb la finalitat de valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic i assumir actituds positives cap a la defensa i la conservació d'aquest patrimoni, especialment el de les Illes Balears.
8. Adquirir i emprar el vocabulari específic de geografia i història i incorporar-lo al vocabulari habitual, a fi d'augmentar la precisió en l'ús del llenguatge i millorar la comunicació.
9. Cercar, seleccionar, comprendre i relacionar, amb els mètodes i les tècniques propis de la geografia i la història, informació de tipus verbal, gràfic, icònic, estadístic i cartogràfic procedent de fonts diverses, incloent-hi l'entorn físic i social, les biblioteques, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació i la comunicació; tractar aquesta informació d'acord amb la finalitat que es persegueix i comunicar-la als altres de forma organitzada i intel·ligible.
10. Dur a terme tasques en grup i participar en debats amb una actitud constructiva, crítica i tolerant, fonamentant adequadament les opinions i valorant el diàleg com una via necessària per solucionar els problemes humans i socials.
11. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques, apreciar-ne els valors i les bases fonamentals, valorar els drets i les llibertats com un assoliment irrenunciable i una condició necessària per a la pau, denunciar actituds i situacions discriminatòries i injustes i mostrar-se solidaris amb els pobles, els grups socials i les persones privats dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris
12. Valorar i respectar la diversitat cultural i ser respectuós i tolerant amb cultures i opinions que no coincideixen amb les pròpies, sense renunciar, però, a emetre judicis de valor.

Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències bàsiques

Objectius	Denominació de la competència i concreció per a la matèria	Curs			
		1r	2n	3r	4rt
Tots	<ul style="list-style-type: none"> Competència en comunicació lingüística: <ul style="list-style-type: none"> - Adquisició del lèxic adequat mitjançant la pràctica de l'oralitat i l'escriptura a l'aula. - Resolució de problemes que inclouen aplicar destreses comunicatives a l'hora de llegir, escriure, parlar, escoltar i conversar. - Adquisició d'habilitats vinculades al tractament de la informació a través de la producció de textos electrònics. - Utilització del diàleg, mitjançant debats, com a eina per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives. 	S	S	S	S
2,3,9	<ul style="list-style-type: none"> Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia <ul style="list-style-type: none"> - Utilització d'eines matemàtiques (magnituds, percentatges, taxes, escales) per analitzar i descriure gràfics, fer càlculs i elaborar i interpretar mapes. - Aplicació del mètode científic en tasques en les quals es duen a terme observacions, s'estableixen hipòtesis i s'extreuen conclusions, amb l'objectiu de prendre decisions i adquirir disciplina, rigor, paciència, risc i responsabilitat. - Coneixement de la història de la Terra i dels processos que han originat la configuració que té actualment. - Relació dels sabers geològics amb la producció agrícola, ramadera, marítima, minera i industrial. - Associació de l'aparició de noves tecnologies i avenços científics a la millora de les condicions de vida al llarg de la història. - Implicació en l'ús raonable dels recursos naturals, així com en la conservació del medi ambient. - Valoració crítica de l'impacte de les activitats humanes sobre el medi físic. 	S	S	S	S
Tots	<ul style="list-style-type: none"> Tractament de la informació i competència digital: <ul style="list-style-type: none"> - Coneixement i ús de diferents motors de cerca i bases de dades a fi de triar el més adequat a les pròpies necessitats. - Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar, obtenir i processar informació de manera crítica; és a dir, per comparar-la, avaluar-ne la fiabilitat i l'adequació i transformar-la en coneixement. - Creació de continguts digitals en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) utilitzant els programes o les aplicacions que s'adapten millor a les tasques. - Respecte dels principis ètics en l'ús de les fonts informàtiques i reconeixement dels riscos associats a l'ús de recursos en línia i l'addicció a determinats aspectes de la tecnologia digital. - Demostració d'una actitud activa, crítica i realista cap a les tecnologies i valoració de les fortaleces i les debilitats que presenten. - Motivació per aprendre a emprar les tecnologies i per millorar-ne l'ús 	S	S	S	S
Tots	<ul style="list-style-type: none"> Aprendre a aprendre 	S	S	S	S

	<ul style="list-style-type: none"> - Coneixement dels processos per al propi aprenentatge partint del que sap, del que desconeix, del que és capaç d'aprendre i del que li interessa. - Obtenció d'estratègies de planificació per resoldre una tasca (pensar abans d'actuar), supervisar el propi treball (analitzar el curs i ajustar el procés) i avaluar els resultats obtinguts (consolidar l'aplicació del pla si ha donat bons resultats o modificar-lo si els resultats no han estat bons). - Ús de la motivació i la confiança per aconseguir sentir-se protagonista del procés i el resultat de l'aprenentatge a partir de metes realistes. - Ús i aplicació de nous coneixements gràcies a la curiositat per aprendre a partir d'experiències vitals prèvies 				
Tots	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Competències socials i cíviques</i> - Comprensió i anàlisi crítica dels diferents codis de conducta de les societats a través de l'estudi de la història i la geografia humana. - Identificació de conceptes ètics relatius a la igualtat, la no-discriminació, la democràcia i els drets humans en l'organització social, política i econòmica d'Espanya, d'Europa i del món. - Comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori en un món globalitzat. - Organització de debats en els quals es respectin les diferències i se superin els prejudicis, a fi de manifestar solidaritat i participar en la presa de decisions de forma democràtica. 	S	S	S	S
Tots	<p>Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elaboració de projectes mostrant creativitat i imaginació a l'hora de planificar-los, analitzar-los, organitzar-los i gestionar-los, tant de forma individual com col·lectiva dins un equip. - Utilització de debats sobre temes de geografia i història per saber comunicar-se, presentar idees i negociar de manera argumentada. - Adquisició de pensament crític i de sentit de responsabilitat. 	S	S	S	S
1,2, 4,5, 6,7, 11 i especial- ment el 12	<p>Consciència i expressions culturals</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coneixement, comprensió i valoració de les diferents manifestacions culturals i artístiques com a font d'enriquiment i gaudi personal i consideració d'aquestes manifestacions com a part de la riquesa i el patrimoni dels pobles. - Aplicació de diferents habilitats perceptives i comunicatives i de pensament, sensibilitat i sentit estètic per comprendre i valorar les obres artístiques i les manifestacions culturals i gaudir-ne. - Identificació de la relació entre manifestacions artístiques i culturals i societat, la qual cosa implica prendre consciència de l'evolució del pensament, dels corrents estètics, de les modes i dels gusts. - Respecte per la diversitat cultural i el diàleg entre cultures i societats. - Gaudi, valoració crítica i promoció de la conservació del patrimoni cultural i artístic com a resultat de l'evolució de les diferents cultures i demostració d'interès, estimació i respecte per aquest patrimoni. - Potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació mitjançant la realització de tasques que suposin recreació, innovació i transformació. - Promoció de la participació en activitats culturals de l'entorn immediat, la qual cosa implica comportaments favorables a la convivència. 	S	S	S	S

Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria en cadascun dels cursos de l'ESO

Primer d'ESO. Geografia i Història

Bloc	Continguts	Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable	Temporització
1	<p>La prehistòria. L'evolució de les espècies i l'hominització. La periodització de la prehistòria. Paleolític: etapes; característiques de les formes de vida: els caçadors recol·lectors. Neolític: la revolució agrària i l'expansió de les societats humanes; sedentarisme; artesanía i comerç; organització social; aparició dels ritus: restes materials i artístiques, pintura i escultura. La cultura talaiòtica a les Illes Balears.</p>	<p>1. Entendre el procés d'hominització. <i>1.1. Reconeix els canvis evolutius fins a arribar a l'espècie humana.</i></p> <p>2. Identificar, anomenar i classificar fonts històriques. <i>2.1. Anomena i identifica quatre classes de fonts històriques.</i> <i>2.2. Comprèn que la història no es pot escriure sense fonts, ja siguin restes materials o fonts textuals.</i></p> <p>3. Explicar les característiques de cada temps històric i certs esdeveniments que han determinat canvis fonamentals en el rumb de la història i distingir períodes que en faciliten l'estudi i la interpretació. <i>3.1. Ordena temporalment alguns fets històrics i altres fets rellevants utilitzant les nocions bàsiques de successió, durada i simultaneïtat.</i></p> <p>4. Distingir la diferent escala temporal d'etapes com la prehistòria i la història antiga. <i>4.1. Elabora diversos tipus d'eixos cronològics.</i></p> <p>5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments històrics més rellevants de la prehistòria i l'edat antiga per adquirir una perspectiva global de l'evolució d'aquests períodes. <i>5.1. Analitza la transcendència de la revolució neolítica i el paper que hi té la dona.</i></p> <p>6. Datar la prehistòria i conèixer les característiques de la vida humana corresponents als dos períodes en què es divideix: paleolític i neolític. <i>6.1. Explica la diferència dels dos períodes en què es divideix la prehistòria i descriu les característiques bàsiques de la vida en cada un dels períodes.</i></p> <p>7. Identificar els primers ritus religiosos. <i>7.1. Reconeix les funcions dels primers ritus religiosos, com els de la deessa mare.</i></p>	1r trimestre
2	<p>La història antiga: les primeres civilitzacions. Cultures urbanes. Mesopotàmia i Egipte. Societat, economia i cultura.</p>	<p>8. Datar l'edat antiga i conèixer algunes característiques de la vida humana en aquest període. <i>8.1. Distingeix etapes dins la història antiga.</i></p> <p>9. Conèixer l'establiment i la difusió de diferents cultures urbanes després del neolític. <i>9.1. Descriu formes d'organització socioeconòmica i política noves, com els diversos imperis de Mesopotàmia i d'Egipte.</i></p> <p>10. Entendre que els esdeveniments i els processos tenen lloc al llarg del temps i en un mateix moment (diacronia i sincronia). <i>10.1. Entén que diverses cultures existien alhora a diferents punts geogràfics.</i></p>	1r trimestre

		<p>11. Reconèixer la importància del descobriment de l'escriptura. 11.1. <i>Diferencia les fonts prehistòriques (restes materials, àgrafes) de les fonts històriques (textos).</i></p> <p>12. Explicar les etapes en què es divideix la història d'Egipte. 12.1. <i>Interpreta un mapa cronològic i geogràfic de l'expansió egípcia.</i> 12.2. <i>Describeix les principals característiques de les etapes en què es divideix la història d'Egipte: reines i faraons.</i></p> <p>13. Identificar les principals característiques de la religió egípcia. 13.1. <i>Explica com materialitzaven els egipcis la seva creença en la vida del més enllà.</i> 13.2. <i>Elabora un mapa conceptual amb els principals déus del panteó egípcia.</i></p> <p>14. Describeix alguns exemples arquitectònics d'Egipte i de Mesopotàmia. 14.1. <i>Localitza en un mapa els principals exemples de l'arquitectura egípcia i de la mesopotàmica.</i></p>	
3	El món clàssic, Grècia: les polis gregues, expansió comercial i política. L'imperi d'Alexandre el Gran i els seus successors: l'hel·lenisme. L'art, la ciència, el teatre i la filosofia.	<p>15. Conèixer els trets principals de les polis gregues. 15.1. <i>Identifica diferents trets de l'organització sociopolítica i econòmica de les polis gregues a partir de diversos tipus de fonts històriques.</i></p> <p>16. Entendre la transcendència dels conceptes de <i>democràcia</i> i <i>colonització</i>. 16.1. <i>Describeix algunes de les diferències entre la democràcia grega i les democràcies actuals.</i> 16.2. <i>Localitza en un mapa històric les colònies gregues de la Mediterrània.</i></p> <p>17. Distingir el sistema polític grec de l'hel·lenístic. 17.1. <i>Contrasta les accions polítiques de l'Atenes de Pèricles amb l'imperi d'Alexandre el Gran.</i> 17.2. <i>Elabora un mapa de l'imperi d'Alexandre el Gran.</i></p> <p>18. Identificar i explicar diferències entre interpretacions de fonts diverses. 18.1. <i>Compara dos relats a diferents escales temporals sobre les conquestes d'Alexandre el Gran.</i></p> <p>19. Entendre l'abast del concepte de <i>clàssic</i> en l'art occidental. 19.1. <i>Explica les característiques essencials de l'art grec i com evoluciona en el temps.</i> 19.2. <i>Dóna exemples representatius de les diferents àrees del saber grec i argumenta per què es considera que la cultura europea parteix de la Grècia clàssica.</i></p>	2n trimestre
4	El món clàssic, Roma: origen i etapes de la història de Roma; la república i l'imperi: organització política i expansió colonial per la Mediterrània; el cristianisme. La península Ibèrica: els pobles preromans i la Hispània romana. El procés de romanització. La integració de les Illes Balears al món romà. La ciutat i el camp. L'art: arquitectura, escultura i pintura.	<p>20. Caracteritzar els trets principals de la societat, l'economia i la cultura romanes. 20.1. <i>Confecciona un mapa amb les diferents etapes de l'expansió de Roma.</i> 20.2. <i>Identifica diferències i semblances entre les formes de vida republicanes i les de l'Imperi a la Roma antiga.</i></p> <p>21. Identificar i descriure els trets característics d'obres de l'art grec i romà i diferenciar els que en són específics. 21.1. <i>Compara obres arquitectòniques i escultòriques de l'època grega i de la romana.</i></p> <p>22. Establir connexions entre el passat de la Hispània romana i el present. 22.1. <i>Elabora un mapa de la península Ibèrica en què es reflecteixen els canvis administratius a l'època romana.</i></p>	2n. trimestre

		<p>22.2. <i>Analitza diversos exemples del llegat romà que sobreviuen actualment.</i></p> <p>23. Reconèixer els conceptes de <i>canvi</i> i <i>continuitat</i> en la història de la Roma antiga.</p> <p>23.1. <i>Entén què va significar la romanització en diferents àmbits socials i geogràfics.</i></p> <p>24. Descriure la nova situació econòmica, social i política dels regnes germànics.</p> <p>24.1. <i>Compara les formes de vida de l'Imperi romà amb les dels regnes germànics en diversos aspectes.</i></p>	
5	La Terra. La Terra al sistema solar.	<p>1. Analitzar i identificar les formes de representació del nostre planeta: el mapa. Localitzar espais geogràfics i llocs en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques.</p> <p>1.2. <i>Analitza un mapa de fusos horaris i diferencia zones del planeta amb horari semblant.</i></p> <p>1.3. <i>Localitza un punt geogràfic en un planisferi i distingeix els hemisferis de la Terra i les principals característiques que presenten.</i></p>	3r trimestre
6	La representació de la Terra. Latitud i longitud.	<p>1.1. <i>Classifica i distingeix tipus de mapes i diferents projeccions.</i></p> <p>1.2. <i>Analitza un mapa de fusos horaris i diferencia zones del planeta amb horari semblant.</i></p> <p>1.3. <i>Localitza un punt geogràfic en un planisferi i distingeix els hemisferis de la Terra i les principals característiques que presenten.</i></p> <p>1.4. <i>Localitza espais geogràfics i llocs en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques.</i></p>	3r trimestre

7	<p>Components bàsics i formes de relleu. Medi físic de les Illes Balears, Espanya, Europa i el món:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relleu; - hidrografia; - clima: elements i diversitat de paisatges; - zones bioclimàtiques; - medi natural: àrees i problemes mediambientals. 	<p>2. Tenir una visió global dels medis físics balear, espanyol, europeu i mundial i de les característiques generals que presenten.</p> <p><i>2.1. Situa en un mapa físic les principals unitats del relleu balear, espanyol, europeu i mundial.</i></p> <p>3. Descriure les peculiaritats del medi físic espanyol.</p> <p><i>3.1. Enumera i descriu les peculiaritats del medi físic espanyol.</i></p> <p>4. Situar al mapa d'Espanya els principals elements i unitats del relleu peninsular i insular, així com els grans conjunts o espais bioclimàtics.</p> <p><i>4.1. Descriu les diferents unitats de relleu amb l'ajuda del mapa físic d'Espanya.</i></p> <p>5. Conèixer i descriure els grans conjunts bioclimàtics que conformen l'espai geogràfic espanyol.</p> <p><i>5.1. Localitza en un mapa els grans conjunts o espais bioclimàtics d'Espanya.</i></p> <p><i>5.2. Analitza i compara les zones bioclimàtiques espanyoles utilitzant gràfics i imatges.</i></p> <p>6. Ser capaç de descriure les peculiaritats del medi físic europeu.</p> <p><i>6.1. Explica les característiques del relleu europeu.</i></p> <p>7. Situar al mapa d'Europa els principals elements i unitats del relleu continental, així com els grans conjunts o espais bioclimàtics.</p> <p><i>7.1. Localitza en un mapa els principals elements i unitats del relleu europeu.</i></p> <p>8. Conèixer, comparar i descriure els grans conjunts bioclimàtics que conformen l'espai geogràfic europeu.</p> <p><i>8.1. Classifica i localitza en un mapa els diferents tipus de clima d'Europa.</i></p> <p>9. Conèixer els principals espais naturals del nostre continent.</p> <p><i>9.1. Distingeix i localitza en un mapa les zones bioclimàtiques del nostre continent.</i></p> <p>10. Identificar i distingir les diferents representacions cartogràfiques i escales.</p> <p><i>10.1. Compara una projecció de Mercator amb una de Peters.</i></p> <p>11. Localitzar al mapamundi físic les principals unitats del relleu mundial i els grans rius. Localitzar al globus terraqüi les grans zones climàtiques i identificar-ne les característiques.</p> <p><i>11.1. Localitza en un mapa físic mundial els principals elements i referències físiques: mars i oceans, continents, i illes i arxipèlags més importants, a més dels principals rius i cadenes muntanyoses.</i></p> <p><i>11.2. Elabora climogrames i mapes per situar els climes del món i els elements més importants d'aquests climes.</i></p> <p>12. Conèixer, descriure i valorar l'acció de l'home sobre el medi ambient i les conseqüències d'aquesta acció.</p> <p><i>12.1. Cerca informació a mitjans impresos i digitals referent a problemes mediambientals actuals i localitza pàgines i recursos web directament relacionats amb aquests problemes.</i></p>	
---	---	---	--

Segon d'ESO. Geografia i Història

Bloc	Continguts	Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables	Temporització
1	L'edat mitjana. Concepte d' <i>edat mitjana</i> i subetapes: alta, plena i baixa edat mitjana; la "caiguda" de l'Imperi romà a Occident: divisió política i invasions germàniques. Els regnes germànics i l'Imperi bizantí (Orient).	25. Caracteritzar l'alta edat mitjana a Europa i reconèixer la dificultat que suposa la falta de fonts històriques en aquest període. <i>25.1. Utilitza les fonts històriques i entén els límits del que es pot escriure sobre el passat.</i>	1r Trim
2	El feudalisme. L'islam i el procés d'unificació dels pobles musulmans. La península Ibèrica: la invasió musulmana, al-Àndalus i els regnes cristians.	26. Explicar l'organització feudal i quines conseqüències té. <i>26.1. Caracteritza la societat feudal i les relacions entre senyors i camperols.</i>	1r Trim
3	La plena edat mitjana a Europa (segles XII i XIII). L'evolució dels regnes cristians i musulmans. L'emirat i el califat de Còrdova, els regnes de Castella i d'Aragó (conquesta i repoblació). El regne de Mallorca. L'expansió comercial europea i la recuperació de les ciutats.	27. Analitzar l'evolució dels regnes cristians i musulmans en els aspectes socioeconòmics, polítics i culturals. <i>27.1. Comprèn els orígens de l'islam i l'abast que té posteriorment.</i> <i>27.2. Explica la importància d'al-Àndalus a l'edat mitjana.</i> 28. Entendre els processos relatius a les conquestes i la repoblació dels regnes cristians a la península Ibèrica i les relacions que mantenen amb al-Àndalus. <i>28.1. Interpreta mapes que descriuen els processos de conquesta i repoblació cristianes a la península Ibèrica.</i> <i>28.2. Explica la importància del Camí de Sant Jaume.</i>	1r Trim
4	L'art romànic, el gòtic i l'islàmic. Art gòtic mallorquí (arquitectura religiosa i civil).	29. Comprendre les funcions diverses de l'art a l'edat mitjana. <i>29.1. Descriu característiques de l'art romànic, del gòtic i de l'islàmic.</i>	1r i 2n Trim
5	La baixa edat mitjana a Europa (segles XIV i XV). La crisi de la baixa edat mitjana: la pesta negra i les conseqüències que se'n deriven. Al-Àndalus: els regnes de taifes. Els regnes d'Aragó i de Castella.	30. Entendre el concepte de <i>crisi</i> i les conseqüències econòmiques i socials que té. <i>30.1. Comprèn l'impacte d'una crisi demogràfica i econòmica en les societats medievals europees.</i>	2n Trim
6	L'edat moderna: el Renaixement i l'humanisme, abast posterior. L'art renaixentista.	31. Comprendre la significació històrica de l'etapa del Renaixement a Europa. <i>31.1. Distingeix diferents maneres de periodització històrica: edat moderna, Renaixement,</i>	2n Trim

		<p><i>barroc, absolutisme.</i></p> <p>32. Relacionar l'abast de la nova mirada dels humanistes, dels artistes i dels científics del Renaixement amb etapes anteriors i posteriors.</p> <p><i>32.1. Identifica trets del Renaixement i de l'humanisme en la història europea a partir de diferent tipus de fonts històriques.</i></p> <p><i>32.2. Coneix obres i el llegat d'artistes, humanistes i científics de l'època.</i></p>	
7	<p>Els descobriments geogràfics: Castella i Portugal. Conquesta i colonització d'Amèrica.</p> <p>Les monarquies modernes. La unió dinàstica de Castella i Aragó.</p>	<p>33. Analitzar el regnat dels Reis Catòlics com una etapa de transició entre l'edat mitjana i l'edat moderna.</p> <p><i>33.1. Coneix els principals fets de l'expansió d'Aragó i de Castella pel món.</i></p> <p>34. Entendre els processos de conquesta i colonització i les conseqüències que se'n deriven.</p> <p><i>34.1. Explica les diferents causes que varen conduir els europeus a descobrir Amèrica, a conquerir-la i a colonitzar-la.</i></p> <p><i>34.2. Valora interpretacions conflictives sobre la conquesta i la colonització d'Amèrica.</i></p>	2n Trim
8	<p>Els Àustria i les seves polítiques: Carles V i Felip II. Les guerres de religió, les reformes protestants i la Contrareforma catòlica.</p> <p>El segle XVII a Europa. Les monarquies autoritàries, parlamentàries i absolutes. La Guerra dels Trenta Anys. Els Àustria i les seves polítiques: Felip III, Felip IV i Carles II.</p> <p>Les Illes Balears a l'època moderna. Les Germanies.</p>	<p>35. Comprendre la diferència entre els regnes medievals i les monarquies modernes.</p> <p><i>35.1. Distingeix les característiques de règims monàrquics autoritaris, parlamentaris i absoluts.</i></p> <p>36. Conèixer trets de les polítiques internes i les relacions exteriors dels segles XVI i XVII a Europa.</p> <p><i>36.1. Analitza les relacions entre els regnes europeus que condueixen a guerres com la dels Trenta Anys.</i></p>	2n i 3r Trim
9	<p>L'art barroc. Principals manifestacions de la cultura dels segles XVI i XVII.</p>	<p>37. Conèixer la importància d'alguns autors i obres d'aquests segles.</p> <p><i>37.1. Analitza obres o fragments d'obres d'alguns autors d'aquesta època en el context en què varen ser creades.</i></p> <p>38. Conèixer la importància de l'art barroc a Europa i a Amèrica. Usar el vocabulari històric amb precisió i inserir-lo en el context adequat.</p> <p><i>38.1. Identifica obres significatives de l'art barroc.</i></p>	3r Trim
10	<p>Les Illes Balears, Espanya, Europa i el món: la població; l'organització territorial; models demogràfics; moviments migratoris; la ciutat i el procés d'urbanització.</p>	<p>1. Analitzar les característiques, la distribució, la dinàmica i l'evolució de la població de les Illes Balears i d'Espanya, així com els moviments migratoris.</p> <p><i>1.1. Explica la piràmide de població d'Espanya i de les diferents comunitats autònomes.</i></p>	3r Trim

		1.2. Analitza a diferents mitjans els moviments migratoris de les tres darreres dècades.	
--	--	--	--

Tercer d'ESO . L'Espai Humà

Bloc	Continguts	Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable	Tempo - rització
2	Espanya: l'organització territorial;	2. Conèixer l'organització territorial d'Espanya. <i>2.1. Distingeix en un mapa polític la distribució territorial d'Espanya: comunitats autònomes, capitals, províncies, illes.</i>	1r trimestre
3	Espanya, Illes Balears, activitats humanes: aprofitament i futur dels recursos naturals. Desenvolupament sostenible. Impacte mediambiental i aprofitament de recursos.	3. Conèixer i analitzar els problemes i els reptes mediambientals als quals han de fer front les Illes Balears i Espanya, l'origen que tenen i les possibles vies per superar-los. <i>3.1. Compara paisatges humanitzats espanyols segons l'activitat econòmica que s'hi duu a terme.</i>	1r trimestre
4	Espanya, Illes Balears, activitats humanes: aprofitament i futur dels recursos naturals. Desenvolupament sostenible. Impacte mediambiental i aprofitament de recursos.	4. Conèixer els principals espais naturals protegits peninsulars i insulars. <i>4.1. Situa els parcs naturals espanyols en un mapa i explica la situació actual d'alguns d'ells.</i>	1r trimestre
5	Espanya, activitats humanes: sistemes i sectors econòmics. Espais geogràfics segons l'activitat econòmica. Els tres sectors.	5. Identificar els principals paisatges humanitzats espanyols i classificar-los per comunitats autònomes. <i>5.1. Classifica els principals paisatges humanitzats espanyols a través d'imatges</i>	1r trimestre
6	Les Illes Balears, Espanya: la ciutat i el procés d'urbanització..	6. Reconèixer les característiques de les ciutats espanyoles i les diferents formes d'ocupació de l'espai urbà. <i>6.1. Interpreta textos que expliquen les característiques de les ciutats d'Espanya amb l'ajuda d'Internet o de mitjans de comunicació escrits.</i>	2n trimestre
7	Europa: la població; models demogràfics; moviments migratoris.	7. Analitzar la població europea pel que fa a la distribució, l'evolució, la dinàmica, les migracions i les polítiques de població. <i>7.1. Explica les característiques de la població europea.</i> <i>7.2. Compara la població europea de diferents països tenint en compte la distribució, l'evolució i la dinàmica.</i>	2n trimestre
8	Les Illes Balears, Espanya, Europa: sistemes i sectors econòmics. Espais geogràfics segons	8. Reconèixer les activitats econòmiques dels tres sectors que es duen a terme a Europa, a Espanya i a les Illes Balears i identificar diferents polítiques econòmiques.	2n trimestre

	l'activitat econòmica. Els tres sectors.	8.1. <i>Diferencia els diversos sectors econòmics europeus.</i>	
9	Les Illes Balears, Espanya, Europa : la ciutat i el procés d'urbanització..	9. Comprendre el procés d'urbanització a Europa, a Espanya i a les Illes Balears i els pros i els contres que suposa. 9.1. <i>Distingeix els diversos tipus de ciutats existents al nostre continent.</i> 9.2. <i>Resumeix elements que diferencien el món urbà i el rural a Europa.</i>	2n trimestre
10	El món: la població; models demogràfics; moviments migratoris.	10. Comentar la informació sobre la densitat de població i les migracions en mapes del món. 10.1. <i>Localitza al mapa mundial els continents i les àrees més densament poblats.</i> 10.2. <i>Situa al mapa del món les vint ciutats més poblades, esmenta a quin país pertanyen i explica la posició econòmica que ocupen.</i> 10.3. <i>Explica l'impacte de les onades migratòries als països d'origen i als d'acollida.</i>	2n trimestre
11	Les Illes Balears, Espanya, Europa: sistemes i sectors econòmics	11. Conèixer les característiques de diversos tipus de sistemes econòmics. 11.1. <i>Diferencia aspectes concrets dins un sistema econòmic i analitza com es relacionen.</i>	2n trimestre
12	Desenvolupament sostenible	12. Entendre la idea de <i>desenvolupament sostenible</i> i les implicacions que té. 12.1. <i>Defineix el concepte de desenvolupament sostenible i descriu conceptes clau que hi estan relacionats.</i>	3r trimestre
13	Espais geogràfics segons l'activitat econòmica. Sector primari i producció energètica	13. Localitzar els recursos agraris i naturals al mapa mundial. 13.1. <i>Situa al mapa mundial les principals zones cereal·lícoles i les masses boscoses més importants del món.</i> 13.2. <i>Localitza i identifica en un mapa les principals zones productores de minerals al món.</i> 13.3. <i>Localitza i identifica en un mapa les principals zones productores i consumidores d'energia al món.</i> 13.4. <i>Identifica i anomena algunes energies alternatives.</i>	3r trimestre
14	Espais geogràfics segons l'activitat econòmica. El sector secundari. i producció energètica.	14. Explicar la distribució desigual de les regions industrialitzades al món. 14.1. <i>Localitza en un mapa, mitjançant els símbols i la llegenda adequats, els països més industrialitzats del món.</i> 14.2. <i>Localitza i identifica en un mapa les principals zones productores i consumidores d'energia al món.</i>	3r trimestre
15	Espais geogràfics segons l'activitat econòmica. El sector terciari: transport.	15. Analitzar l'impacte dels mitjans de transport a l'entorn immediat. 15.1. <i>Traça sobre un mapamundi l'itinerari que segueix un producte agrari i un altre de ramader des que el recol·lecten o el produeixen fins que el consumeixen en zones llunyanes, i n'extreu conclusions.</i>	3r trimestre
16	Espais geogràfics segons l'activitat econòmica. El sectors econòmics	16. Comparar les dades del pes del sector terciari d'un país amb les del pes del sector primari i del secundari i extreure'n conclusions. 16.1. <i>Compara la població activa de cada sector a diversos països i analitza el grau de desenvolupament que mostren aquestes dades.</i>	3r trimestre

Quart d'ESO

Bloc	Continguts	Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable	Temporització
1	El segle XVIII a Europa: del feudalisme a l'absolutisme i al parlamentarisme de les minories. França, Anglaterra i Espanya. L'art i la ciència a Europa als segles XVII i XVIII.	<ol style="list-style-type: none"> Explicar el sentit polític, social i econòmic de l'Antic Règim. <ol style="list-style-type: none"> <i>Distingeix conceptes històrics com Antic Règim /Il·lustració.</i> Conèixer els avenços de la revolució científica des dels segles XVII i XVIII. <ol style="list-style-type: none"> <i>Valora els avenços científics i l'aplicació d'aquests avenços a la vida diària i contextualitza el paper dels científics a la seva època.</i> <i>Comprèn les implicacions de l'empirisme i el mètode científic en diverses àrees.</i> Conèixer l'abast de la Il·lustració com a nou moviment cultural i social a Europa i a Amèrica. <ol style="list-style-type: none"> <i>Describeix les característiques de la cultura de la Il·lustració i quines implicacions té en algunes monarquies.</i> <i>Diferencia l'absolutisme del parlamentarisme a través de l'anàlisi de diferents textos.</i> 	1r trimestre
2	Les revolucions burgeses al segle XVIII. La Revolució Francesa. Les revolucions liberals i la Restauració al segle XIX a Europa i Amèrica: processos unificadors i independentistes. Els nacionalismes.	<ol style="list-style-type: none"> Identificar els principals fets de les revolucions burgeses als Estats Units, França, Espanya i Iberoamèrica. <ol style="list-style-type: none"> <i>Redacta una narració sintètica amb els principals fets d'alguna de les revolucions burgeses del segle XVIII, amb explicacions de les causes que les provoquen i valorant-ne els pros i els contres.</i> Comprendre l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris del segle XVIII. <ol style="list-style-type: none"> <i>Discuteix les implicacions de la violència amb diversos tipus de fonts.</i> Identificar els principals fets de les revolucions liberals a Europa i a Amèrica. <ol style="list-style-type: none"> <i>Redacta una narració sintètica amb els principals fets d'alguna de les revolucions burgeses de la primera meitat del segle XIX, amb explicacions de les causes que les provoquen i valorant-ne els pros i els contres.</i> Comprovar l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris de la primera meitat del segle XIX. <ol style="list-style-type: none"> <i>Valora les raons dels revolucionaris per actuar com ho varen fer.</i> <i>Analitza fonts de diverses èpoques i reconeix el valor que tenen no tan sols com a informació, sinó també com a evidència per als historiadors.</i> 	1r trimestre
3	La revolució industrial: des de la Gran Bretanya a la resta d'Europa.	<ol style="list-style-type: none"> Descriure els fets rellevants de la revolució industrial i l'encadenament causal d'aquests fets. 	1r trimestre

	<p>La discussió sobre les característiques de la industrialització a Espanya i a les Illes Balears: èxit o fracàs?</p>	<p>1.1. <i>Analitza i compara la industrialització, en diferents escales temporals i geogràfiques, de diversos països d'Europa, Amèrica i Àsia.</i></p> <p>2. Entendre el concepte de progrés i els sacrificis i els avenços que comporta.</p> <p>2.1. <i>Analitza els pros i els contres de la primera revolució industrial a Anglaterra.</i></p> <p>2.2. <i>Explica la situació laboral femenina i infantil a les ciutats industrials.</i></p> <p>3. Analitzar els avantatges i els inconvenients de ser un país pioner en els canvis.</p> <p>3.1. <i>Compara el procés d'industrialització a Anglaterra amb el dels països nòrdics.</i></p> <p>4. Analitzar l'evolució dels canvis econòmics a Espanya i a les Illes Balears arran de la industrialització parcial del país.</p> <p>4.1. <i>Especifica algunes repercussions polítiques dels canvis econòmics a Espanya.</i></p>	
4	<p>L'imperialisme al segle XIX: causes i conseqüències. La Gran Guerra (1914-1919) o Primera Guerra Mundial.</p> <p>La Revolució Russa.</p> <p>Les conseqüències de la signatura de la pau</p> <p>La ciència i l'art al segle XIX a Europa, Amèrica i Àsia.</p>	<p>1. Identificar les potències imperialistes i el repartiment del poder econòmic i polític al món al darrer quart del segle XIX i al principi del XX.</p> <p>1.1. <i>Explica raonadament que el concepte d'imperialisme reflecteix una realitat que influirà en la geopolítica mundial i en les relacions econòmiques transnacionals.</i></p> <p>1.2. <i>Discuteix sobre l'eurocentrisme i la globalització.</i></p> <p>2. Establir jerarquies causals (aspecte, escala temporal) de l'evolució de l'imperialisme.</p> <p>2.1. <i>Reconeix cadenes i interconnexions causals entre el colonialisme, l'imperialisme i la Gran Guerra de 1914.</i></p> <p>3. Conèixer els principals esdeveniments de la Gran Guerra, les connexions amb la Revolució Russa i les conseqüències del Tractat de Versalles i dels altres tractats.</p> <p>3.1. <i>Diferencia els esdeveniments dels processos en una explicació històrica de la Primera Guerra Mundial.</i></p> <p>3.2. <i>Analitza el nou mapa polític d'Europa.</i></p> <p>3.3. <i>Describeix la derrota d'Alemanya des de la seva pròpia perspectiva i des de la perspectiva dels aliats.</i></p> <p>4. Esquematitzar l'origen, el desenvolupament i les conseqüències de la Revolució Russa.</p> <p>4.1. <i>Contrasta algunes interpretacions de l'abast de la Revolució Russa actuals i de l'època en què va tenir lloc.</i></p> <p>5. Conèixer els principals avenços científics i tecnològics del segle XIX, conseqüència de les revolucions industrials.</p> <p>5.1. <i>Elabora un eix cronològic, diacrònic i sincrònic, amb els principals avenços científics i tecnològics del segle XIX.</i></p> <p>6. Relacionar moviments culturals com el romanticisme en diferents àrees i reconèixer l'originalitat de moviments artístics com l'impressionisme, l'expressionisme i altres ismes a Europa.</p> <p>6.1. <i>Comenta analíticament quadres, escultures i exemples arquitectònics de l'art del segle XIX.</i></p> <p>6.2. <i>Compara moviments artístics europeus i asiàtics.</i></p>	2n trimestre

5	<p>La difícil recuperació d'Alemanya. El feixisme italià. El crac del 1929 i la Gran Depressió. El nazisme alemany. La II República a Espanya. La Guerra Civil espanyola.</p>	<p>1. Conèixer i comprendre els esdeveniments, les fites i els processos més importants del període d'entreguerres, o les dècades 1919-1939, especialment a Europa. <i>1.1. Analitza interpretacions diverses de fonts històriques i historiogràfiques de procedència diferent</i> <i>1.2. Relaciona algunes qüestions concretes del passat amb el present i les possibilitats del futur, com l'abast de les crisis financeres del 1929 i del 2008.</i> <i>1.3. Discuteix les causes de la lluita pel sufragi de la dona.</i> 2. Estudiar les cadenes causals que expliquen la jerarquia causal en les explicacions històriques sobre aquesta època i com es connecten amb el present. <i>2.1. Explica les principals reformes durant la II República espanyola i les reaccions a aquestes reformes.</i> <i>2.2. Explica les causes de la Guerra Civil espanyola en el context europeu i internacional.</i> 3. Analitzar què va conduir a l'apogeu dels feixismes a Europa. <i>3.1. Explica diversos factors que varen fer possible l'apogeu del feixisme a Europa.</i></p>	2n trimestre
6	<p>Esdeveniments previs a l'esclat de la guerra: expansió nazi i apaivagament. De guerra europea a guerra mundial. L'Holocaust. La nova geopolítica mundial: Guerra Freda i plans de reconstrucció postbèl·lica. Els processos de descolonització a Àsia i a Àfrica.</p>	<p>1. Conèixer els principals fets de la Segona Guerra Mundial. <i>1.1. Elabora una narració explicativa de les causes i les conseqüències de la Segona Guerra Mundial en diferents nivells temporals i geogràfics.</i> 2. Entendre el concepte de guerra total. <i>2.1. Reconeix la jerarquia causal (més o menys importància d'unes causes segons les diferents narratives).</i> 3. Diferenciar les escales geogràfiques en aquesta guerra: europea i mundial. <i>3.1. Interpreta per què va acabar abans la guerra "europea" que la "mundial".</i> <i>3.2. Situa les fases del conflicte en un mapa.</i> 4. Entendre el context en el qual es va desenvolupar l'Holocaust durant la guerra europea i les conseqüències que va tenir. <i>4.1. Reconeix la significació de l'Holocaust en la història mundial.</i> 5. Organitzar els fets més importants de la descolonització de postguerra al segle XX. <i>5.1. Descriu els fets més rellevants del procés de descolonització.</i> 6. Comprendre els límits de la descolonització i de la independència en un món desigual <i>6.1. Distingeix contextos diferents del mateix procés; per exemple, l'Àfrica subsahariana (1950-60) i l'Índia (1947).</i></p>	2n trimestre
7	<p>Evolució de l'URSS i els seus aliats. Evolució dels Estats Units i els seus aliats; l'estat del benestar a Europa. La dictadura de Franco a Espanya i a les Illes Balears. La crisi del petroli (1973).</p>	<p>1. Entendre els avenços econòmics dels règims soviètics i els perills del seu aïllament intern, així com els avenços econòmics de l'estat del benestar a Europa. <i>1.1. Explica alguns dels conflictes de l'època de la Guerra Freda emprant fonts històriques i historiogràfiques.</i> <i>1.2. Explica els avenços de l'estat del benestar a Europa.</i> <i>1.3. Reconeix els canvis socials derivats de la incorporació de la dona a la feina com a assalariada.</i></p>	2n i 3r trimestre

		<p>2. Comprendre el concepte de guerra freda en el context posterior al 1945 i les relacions entre els dos blocs: EUA i URSS.</p> <p>2.1. <i>Describeu les conseqüències de la guerra del Vietnam.</i></p> <p>3. Explicar les causes de l'establiment d'una dictadura a Espanya després de la Guerra Civil i com va anar evolucionant aquesta dictadura del 1939 al 1975.</p> <p>3.1. <i>Coneix la situació de la postguerra i la repressió a Espanya i les diferents fases de la dictadura de Franco.</i></p> <p>3.2. <i>Discuteix com s'entén a Espanya i a Europa el concepte de memòria històrica.</i></p> <p>4. Comprendre el concepte de crisi econòmica i la repercussió mundial que té en un cas concret.</p> <p>4.1. <i>Compara la crisi energètica del 1973 amb la financera del 2008.</i></p>	
8	<p>Les diferents formes econòmiques i socials del capitalisme al món.</p> <p>L'ensorrament dels règims soviètics i les conseqüències que se'n deriven.</p> <p>La transició política a Espanya: de la dictadura a la democràcia (1975-1982).</p> <p>El camí cap a la Unió Europea: de la unió econòmica a una futura unió política supranacional.</p>	<p>1. Interpretar processos de canvis econòmics, socials i polítics mundials a mitjà termini.</p> <p>1.1. <i>Interpreta el renaixement i el declivi de les nacions al nou mapa polític europeu d'aquesta època.</i></p> <p>1.2. <i>Comprèn els pros i els contres de l'estat del benestar.</i></p> <p>2. Conèixer les causes i les conseqüències immediates de l'ensorrament de l'URSS i altres règims soviètics.</p> <p>2.1. <i>Analitza diversos aspectes (polítics, econòmics, culturals) dels canvis produïts després de l'ensorrament de l'URSS.</i></p> <p>3. Conèixer els principals fets que varen conduir al canvi polític i social a Espanya després del 1975 i valorar diferents interpretacions d'aquest procés.</p> <p>3.1. <i>Compara interpretacions diverses sobre la Transició espanyola dels anys setanta i de l'actualitat.</i></p> <p>3.2. <i>Enumera i descriu algunes de les principals fites que varen donar lloc al canvi en la societat espanyola de la Transició: coronació de Joan Carles I, Llei per a la reforma política de 1976, Llei d'amnistia de 1977, obertura de Corts Constituents, aprovació de la Constitució del 1978, primeres eleccions generals, creació de l'Estat de les autonomies, etc.</i></p> <p>3.3. <i>Analitza el problema del terrorisme a Espanya durant aquesta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): gènesi i història de les organitzacions terroristes, aparició dels primers moviments associatius en defensa de les víctimes, etc.</i></p> <p>4. Entendre l'evolució de la construcció de la Unió Europea.</p> <p>4.1. <i>Discuteix sobre la construcció i el futur de la Unió Europea.</i></p>	3r trimestre
9	<p>La globalització econòmica, les relacions interregionals al món, els focus de conflicte i els avenços tecnològics.</p>	<p>1. Definir el concepte de globalització i identificar-ne alguns factors.</p> <p>1.1. <i>Cerca notícies a la premsa d'algun sector amb relacions globalitzades i elabora arguments a favor i en contra.</i></p> <p>2. Identificar alguns dels canvis fonamentals que suposa la revolució tecnològica.</p> <p>2.1. <i>Analitza algunes idees de progrés i de retrocés en la implantació de les tecnologies de la informació i la comunicació en diferents àmbits geogràfics.</i></p>	3r trimestre

		<p>3. Reconèixer l'impacte local, regional, nacional i global d'aquests canvis, preveure possibles escenaris més o menys desitjables relacionats amb qüestions mediambientals transnacionals i discutir les noves realitats de l'espai globalitzat.</p> <p><i>3.1. Crea continguts que inclouen recursos com textos, mapes i gràfics per presentar algun aspecte conflictiu de les condicions socials del procés de globalització.</i></p>	
10	La relació entre el passat, el present i el futur a través de la història i la geografia.	<p>1. Reconèixer que el passat "no és mort i enterrat", sinó que determina el present i els diversos possibles futurs i espais o hi influeix.</p> <p><i>1.1. Planteja possibles beneficis i desavantatges per a les societats humanes i per al medi natural d'algunes conseqüències de l'escalfament global, com el desgel del Bàltic.</i></p> <p><i>1.2. Valora com una Europa en guerra durant el segle XX pot arribar a una unió econòmica i política al segle XXI.</i></p> <p><i>1.3. Compara, en un aspecte o en diversos, les revolucions industrials del segle XIX amb la revolució tecnològica de final del segle XX i principi del XXI.</i></p>	1r, 2n i 3r trimestre

Procediments i instruments d'avaluació

L'avaluació serà contínua, amb l'observació sistemàtica de l'adquisició de continguts; integradora de les valoracions de tots els continguts i competències; globalitzada, atenent el procés d'aprenentatge al llarg de l'etapa i centrada en el desenvolupament i la consolidació de les competències bàsiques; i sumativa per tal d'aplicar el caràcter qualificador que informa dels resultats.

Instruments d'avaluació

- Les proves objectives.

Avaluen el grau dels continguts: exàmens, controls de mapes, qüestionaris amb preguntes tancades o obertes, preguntes a classe.

- Les activitats.

- Activitats escrites recollides al quadern de l'alumne,
- exposicions orals i escrites,
- treballs cooperatius i en grup,
- treballs d'indagació i recerca,
- vocabulari,
- elaboració i anàlisi de mapes,
- confecció de mapes conceptuals i esquemes,

- línies del temps, anàlisi d'imatges,
- obtenció d'informació de fonts documentals.

- L'actitud de l'alumnat.

- El comportament i el respecte amb els companys i amb el professorat.
- La col·laboració i la participació
- L'ús del material,
- La presentació de les activitats i l'estudi,
- L'interès.

criteris de qualificació de l'aprenentatge de l'alumnat a l'ESO.

Avaluacions

Al llarg del curs s'estableix una sessió d'avaluació trimestral per valorar els aprenentatges de cada alumne/a i fer el seguiment del procés d'ensenyament. A més d'aquestes avaluacions i d'acord amb la PGA del centre es farà una avaluació inicial el mes d'octubre i una intermèdia entre la segona i la tercera. La darrera d'aquestes avaluacions té el caràcter de final ordinària.

Criteris de qualificació pel primer cicle d'ESO (1r, 2n i 3r d'ESO)

Aprova la matèria l'alumnat que, al final del procés d'aprenentatge (avaluació ordinària o extraordinària), assoleix els objectius i competències fixats per la seva assignatura.

- La qualificació de les diferents avaluacions serà expressada en nombres naturals de l'1 al 10.
- A les diferents avaluacions, la matèria es considerarà aprovada quan s'obtingui una qualificació igual o superior a 5
- La qualificació de l'avaluació ordinària serà el resultat d'aplicar la mitjana aritmètica de les qualificacions obtingudes en cada un dels tres trimestres. L'alumnat que no supere positivament l'avaluació ordinària haurà de recuperar la matèria a l'avaluació extraordinària prevista pel mes de setembre.
- La matèria es considera no aprovada en els tres casos següents:
 - a) amb una nota mitjana inferior a cinc.
 - b) amb dues avaluacions trimestrals suspeses.
 - c) amb avaluació trimestral amb una nota inferior a tres.

- La qualificació de cada avaluació trimestral serà el resultat d'aplicar una mitjana ponderada obtinguda a partir dels següents instruments:

- **Les proves objectives** representen el **60 %** de la qualificació.
- **Les activitats**, suposen el **30%** de la qualificació.
- **L'actitud de l'alumnat** suposa el **10%** de la qualificació de les diferents avaluacions trimestrals

La valoració de l'**actitud** de l'alumnat és un criteri fonamental que tindrà en compte la normativa sobre l'assistència regular dels alumnes a classe i valorarà la participació de l'alumnat en les diferents activitats proposades pels professors de la matèria. Així es valorarà:

- Lliurar puntualment els exercicis i activitats encomanades pel professorat (tasques a casa, treballs d'indagació i recerca, qüestionaris de síntesi, anàlisi de diferents fonts...)
- Mantenir el quadern de classe al dia i observar una bona presentació del quadern i del llibre. (exercicis corregits, esquemes, vocabulari, mapes...)
- Treballar de manera personal i autònoma. Mantenir una visió crítica i constructiva respecte els continguts propis de la matèria.
- Participar de forma activa i positiva.
- Respectar les normes de convivència al centre, el correcte i respectuós tracte amb els companys i el professorat
- El lliurament dels treballs és requisit indispensable per obtenir una avaluació positiva.

Críteris de qualificació del segon cicle d'ESO, 4rt d'ESO

La nota de cada avaluació s'obtindrà aplicant els següents criteris:

- **La Mitjana de les proves d'avaluació objectives, 70% de la nota.** Aquestes proves inclouen diferents tipus de preguntes: definicions, test, conceptes, a desenvolupar, comentaris de texts, de mapes, gràfics, V/F...
- **El quadern i activitats serà un 20% de la nota.** El quadern ha d'estar escrit en bolígraf, ha d'incloure tots els apunts, els deures (enunciat, pàgina i nombre de l'exercici) i les activitats fetes, corregit, net i ordenat. Les activitats seran diverses com lectures, activitats del llibre, treballs de recerca...És obligatori l'entrega del quadern i de les feines encomenades durant el curs.
- **l'actitud de l'alumne es valorarà amb un 10% de la nota.** Es tindrà en consideració l'actitud correcta dins l'aula, l'interès, l'esforç, el respecte, el compliment de les normes, l'assistència, la puntualitat i la presentació de les activitats realitzades, l'actitud i participació a l'hora de treballs col.laboratius....
- **Ateses les característiques específiques del Grup de 4t d'ESO E , el percentatges aplicats només en aquest cas seran del 50% per les proves objectives, 40% pel quadern i activitats i del 10% per l'actitud de l'alumne**

Els alumnes que tinguin qualque avaluació suspesa hauran de recuperar-la al final de curs. Si al juny l'avaluació és negativa, al setembre hauran de recuperar tota la matèria.

Quadre resum dels diferents instruments d'avaluació i el seu pes:

Primer cicle (1r, 2n i 3r d'ESO)

Activitats: quadern de l'alumne, treballs individuals i en grup, exposicions.....	30%
Proves objectives de resposta oberta o tancada	60%
Actitud	10%

Segon cicle (4t d'ESO)

_____ Departament de Ciències Socials. Geografia i Història. _____ Programació del curs 2017/2018 _____ IES. Madina Mayurqa _____

Activitats: quadern de l'alumne, treballs individuals i en grup, exposicions	20%
Proves objectives de resposta oberta o tancada	70%
Actitud	10%

Activitats de recuperació durant l'estiu i proves extraordinàries (ESO)

L'alumnat que hagi obtingut una qualificació negativa a l'avaluació ordinària del mes de juny ha de ser valorat el més de sempre a l'avaluació extraordinària. El Departament proposarà activitats de recuperació personalitzades que s'han de realitzar al llarg de l'estiu. Igualment el Departament dissenyarà i qualificarà les proves escrites de valoració dels aprenentatges. Aquestes proves escrites demanaran que els alumnes responguin determinades qüestions i exposin els resultats de les activitats de recuperació realitzades al llarg de l'estiu. Tot això inclou les matèries de cursos anteriors que l'alumnat pugui tenir encara pendents de superació.

Les activitats proposades pel Departament es recollirà a un dossier d'activitats que haurà de realitzar l'alumne/a. En plantejar aquestes activitats, tant l'alumnat com les famílies rebran informació de les tasques, els passos a seguir per la seva realització i els criteris amb què es valoraran. La tasca que s'encomani a l'alumnat serà valorada pel professor que ha tingut l'alumne al curs.

La decisió definitiva respecte a la superació de la matèria a l'avaluació extraordinària tindrà en consideració el següents criteris de correcció generals:

- Per aprovar la matèria l'alumne ha d'obtenir una qualificació igual o superior a cinc.
- Aquesta qualificació és el resultat d'obtenir la mitjana ponderada de la prova escrita i del dossier de feines seguint el següent criteri:
 - Dossier de feines = 60%
 - Prova escrita = 40%
- No aprova la matèria l'alumne/a que tingui una qualificació a la prova escrita inferior a quatre.
- No aprova la matèria l'alumne/a que no presenti el dossier de feina al moment de fer la prova escrita extraordinària i aquell que obtigui una qualificació inferior a quatre al dossier de feina.
- Les feines realitzades i presentades al dossier han estar realitzades amb autonomia, criteris suficients de qualitat i s'ha mantenir una acurada presentació.

Activitats de recuperació i mesures de suport per a alumnes amb la matèria pendent

Per l'alumnat que ha promocionat de curs al primer cicle amb la matèria de Ciències Socials pendent, s'establirà un pla de treball individual on s'expressaran els continguts exigibles, criteris de qualificació de la matèria pendent i un dossier d'activitats de recuperació. Per al segon cicle d' ESO continuarà amb un treball de recuperació que s'haurà d'entregar el dia de l' examen .

L'alumnat que, en aquest procés d'avaluació contínua, no recuperi les matèries pendents, pot presentar-se, també, a les proves extraordinàries.

Per tal d'organitzar adequadament el seguiment de l'alumnat amb la matèria pendent, aquest departament didàctic, a la seva reunió efectuada el dia set d'octubre de 2016 d'octubre de 2016, va acordar anomenar professors responsables dels alumnes que tenen pendents algunes de les assignatures de Geografia i Història els següents professors:

- 1r d'ESO. Professorat responsable: M PALMER i M GOMEZ
- 2n d'ESO. Professorat responsable: M PALMER i M GOMEZ
- 3r d'ESO. Professorat responsable: M.A. FRAU, F JOVER, B MARTÍNEZ,
- 1r de Batxillerat. Professorat responsable E SÁNCHEZ

El professor responsable del seguiment serà l'encarregat de valorar la tasca i l'examen de recuperació.

Instruments establerts al pla de recuperació:

- Per al Primer Cicle d'ESOs s'estableix el següent pla de treball: L'alumnat amb la matèria suspesa ha de realitzar unes activitats del dossier de recuperació de la matèria del curs anterior. Les activitats es realitzaran setmanalment i es mostraran als professors responsables per tal de facilitar el procés de recuperació i assimilació de continguts per part dels alumnes. Després del procés es realitzarà un examen d'allò treballat al dossier.
- Per al Segon cicle es durà a terme un dossier d'activitats que ha de ser lliurat el dia que determini aquest departament didàctic. L'examen contarà de preguntes tancades i obertes relacionades amb el contingut del dossier proporcionat a l'alumne.

Criteris de qualificació:

- Per aprovar la matèria l'alumne ha d'obtenir una qualificació igual o superior a cinc. Aquesta qualificació és el resultat d'obtenir la mitjana ponderada de la prova escrita i del dossier de feines.
 - Dossier d'activitats = 60%
 - Prova escrita = 40%
- No aprova la matèria l'alumne/a que tingui una qualificació a la prova escrita inferior a quatre.
- No aprova la matèria l'alumne/a que no presenti el dossier de feina setmanalment per 1 cicle i al moment de fer la prova escrita extraordinària per al 2 cicle i aquell que obtingui una qualificació inferior a quatre al dossier de feina.
- Les feines realitzades i presentades la dossier d'activitats ha estar realitzades amb autonomia, criteris suficients de qualitat i s'ha mantenir una acurada presentació.
- Alhora d'establir una decisió ajustada respecte la recuperació de la matèria pendent, el professorat considerarà la consecució dels objectius de l'àrea i valorarà l'interès i progrés de l'alumne el present curs.

El lliurament del dossier per part de l'alumnat es farà realitzar en data a determinar pel departament dintre del mesos de febrer o març, segons convocatòria. L'alumnat i les seves famílies seran degudament informat d'aquesta convocatòria. L'examen final es realitzarà segons el calendari establert al centre amb tal efecte.

Metodologia

- Es fomentarà la utilització de fonts i recursos didàctics variats de forma seqüenciada i progressiva per obtenir informació, per interpretar-la i comunicar-la de manera eficaç i comprensible. Aquest ús ha de preveure el seu grau de dificultat, la seva especificitat i els seus codis lingüístics propis. Es potenciarà també l'observació directa i indirecta, la lectura de diferents documents i fonts orals, i especialment cal ensenyar-los a treballar amb les TIC i els mitjans de comunicació audiovisuals.
- S'utilitzaran recursos relacionats amb l'àrea a Internet (mapes virtuals, bases de dades, estadístiques) i als mitjans de comunicació (documentals, debats, notícies, pel·lícules), al costat dels materials tradicionals (llibre de text, la pissarra, mapes, textos per comentar, diapositives artístiques, transparències). Tenint present que requereixen uns coneixements i destreses específiques per utilitzar-los de forma competent i crítica.
- Es facilitarà la creació de situacions educatives que els permetin construir el seu propi coneixement social, geogràfic i històric i valorar críticament la seva informació prèvia.
- L'avaluació ha de ser individual i contínua. Individual, perquè s'avalua el progrés de cada un dels alumnes tenint presents les seves pròpies capacitats. Contínua, perquè s'han de valorar totes les tasques, actituds i aprenentatges de cada alumne des del principi fins al final del curs.
- L'avaluació formativa implicarà tant el professorat com l'alumnat, atès que ha de permetre al professorat identificar l'adequació de les estratègies d'ensenyament i a l'alumnat les dificultats del seu aprenentatge i la construcció d'estratègies constructives per a l'aprenentatge, així com assumir la seva responsabilitat com a principal agent del seu propi procés de formació.
- Especial atenció al principi de diversitat. Aquest ha d'orientar el professorat per crear les condicions que permetin la consecució, per part de tot l'alumnat, de totes i cada una de les competències.

Materials, recursos didàctics i llibres de text

1r d'ESO	- ALBERT, A i altres. "GiH. Geografia i Història Illes Balears 1.1 i 1.2" Editorial Vicens Vives, Barcelona, 2016 ISBN 978-84-682-3107-5 Documentals, DVD, texts històrics, mapes...
2n d'ESO	- GARCIA SEBASTIAN, M. i altres. GiH. Geografia i Història Illes Balears 2.1 Editorial Vicens Vives, Barcelona, 2016 ISBN 978-84-682-3679-7 Aula virtual Fotografies, presentacions, vídeos, DVD, texts històrics, taules, gràfiques i mapes
3r d'ESO	- ALBET MAS A. i altres, GiH 3. Geografia i Història, 2 vols. (3.1. ISBN 978-84-682-3111-2); (3.2. ISBN 978-84-682-3450-2). Editorial Vicens Vives - Llibre 3D amb llicència digital associada al llibre de text - Quadern d'activitats. - Pissarra, mapes geogràfics Vicens Vives, Atlas, qüestionaris repartits pel professor, piràmides de població, mapes muts per emplenar l'alumne, gràfics i estadístiques - Ordinadors portàtils i els de les aules d'informàtiques assignades (18 i 28) - Pàgina de recursos: Socials 21.com - Activitats interactives: Kahoot, html5, Flash, Google maps, Clik, Educaplay, LIM, Socrative....

	- Projector i pissarra digital com a suport d': explicacions i exposicions, vídeos, imatges, presentacions...)
4t d'ESO	- GARCIA SEBASTIAN, M. i altres, <i>G i H 4 Geografia i Història</i> , 2 volums Editorial Vicens Vives Pissarra, mapes històrics Vicens Vives, Atlas Històrics, qüestionaris repartits pel professor, mapes muts per emplenar l'alumne, gràfics i estadístiques, texts històrics Aula virtual IES Madina Mayurqa Ordinador, Activitats Clik en xarxa Lectura del capítol "Los Hundidos y los salvados" del llibre de Primo Levi, <i>Si esto es un hombre</i> , ed. El Aleph editores, Barcelona, 2007 Canó de projecció. Documentals sobre la I i II Guerra mundial i sobre la Guerra Freda Projector i diapositives sobre art i arquitectura dels segle XIX i XX

Mesures d'atenció a la diversitat i adaptacions curriculars

El professorat del departament, d'acord amb l'orientadora i el professorat de reforç educatiu del centre, aplicarà mesures organitzatives, mesures estratègiques i metodològiques, mesures de reforç i d'ampliació dels aprenentatges i les mesures de seguiment i avaluació que siguin necessàries per atendre l'alumnat de necessitats educatives i socioeducatives específiques i en general la diversitat de l'alumnat

Algunes de les mesures que calen adoptaren en conjunció amb el Departament d'Orientació, seran:

- Ajustar la programació a les necessitats de l'alumnat nese i nee i si és necessari realitzar adaptacions curriculars individualitzades d'accés, per l'alumnat nouvingut, pel d'altres capacitats,... o significatives.
- Adaptar els criteris d'avaluació d'acord amb els objectius programats i l'assoliment de les competències bàsiques per l'alumne amb necessitats educatives.
- Aplicar estratègies de treball cooperatiu.
- Sol·licitar a l'equip directiu, si cal, la intervenció de més d'un professor o professora a l'aula per a una atenció més personalitzada,
- Establir mesures organitzatives, com ara agrupar els alumnes en les diferents feines, establir alumnes tutors, etc.

El professorat del departament intentarà facilitar l'acollida i integració dels alumnes nouvinguts, però seria desitjable la recuperació del PALIC.

Estratègies d'animació a la lectura i desenvolupament de l'expressió oral i escrita

- Treballar a classe la lectura comprensiva mitjançant la intervenció del professor a l'hora de llegir i interpretar el llibre de text.
- Lectura d'un capítol del llibre de Primo Lévi "Si ésto es un hombre" a quart d'ESO
- Convidar als alumnes a redactar els treballs i les respostes dels exercicis de classe amb l'us constant del diccionari.

- Controlar, per part del professorat, que el llenguatge emprat a classe sigui el més correcte i “científic” possible.
- Promoure la lectura relacionada amb la Geografia i la Història.
- Per a 4t d'ESO lectura i comentari de fragments de fonts primàries sobre les condicions de vida dels obrers durant la revolució industrial (Dickens, Zola)
- Per a 4t d'ESO lectura i comentari de fragments de la *Declaració de drets de Virginia*
- Per a 4t d'ESO lectura i comentari de fragments de la *Declaració de drets de l'home i del ciutadà*
- Per a 4t d'ESO lectura i comentari de fragments de textos sobre el colonialisme al S. XIX (Cecil Rhodes i Jules Ferry)
- Per a 4t d'ESO lectura i comentari de fragments del Tractat de Versalles

Mesures per a la utilització de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC)

- L'aula Virtual serà el mecanisme important de comunicació entre professorat i alumnat: ,presentació de treballs i materials i mur per descarregar i penjar les informació, feines, comunicacions...
- A tercer d'ESO s'utilitzaran els ultraportàtils i els ordinadors de les aules 18 i 28 per realitzar activitats amb format digital, realitzar recerques Internet, utilitzar paquets ofimàtics...
- Pàgina de recursos: Socials 21.com per tercer d'ESO.
- Utilització de recursos de les TICS: activitats interactives i de gamificació, Kahoot, Quizizz, activitats en html5 i en Flash, Google maps, Clik, Educaplay, LIM, Socrative....
- Projector i pissarra digital com a suport d': explicacions i exposicions, vídeos, imatges, presentacions...)
- Aquest curs es dissenyarà i es crearan continguts per una pàgina del Departament lligada a la nova pàgina web del nostre centre.
- A alguns cursos s'iniciara la comunicació amb l'alumnat per Google Clsassroom.
- Alguns professors d'aquest departament esperen que el present curs queden solucionats els repetits problemes provocats per la limitació en la connexió a la xarxa i les dificultats permanents en l'actualització dels navegadors als ultraportàtils.

3. Programació de Batxillerat.

Història del Món Contemporani

Finalitat de l'assignatura

Aquesta assignatura de primer de batxillerat abasta un període que s'estén des de la crisi de l'antic règim fins a la caiguda del bloc comunista i l'auge del terrorisme islàmic, és a dir, fins als nostres dies. És, per tant, un temps ampli i sobretot complex, perquè els esdeveniments i fenòmens són més densos i més coneguts a mesura que s'aproximen al present. Aquestes característiques podrien crear dificultats a l'alumne si tractàs d'abordar la matèria sense orientacions concretes o prenent fer-ne un estudi exclusivament memorístic. Però, en termes generals, no es tracta d'incorporar acumulativament esdeveniments o dates –encara que uns i altres hagin de retenir-se de manera selectiva com a marcs imprescindibles de coneixement–, sinó de comprendre els processos històrics en la seva dimensió complexa i interrelacionada.

Aquesta forma d'estudi concentra més l'interès en l'abans i en el després que en el fet aïllat, i permet integrar els esdeveniments dins conjunts grans i relacionar causes i conseqüències. L'avaluació del nivell de l'alumne ha d'atendre no tan sols el grau d'informació positiva que posseeixi, sinó també la capacitat demostrada per comprendre-la i interpretar-la des de la pròpia realitat històrica.

És creença universalment compartida per historiadors i professors, però no sempre evident per als alumnes, que la història no és un saber dogmàtic i segur, un edifici acabat, sinó una forma de coneixement que permet successives i diferents aproximacions a la realitat, que impliquen discussió i rectificació, revisió de mètodes i enfocaments; per això, es presenta de vegades un estat de la qüestió o una exposició de les teories i els debats que els punts més complexos han propiciat. Aquesta imatge de la història. D'altra banda, l'estudi de la nostra disciplina ha d'abordar-se de manera global. No s'han d'oblidar, en la mesura que sigui possible, els aspectes polítics, econòmics, socials, culturals, institucionals, religiosos i els que fan referència al progrés tecnològic. L'estudi del passat no pot ser unidimensional. Si ho fos, mutilaríem una part essencial del passat i oferiríem als alumnes una visió distorsionada de la història que hem d'evitar.

D'altra banda, la metodologia per estudiar l'assignatura ha de ser diversa. Si bé l'exposició doctoral o la classe magistral pot ser, en ocasions, útil i fins i tot necessària, no se n'ha d'abusar. A més de la utilització de fonts històriques clàssiques, com textos, gràfics, mapes, premsa i estadístiques diverses, hem de recórrer als recursos que ens ofereixen els mitjans audiovisuals i les tecnologies de la informació i la comunicació. El canvi i l'impacte produït durant els darrers anys per les tecnologies de la informació i la comunicació ha de ser aprofitat, i més en una assignatura que se centra en l'estudi de la història contemporània.

Finalment, l'assignatura d'història del món contemporani ha de servir per fer créixer en els alumnes una actitud responsable i solidària en la defensa de la llibertat i dels drets humans, així com per refermar en ells la importància dels valors democràtics de què gaudim actualment i que tant han costat d'aconseguir. Si ens acostam a aquest objectiu a la vegada que aconseguim que els alumnes recordin les parts essencials del passat del país, la tasca dels docents no haurà estat estèril.

Objectius específics de l'assignatura

1	Identificar els principals processos i els esdeveniments històrics més rellevants del món contemporani, situar-los en el temps i en l'espai i assenyalar la importància que tenen en relació amb fets del present.
2	Reconèixer els components econòmics, socials, polítics, tecnològics i culturals que caracteritzen els esdeveniments històrics, així com els trets més significatius, les relacions que mantenen i els factors que els han conformat.
3	Conèixer les coordenades internacionals a escala europea i mundial dels segles XIX i XX per entendre les relacions entre els estats durant aquesta època i les implicacions que suposen.
4	Analitzar les situacions i els problemes del present des d'una perspectiva global, considerant tant els seus orígens com les relacions d'interdependència que mantenen.
5	Valorar positivament els conceptes de <i>democràcia</i> , <i>llibertat</i> i <i>solidaritat</i> enfront dels problemes socials actuals, assumir el compromís de defensar els valors que representen i combatre les situacions de discriminació i injustícia, especialment les que es relacionen amb els drets humans i la pau.
6	Concebre la història com a disciplina científica i l'anàlisi històrica com un procés en constant reconstrucció d'acord amb les necessitats de la societat i utilitzar aquest coneixement per argumentar les pròpies idees, revisar-les de manera crítica i contrastar-les amb noves informacions a fi de corregir estereotips i prejudicis.
7	Elaborar hipòtesis de treball dels processos històrics estudiats procedents de tot tipus de fonts: la pròpia realitat, les fonts històriques, els mitjans de comunicació o les tecnologies de la informació i la comunicació.
8	Saber comunicar les tasques elaborades i les conclusions obtingudes amb un llenguatge correcte i utilitzant el vocabulari i la terminologia històrica adequats.
9	Planificar i elaborar breus treballs d'indagació, síntesi o iniciació a la recerca històrica, en grup o individualment, en què es puguin emprar les diferents fonts primàries i secundàries i valorar el paper de les fonts i els diferents enfocaments utilitzats pels historiadors.
10	Saber analitzar la successió de fets i la possible simultaneïtat d'aquests mitjançant el domini de la cronologia i el temps històric.

Orientacions metodològiques

Mètodes i propostes didàctiques

Per *metodologia* ens referim al procés d'ensenyament-aprenentatge i al mètode, tècnica, estratègia o activitat didàctica utilitzada. És a dir, que al·ludim al conjunt lògic i unitari dels procediments que dirigiran l'aprenentatge, des de la presentació de la matèria fins a l'avaluació de l'aprenentatge.

Així, la metodologia comprèn tant la descripció de les pràctiques docents com l'organització de la tasca dels docents, i ha de permetre als alumnes un aprenentatge significatiu en relació amb els elements del currículum.

Per *aprenentatge significatiu* entenem el procés d'ensenyament-aprenentatge mitjançant el qual els alumnes són més que uns simples espectadors o receptors de coneixements i s'impliquen en la construcció del coneixement amb la utilització d'una metodologia activa i participativa, mitjançant la qual els alumnes "aprenen a aprendre".

Recursos didàctics

La selecció dels diferents tipus de recursos que s'han d'utilitzar depèn de l'estratègia didàctica dels professors i de les particularitats del grup classe que les empra, però sempre tenint en compte que els protagonistes de l'aprenentatge han de ser els alumnes i que els diferents instruments s'han d'adaptar per als alumnes amb necessitat específica de suport educatiu, tal com assenyalava la normativa, per fomentar la qualitat, l'equitat, la inclusió educativa i la no-discriminació de les persones amb discapacitat.

No s'ha d'oblidar que el coneixement històric té la potencialitat de formar els alumnes en l'ús d'informació, en la valoració d'interpretacions sobre la realitat i en l'anàlisi dels fenòmens socials, la qual cosa implica que en el desenvolupament de l'ensenyament s'han de fer servir les tècniques, els recursos i els conceptes apropiats.

Les diferents activitats educatives tenen per finalitat ensenyar els alumnes i potenciar la capacitat per aprendre per ells mateixos, per saber treballar tant de forma individual com en equip i per actuar amb creativitat, iniciativa i esperit crític, a través d'una metodologia didàctica comunicativa, activa i participativa i ensenyar a utilitzar els mètodes d'anàlisi, indagació i investigació apropiats.

Ahora s'ha de potenciar l'interès dels alumnes per la tasca duta a terme per l'historiador i sensibilitzar-los per conservar i salvaguardar la documentació històrica, com a via per conèixer el passat, comprendre el present i projectar el nostre futur.

Així mateix, es pretén que els alumnes entenguin, també, que la història té un caràcter reversible, és a dir, quan es descobreixen nous documents o hi ha noves interpretacions sobre alguns fets la història es revisa, per la qual cosa s'han de sensibilitzar els alumnes sobre la importància dels arxius històrics.

El tractament dels continguts es presta a l'ús d'esquemes generals que ajudin els alumnes a situar cronològicament per distingir les característiques dels diferents períodes i a reflexions més generals (de forma oral o mitjançant textos) sobre la incidència de cadascuna de les etapes en la configuració de la contemporaneïtat i del món actual.

Els recursos didàctics que es poden emprar són amplis i variats, des del clàssic llibre de text fins a la projecció de pel·lícules, documentals, premsa, utilització de les tecnologies de la informació i la documentació, textos històrics i historiogràfics, etc.

Amb les diferents activitats seleccionades s'ha d'intentar que desenvolupin, entre altres aspectes, l'interès i l'hàbit de la lectura, la capacitat d'expressar-se en públic, la comprensió raonada, l'anàlisi crítica, etc.

Per ensenyar els continguts es pot partir de l'exposició dels fets més rellevants que succeeixen en cada període, plantejant interrogants sobre el paper que exerceixen els diferents esdeveniments. El posterior treball amb alguns textos històrics o historiogràfics pot servir per abordar aquestes qüestions de manera més analítica.

El recurs a textos literaris pot ser útil per abordar els canvis en l'àmbit social i de les formes de vida. D'altra banda, és molt útil elaborar treballs amb fonts històriques o historiogràfiques a l'hora de treballar el conflicte social. A més, l'anàlisi de les diverses constitucions pot ser un recurs que permeti recórrer les diferents etapes. També són adequades les anàlisis d'estadístiques, gràfics i dades per analitzar les transformacions econòmiques, i dels gràfics i piràmides per entendre els canvis demogràfics.

I ja que és desitjable que els alumnes disposin d'un marc general de la trajectòria històrica del món contemporani i, al mateix temps, que també adquireixin idees sobre els problemes del nostre temps, cal utilitzar recursos més expositius juntament amb estratègies que facilitin el debat, la reflexió i la confrontació de parers a partir de l'ús de documentació de tipus divers i fer també un tractament interdisciplinari.

Així, per tot això que s'ha exposat, entre la gran varietat de formes metodològiques que el professor pot utilitzar, es pot indicar que aquest pot començar la classe amb un breu resum del que s'ha tractat a la darrera sessió, o bé amb una visió panoràmica del tema. Després d'aquesta part, pot començar l'exposició i el desenvolupament de continguts nous. A continuació, els alumnes han de fer diferents activitats per assolir els coneixements, com ara:

- Lectura i comentari de textos històrics i historiogràfics, mapes i gràfics.
- Confecció d'esquemes o mapes conceptuals del temps històric analitzat.
- Presentació d'informes orals i escrits per estructurar i donar unitat al que s'ha treballat diàriament.
- Debats que permetin la reflexió i la posada en comú dels coneixements adquirits i que desenvolupin les actituds de tolerància i respecte.
- Lectura i comentari de novel·les històriques, aportant una relació de títols suggerits i pautes per comentar-les.

Tipologia d'agrupaments

El tipus d'agrupaments dels alumnes depèn del perfil dels professors i de l'activitat programada. Així, pot ser de tipus individual, en petits grups o en grups més nombrosos.

Tractament disciplinari

L'assignatura d'història del món contemporani permet entendre el present com una fase d'un procés inacabat, que es configura a partir d'elements del passat i sobre el qual és possible actuar per modelar el futur.

El tractament disciplinari més directe és amb l'assignatura de geografia, ja que el temari de l'assignatura abasta un àmbit mundial i es produeix el sorgiment de nous països dins el període cronològic i històric previst. Aquest tractament disciplinari també s'ha de fer amb altres assignatures per assolir les competències establertes en la legislació.

Al llarg d'aquesta assignatura es contribueix a desenvolupar en els alumnes el concepte de *ciutadania democràtica*, de *democràcia* i de *drets i llibertats*, i a conèixer i valorar críticament les realitats del món contemporani, els antecedents històrics i els principals factors de la seva evolució. Així, conceptes com la prevenció i resolució pacífica de conflictes, els valors que sustenten la llibertat, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític, la pau, la democràcia, el respecte als drets humans o el rebuig de la violència, entre altres, estan íntimament interrelacionats amb els conceptes pròpiament històrics.

Avaluació

L'avaluació és el procés sistemàtic de recollida i anàlisi d'informació de forma fiable i vàlida per emetre un judici de mèrit o de valor.

L'avaluació formativa és una fase clau en el procés d'ensenyament-aprenentatge, ja que ens permet conèixer si l'estratègia didàctica triada ha estat la més adequada i s'han assolit els objectius proposats. També s'ha d'aplicar l'avaluació sumatòria o procés encaminat a comprovar l'eficàcia del progrés.

Els alumnes tenen dret a ser avaluats mitjançant criteris objectius, així com a conèixer els resultats del seu aprenentatge, de manera que els criteris d'avaluació han d'estar inclosos en la programació didàctica del departament, i els alumnes n'han d'estar informats.

Els referents per comprovar el grau d'adquisició de les competències i d'assoliment dels objectius de l'etapa en l'avaluació són els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge avaluables. Els professors han de decidir si els alumnes han assolit els objectius i han aconseguit l'adequat grau d'adquisició de les competències, els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge corresponents.

L'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes ha de ser contínua, segons la normativa establerta, sempre tenint en compte l'assistència regular a classe i la participació en les diferents activitats proposades pels professors de la matèria.

S'ha d'avaluar la capacitat dels alumnes per comprendre el coneixement dels fets, explicar les transformacions econòmiques i socials i apreciar les relacions entre ells, emprar fonts històriques, utilitzar un vocabulari adequat, expressar les idees correctament i establir relacions entre diferents factors. Igualment, en l'avaluació s'ha de parar atenció al domini de la seqüència cronològica i de la dimensió temporal dels fenòmens socials.

Els professors han d'avaluar tant els aprenentatges dels alumnes com els processos d'ensenyament i la seva pròpia pràctica docent. Per dur a terme l'avaluació s'han d'establir indicadors d'assoliment en les programacions didàctiques. Per obtenir en cada moment una informació vàlida i fiable de l'avaluació és convenient que els professors utilitzin els mètodes i els instruments més adequats; entre altres, poden ser útils l'observació directa, els registres, la revisió del quadern d'aula, la valoració de treballs, de proves escrites o orals, etc.

A més de recollir informació sobre els processos i dificultats dels alumnes, la finalitat de l'avaluació és valorar tots els aspectes relacionats amb el procés d'aprenentatge; així, s'ha d'avaluar, entre altres aspectes, l'actuació dels professors, les activitats dutes a terme, la seqüenciació, la programació, el material emprat, etc.

Criteris de qualificació que s'aplicaran

ES VALORARÀ: El % de la nota són els següents:	
· QUADERN, TREBALLS	25%
· EXÀMENS	75%
· ACTITUT A CLASSE *	10%

* En actitud està inclosa l'assistència; només s'aplicarà aquest concepte en casos excepcionals tant en positiu com en negatiu

CONTROLS I RECUPERACIONS

Hi haurà **dos controls** per avaluació; cada control tindrà un valor d'un 50% del valor de la nota total de controls; **el segon control inclourà tots els continguts de l'avaluació;**

Després dels controls i abans dels dies d'avaluació hi haurà un dia per controls pendents en el cas de **incidències** que justifiquin la no presentació a la prova (justificant mèdic o a través dels pares o tutor de l'alumne).

Després de la 1ª avaluació i abans de les vacances de Nadal, es fixarà un control de **recuperació de la 1ª avaluació**; . Les avaluacions suspeses es podran recuperar abans de l'avaluació ordinària (juny); es considerarà aprovada la matèria quan s'obtingui una qualificació final igual o superior a 5 i hagi al manco dues avaluacions aprovades i cap suspesa amb una qualificació inferior a 4.

La nota de cada avaluació dependrà de la mitjana dels dos controls i de la feina.

La mitjana dels controls serà un **75%** de la nota i la feina un **25%**; en casos excepcionals es podrà aplicar a la nota final un 10% tant en positiu com en negatiu per comportament.

Per aprovar l'avaluació, la mitjana de la nota dels controls ha de ser com a mínim un 4'75, per baix d'aquesta nota no contarà la possible nota positiva de la feina.

La nota de la feina completarà la del control tant en positiu com en negatiu (un alumne amb un 4'75 de controls, podria suspendre si la nota de la feina no arribés al 5'25). La nota mínima per aprovar (mitjana de controls més feina) ha de ser un 5.

A la convocatòria extraordinària de setembre, els alumnes suspesos el juny, hauran d'examinar-se de tota l'assignatura; se donarà a cada alumne suspès el juny, una fotocòpia d'orientacions pel control de setembre; no hi haurà feines de recuperació (només el control)

Treballs per pujar nota (només contenen a partir d'un aprovat)

Apart de feines o controls, a la **nota final** tant de les avaluacions com de tot el curs, també influiran en positiu altres treballs:

a) opcional (a cada avaluació) A cada avaluació es podrà fer un treball sobre una **pel·lícula** d'ambient històric (que es projectarà una horabaixa a l'institut) seguint un model. Aquesta feina opcional podrà pujar com a màxim 1 punt la nota final de l'avaluació (només a partir d'un aprovat a l'avaluació)

b) opcional (contabilitzable a final de curs): **les exposicions orals a classe**. Al llarg del curs, els alumnes podran fer una exposició d'un tema en parelles; després de la primera avaluació, es fixarà un calendari d'exposicions. La nota de l'exposició es contarà a final de curs i pot pujar 0'5 punts (màxim) la nota final del curs (només a partir d'un aprovat al curs).

Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències

Comunicació lingüística

- Assoliment i ús de forma adequada del llenguatge històric, imprescindible per descriure esdeveniments i processos històrics.
- Capacitat per comprendre textos i informació, sabent trobar les diferències entre les idees principals i les secundàries.
- Realització d'exposicions orals i escrites coherents, amb un ús de la sintaxi i el lèxic correctes, per dur a terme comentaris de documents de diferent format (textos, imatges, mapes, gràfics...) referents a un fet històric.
- Disposició per al diàleg crític i constructiu, com a eina per a la convivència i la interacció amb els companys.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- Ús d'eines matemàtiques (magnituds, percentatges, taxes) que serveixin d'ajuda en l'anàlisi i la descripció d'una època de la història contemporània.
- Aplicació del mètode científic per elaborar tasques en què facin observacions, estableixin hipòtesis i obtenguin conclusions, amb l'objectiu de prendre decisions.
- Associació de l'aparició de noves tecnologies i avenços científics amb les millores en les condicions de vida al llarg de la història.

Competència digital

_____ Departament de Ciències Socials. Geografia i Història. _____ Programació del curs 2017/2018 _____ IES. Madina Mayurqa _____

- Ús correcte del llenguatge específic digital a les aplicacions informàtiques.
- Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar, obtenir i processar la informació, de manera crítica, és a dir, acurar-la, avaluar-ne la fiabilitat i adequació, i transformar-la en coneixement.
- Producció de continguts a través del mitjà informàtic en diferents formats (text, àudio, vídeo, imatges), utilitzant els programes/aplicacions que millor s'adaptin a la realització de tasques.
- Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per a la interacció professor-alumne a través de plataformes o programes digitals (Moodle, aula virtual, blogs...).
- Respects pels principis ètics en l'ús de les fonts informàtiques i reconeixement dels riscos associats a l'ús de recursos en línia i l'addicció a determinats aspectes de la tecnologia digital.
- Valoració de la selecció d'informació de manera crítica, considerant la fiabilitat de les fonts de les quals procedeix.
- Motivació per l'aprenentatge i la millora fent ús de les tecnologies.

Aprendre a aprendre

- Reconeixement dels processos necessaris per a l'aprenentatge partint del que sap i organització del seu propi aprenentatge a través de la gestió del temps i de la informació d'una manera eficaç.
- Obtenció d'estratègies de planificació amb què poder resoldre una tasca, supervisar el propi treball i avaluar els resultats obtinguts.
- Assoliment del fet que l'alumne se senti protagonista del procés i el resultat de l'aprenentatge, a través de la motivació i la curiositat per aprendre.
- Curiositat per aprendre basant-se en experiències vitals i prèvies per utilitzar i aplicar nous coneixements.

Competències socials i cíviques

- Comprensió dels diferents codis de conducta de les societats a través de l'estudi de la història contemporània.
- Identificació de conceptes ètics (*igualtat, no-discriminació, democràcia, drets humans...*) en les diferents èpoques i societats al llarg de la història espanyola.
- Realització de debats de contingut històric, en què es respectin les diferències i se superin els prejudicis, per manifestar solidaritat i participar en la presa de decisions de forma democràtica.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

- Realització de projectes, mostrant creativitat i imaginació a l'hora de planificar-los, analitzar-los, organitzar-los i gestionar-los.
- Utilització de debats sobre temes d'història contemporània per saber comunicar-se, presentar i negociar de manera argumentada
- Adquisició d'un pensament crític i del sentit de responsabilitat.

Consciència i expressions culturals

- Coneixement del patrimoni històric i artístic i reconeixement dels diferents estils i gèneres artístics, tant històrics com actuals.
- Aplicació de diferents habilitats de pensament amb sensibilitat i sentit estètic per comprendre, valorar, emocionar-se i gaudir de les obres artístiques i les manifestacions culturals.
- Respects per la diversitat cultural, el diàleg entre cultures i societats.

- Interès, estima, respecte, gaudi i valoració crítica de les obres artístiques i culturals.
- Potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació mitjançant la realització de tasques que suposin una recreació, innovació i transformació.

Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable

Primer de Batxillerat: Història del Món Contemporani

Bloc	Títol i continguts	Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge	Temporització
1	<p>L'EUROPA DE L'ANTIC RÈGIM</p> <p>Trets de l'Antic Règim. Transformacions a l'Antic Règim: economia, població i societat. Revolucions i parlamentarisme a Anglaterra. El pensament de la Il·lustració.</p>	<p>Definir els trets de l'Antic Règim i descriure'n els aspectes demogràfics, econòmics, polítics, socials i culturals.</p> <p>1.1. <i>Extreu els trets de l'Antic Règim d'un text proposat que els contingui.</i></p> <p>1.2. <i>Obté i selecciona informació escrita i gràfica rellevant, utilitzant fonts primàries o secundàries, relativa a l'Antic Règim.</i></p> <p>2. Distingir les transformacions a l'Antic Règim i enumerar les que afecten l'economia, la població i la societat.</p> <p>2.1. <i>Classifica els trets de l'Antic Règim en aspectes demogràfics, econòmics, polítics, socials i culturals.</i></p> <p>2.2. <i>Explica les transformacions de l'Antic Règim que afecten l'economia, la població i la societat.</i></p> <p>2.3. <i>Analitza l'evolució dels trets de l'Antic Règim del segle XVII i el segle XVIII.</i></p> <p>3. Explicar el parlamentarisme anglès del segle XVII, resumir les característiques essencials del sistema i valorar el paper de les revolucions per assolir les transformacions necessàries per aconseguir-lo.</p> <p>3.1. <i>Describeu les característiques del parlamentarisme anglès a partir de fonts històriques.</i></p> <p>3.2. <i>Describeu les revolucions angleses del segle XVII com a formes que promouen el canvi polític de l'Antic Règim.</i></p> <p>4. Relacionar les idees de la Il·lustració amb el liberalisme de començament del segle XIX i establir elements de coincidència entre ambdues ideologies.</p> <p>4.1. <i>Enumera i descriu les idees de la Il·lustració i les idees del liberalisme de començament del segle XIX.</i></p> <p>5. Descriure les relacions internacionals de l'Antic Règim i demostrar la idea d'equilibri europeu.</p> <p>5.1. <i>Situa a mapes d'Europa els diversos països o regnes segons els conflictes en què intervenen.</i></p> <p>6. Diferenciar manifestacions artístiques de l'Antic Règim i seleccionar-ne les obres més destacades.</p> <p>6.1. <i>Distingeix i caracteritza obres d'art del rococó.</i></p> <p>7. Esquematitzar els trets de l'Antic Règim utilitzant diferents tipus de diagrames.</p> <p>7.1. <i>Elabora mapes conceptuals que expliquen els trets característics de l'Antic Règim.</i></p>	1 ^a avaluació

		8. Utilitzar el vocabulari històric amb precisió i inserir-lo en el context adequat. 8.1. <i>Estableix les semblances i les diferències entre les idees de la Il·lustració i el liberalisme de començament del segle XIX.</i>	
2	LES REVOLUCIONS INDUSTRIALS - Revolució o revolucions industrials: característiques. - Transformacions tècniques i noves fonts d'energia. - Canvis deguts a la revolució industrial: transports, agricultura, població (migracions i el nou concepte de <i>ciutat</i>). - El protagonisme de la Gran Bretanya i l'extensió del procés d'industrialització a altres zones d'Europa. - La industrialització extraeuropea. - L'economia industrial: pensament i primeres crisis. - El naixement del proletariat i l'organització de la classe obrera: orígens del sindicalisme i corrents de pensament. Els partits polítics obrers.	1. Descriure les revolucions industrials del segle XIX i establir-ne els trets característics i les conseqüències socials. 1.1. <i>Identifica les causes de la primera revolució industrial.</i> 1.2. <i>Explica raonadament l'evolució cap a la segona revolució industrial.</i> 2. Obtenir i seleccionar informació de fonts bibliogràfiques o en línia que permeti explicar les revolucions industrials del segle XIX. 2.1. <i>Analitza comparativament i esquemàticament les dues revolucions industrials.</i> 3. Identificar els canvis en els transports, l'agricultura i la població que varen influir en la revolució industrial del segle XIX o que en varen ser una conseqüència. 3.1. <i>Assenyala els canvis socials més rellevants del segle XIX i els associa al procés de la revolució industrial.</i> 3.2. <i>Describeu la ciutat industrial britànica a partir d'un plànol.</i> 3.3. <i>Identifica en imatges els elements propis de la vida en una ciutat industrial del segle XIX.</i> 4. Enumerar els països que varen iniciar la industrialització, localitzar-los adequadament i establir les regions en què es produeix aquest avenç. 4.1. <i>Localitza en un mapa els països industrialitzats i les regions industrials corresponents.</i> 5. Analitzar les característiques de l'economia industrial i els corrents de pensament que pretenen millorar la situació dels obrers del segle XIX. 5.1. <i>Compara els corrents de pensament social de l'època de la revolució industrial: socialisme utòpic, socialisme científic i anarquisme.</i> 5.2. <i>Distingeix i explica les característiques dels diversos tipus d'associacionisme obrer.</i> 6. Utilitzar el vocabulari històric amb precisió i inserir-lo en el context adequat. 6.1. <i>Explica les causes i les conseqüències de les crisis econòmiques i les possibles solucions a aquestes crisis a partir de fonts històriques.</i> 6.2. <i>Analitza, a partir de fonts historiogràfiques, aspectes que expliquen el desenvolupament econòmic del sector industrial dels primers països industrialitzats.</i> 6.3. <i>Comenta mapes que expliquen l'evolució de l'extensió de les xarxes de transport: ferrocarril, carreteres i canals</i>	1 ^a avaluació
3	LA CRISI DE L'ANTIC RÈGIM EL naixement dels Estats Units. La Revolució Francesa de 1789: aspectes polítics i socials. L'Imperi napoleònic. El Congrés de Viena i l'absolutisme, i les revolucions liberals o burgeses de 1820, 1830 i	1. Analitzar l'evolució política, econòmica, social, cultural i de pensament que caracteritza la primera meitat del segle XIX, i distingir els fets, els personatges i els símbols d'aquest període i enquadrar-los en cada una de les variables analitzades. 1.1. <i>Elabora eixos cronològics amb els esdeveniments de la primera meitat del segle XIX representats de forma diacrònica i sincrònica.</i> 2. Descriure les causes i el desenvolupament de la independència dels Estats Units i establir-ne les causes més immediates i les etapes. 2.1. <i>Identifica jerarquies causals en la Guerra d'Independència dels Estats Units a partir de</i>	1 ^a avaluació

	<p>1848.</p> <p>El nacionalisme: unificacions d'Itàlia i Alemanya.</p> <p>Cultura i art: Europa entre el neoclassicisme i el romanticisme.</p> <p>Independència de les colònies hispanoamericanes.</p>	<p><i>fonts historiogràfiques.</i></p> <p>3. Explicar, a partir d'informació obtinguda a diferents fonts bibliogràfiques i a Internet, la Revolució Francesa de 1789, incloent-hi les causes, el desenvolupament i les conseqüències.</p> <p>3.1. <i>Explica les causes de la Revolució Francesa de 1789.</i></p> <p>3.2. <i>Explica esquemàticament el desenvolupament de la Revolució Francesa.</i></p> <p>4. Identificar l'Imperi napoleònic, localitzar-ne l'expansió europea i establir-ne les conseqüències.</p> <p>4.1. <i>Identifica en un mapa històric l'extensió de l'Imperi napoleònic.</i></p> <p>5. Analitzar la transcendència per a Europa del Congrés de Viena i la restauració de l'absolutisme i identificar les conseqüències que va tenir per als diversos països implicats.</p> <p>5.1. <i>Analitza les conclusions del Congrés de Viena i les idees que s'hi varen defensar i les relaciona amb les conseqüències que se'n varen derivar.</i></p> <p>6. Identificar les revolucions burgeses de 1820, 1830 i 1848 i relacionar-ne les causes i el desenvolupament.</p> <p>6.1. <i>Compara les causes i el desenvolupament de les revolucions de 1820, 1830 i 1848.</i></p> <p>7. Conèixer el procés d'unificació d'Itàlia i d'Alemanya a partir de l'anàlisi de fonts gràfiques i escrites.</p> <p>7.1. <i>Describeix i explica la unificació d'Itàlia i la d'Alemanya a partir de fonts gràfiques.</i></p> <p>8. Descobrir les manifestacions artístiques de començament del segle XIX, obtenir informació de mitjans bibliogràfics o d'Internet relacionada amb aquestes manifestacions i presentar-la adequadament.</p> <p>8.1. <i>Estableix les característiques pròpies de la pintura, l'escultura i l'arquitectura del neoclassicisme i del Romanticisme a partir de fonts gràfiques.</i></p> <p>9. Analitzar la independència d'Hispanoamèrica utilitzant fonts gràfiques.</p> <p>9.1. <i>Elabora un eix cronològic explicatiu de la independència de les colònies hispanoamericanes al començament del segle XIX.</i></p>	
4	<p>LA DOMINACIÓ EUROPEA DEL MÓN I LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL</p> <p>Evolució dels principals estats a Europa, Amèrica i Àsia:</p> <p>L'Anglaterra victoriana.</p> <p>França: la Tercera República i el Segon Imperi.</p> <p>L'Alemanya bismarckiana, l'Imperi austrohongarès i Rússia.</p> <p>Els Estats Units: des de la Guerra Civil fins a començament del segle XX.</p> <p>El Japó: transformacions de final del segle XIX.</p> <p>L'expansió colonial dels països industrialitzats:</p>	<p>1. Descriure les transformacions i els conflictes sorgits a final del segle XIX i començament del segle XX i distingir-ne el desenvolupament i els factors desencadenants.</p> <p>1.1. <i>Elabora un diagrama en què exposa les cadenes causals i els processos dins el període que va de final del segle XIX a començament del XX.</i></p> <p>2. Analitzar l'evolució política, social i econòmica dels principals països europeus i del Japó i els Estats Units a final del segle XIX i presentar informació que expliqui aquesta evolució.</p> <p>2.1. <i>Elabora un eix cronològic amb fets que expliquen l'evolució, durant la segona meitat del segle XIX, d'Anglaterra, França, Alemanya, l'Imperi austrohongarès, Rússia, els Estats Units i el Japó.</i></p> <p>2.2. <i>Explica a partir d'imatges les característiques que permeten identificar l'Anglaterra victoriana.</i></p> <p>2.3. <i>Analitza textos relatius a l'època de Napoleó III a França.</i></p> <p>2.4. <i>Identifica i explica raonadament els fets que converteixen Alemanya en una potència</i></p>	1 ^a avaluació

	<p>causes, colonització i repartiment d'Àsia, d'Àfrica i d'altres enclavaments colonials i conseqüències.</p> <p>La pau armada: Triple Aliança i Triple Entesa.</p> <p>La Primera Guerra Mundial: causes, desenvolupament i conseqüències.</p>	<p><i> europea durant el mandat de Bismarck.</i></p> <p>3. Descriure l'expansió imperialista d'europaus, japonesos i nord-americans a final del segle XIX i establir-ne les conseqüències.</p> <p><i>3.1. Identifica i explica raonadament les causes i les conseqüències de l'expansió colonial de la segona meitat del segle XIX.</i></p> <p><i>3.2. Localitza en un mapamundi les colònies de les diferents potències imperialistes.</i></p> <p>4. Comparar sintèticament els diferents sistemes d'aliances del període de la pau armada.</p> <p><i>4.1. Descriu les aliances dels països més destacats durant la pau armada.</i></p> <p>5. Distingir els esdeveniments que condueixen a la declaració de les hostilitats de la Primera Guerra Mundial i descriure'n les etapes i les conseqüències.</p> <p><i>5.1. Identifica les causes de la Primera Guerra Mundial a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>5.2. Comenta símbols commemoratius vinculats a la Primera Guerra Mundial.</i></p> <p>6. Localitzar fonts primàries i secundàries (a biblioteques, Internet, etc.), extreure'n informació d'interès i valorar-ne críticament la fiabilitat.</p> <p><i>6.1. Analitza i explica les diferents etapes de la Gran Guerra a partir de mapes històrics.</i></p> <p>7. Utilitzar el vocabulari històric amb precisió i inserir-lo en el context històric de final del segle XIX i començament del XX.</p> <p><i>7.1. Extreu conclusions de gràfics i imatges sobre les conseqüències de la Primera Guerra Mundial.</i></p>	
5	<p>EL PERÍODE D'ENTREGUERRES, LA SEGONA GUERRA MUNDIAL I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES</p> <p>Continguts</p> <p>Economia, societat i cultura de l'època: els anys vint.</p> <p>La Revolució Russa, la formació i el desenvolupament de l'URSS</p> <p>Tractats de pau i reajustament internacional: la Societat de Nacions.</p> <p>Els Estats Units i la crisi de 1929: la Gran Depressió i el New Deal.</p> <p>Europa occidental: entre la reconstrucció i la crisi.</p> <p>Els feixismes europeus i el nazisme alemany.</p> <p>Les relacions internacionals del període</p>	<p>· Reconèixer les característiques del període d'entreguerres i inserir-les en els aspectes polítics, econòmics, socials o culturals corresponents.</p> <p><i>1.1. Explica les característiques del període d'entreguerres a partir de manifestacions artístiques i culturals de començament del segle XX.</i></p> <p>2. Esquematitzar el desenvolupament de la Revolució Russa de 1917, reconèixer-ne les etapes i els protagonistes més significatius i establir-ne les conseqüències.</p> <p><i>2.1. Identifica i explica algunes de les causes de la Revolució Russa de 1917.</i></p> <p><i>2.2. Compara la Revolució Russa del febrer de 1917 amb la de l'octubre de 1917.</i></p> <p>3. Identificar els tractats de pau de la Primera Guerra Mundial i l'aparició de la Societat de Nacions com una conseqüència d'aquests tractats.</p> <p><i>3.1. Explica els acords dels tractats de pau de la Primera Guerra Mundial i n'analitza les conseqüències a curt termini.</i></p> <p><i>3.2. Analitza el paper que juga la Societat de Nacions en les relacions internacionals a partir de fonts històriques.</i></p> <p>4. Explicar la Gran Depressió i descriure'n els factors desencadenants i les influències en la vida quotidiana.</p> <p><i>4.1. Interpreta imatges de la Gran Depressió.</i></p> <p><i>4.2. Comenta gràfics que expliquen la crisi econòmica de 1929.</i></p>	2 ^a avaluació

	<p>d'entreguerres: girs cap a la guerra. Orígens del conflicte i característiques generals. Desenvolupament de la guerra. Conseqüències de la guerra. L'antisemitisme: l'Holocaust. La preparació de la pau i l'ONU.</p>	<p>5. Reconèixer la transcendència dels feixismes europeus com a ideologies que varen conduir al desencadenament de conflictes en el panorama europeu del moment. 5.1. <i>Compara el feixisme italià i el nazisme alemany.</i> 5.2. <i>Distingeix símbols dels feixismes europeus de la primera meitat del segle XX.</i> 5.3. <i>Analitza, a partir de diferents fonts contraposades, les relacions internacionals anteriors a l'esclat de la Segona Guerra Mundial.</i> 6. Establir les etapes del desenvolupament de la Segona Guerra Mundial i distingir les que varen afectar Europa de les que varen afectar els Estats Units i el Japó. 6.1. <i>Identifica i explica les causes desencadenants de la Segona Guerra Mundial a partir de fonts històriques.</i> 6.2. <i>Explica les etapes de la Segona Guerra Mundial tant al front europeu com a la guerra del Pacífic.</i> 6.3. <i>Analitza el desenvolupament de la Segona Guerra Mundial a partir de mapes històrics.</i> 7. Analitzar el paper de la guerra mundial com a element transformador de la vida quotidiana. 7.1. <i>Describeix les conseqüències de la Segona Guerra Mundial.</i> 8. Obtenir i seleccionar informació escrita i gràfica rellevant, utilitzant fonts primàries o secundàries, relativa tant al període d'entregue</p>	
6	<p>EVOLUCIÓ I ENFRONTAMENTS DE DOS MONS DIFERENTS</p> <p>Continguts</p> <p>La formació del bloc comunista enfront del bloc capitalista: la Guerra Freda. Evolució de l'economia mundial de postguerra. Característiques socials i culturals de dos models polítics diferents: comunisme i capitalisme. Els Estats Units i l'URSS com a models. Les dues superpotències. Conflictes: de la Guerra Freda a la coexistència pacífica i la distensió.</p>	<p>1. Descriure els fets polítics, econòmics, socials i culturals que expliquen l'aparició dels dos blocs antagònics, classificar-los i presentar-los adequadament. 1.1. <i>Localitza en un mapa els països que formen el bloc comunista i els que formen el bloc capitalista.</i> 2. Distingir fets que expliquen l'enfrontament entre el bloc comunista i el capitalista revisant les notícies dels mitjans de comunicació de l'època. 2.1. <i>Identifica i explica els conflictes de la Guerra Freda a partir d'un mapa històric.</i> 3. Interpretar la Guerra Freda, la coexistència pacífica i la distensió i les conseqüències que se'n deriven i indicar esdeveniments que exemplifiquen cada una d'aquestes etapes de les relacions internacionals. 3.1. <i>Selecciona símbols i imatges que s'identifiquen amb el món capitalista i amb el món comunista.</i> 4. Analitzar el model capitalista i el comunista des del punt de vista polític, social, econòmic i cultural i comparar-los. 4.1. <i>Explica algunes característiques de l'economia capitalista a partir de gràfics.</i> 4.2. <i>Describeix raonadament i comparativament les diferències entre el món capitalista i el món comunista.</i> 5. Identificar la materialització dels models comunista i capitalista i exemplificar-la amb una selecció de fets que varen afectar les dues grans superpotències (l'URSS i els Estats Units) durant aquest període. 5.1. <i>Explica algunes característiques de l'economia comunista a partir de gràfics.</i> 5.2. <i>Identifica formes polítiques del món occidental i del món comunista.</i></p>	2 ^a avaluació

		<p>6. Localitzar fonts primàries i secundàries (a biblioteques, Internet, etc.), extreure'n informació d'interès i valorar críticament la fiabilitat d'aquesta informació segons l'origen.</p> <p>6.1. <i>Elabora presentacions de textos, imatges, mapes i gràfics que expliquen qualssevol dels blocs.</i></p> <p>7. Utilitzar el vocabulari històric de la Guerra Freda amb precisió i inserir-lo en el context adequat.</p> <p>7.1. <i>Extreu conclusions de textos, imatges, mapes i gràfics que expliquen l'evolució dels dos blocs enfrontats en la Guerra Freda i assenyala a quin bloc pertanyen i alguns motius que expliquen aquesta pertinença.</i></p>	
7	<p>LA DESCOLONITZACIÓ I EL TERCER MÓN</p> <p>Continguts</p> <p>Orígens, causes i factors de la descolonització. Desenvolupament del procés descolonitzador: el paper de l'ONU.</p> <p>El Tercer Món i el Moviment de Països No Alineats: problemes dels països del Tercer Món.</p> <p>Les relacions entre els països desenvolupats i els no desenvolupats: el naixement de l'ajuda internacional.</p>	<p>· Explicar els motius i els fets que condueixen a la descolonització i establir les causes i els factors que expliquen aquest procés.</p> <p>1.1. <i>Localitza en un mapa les zones afectades per la descolonització i els conflictes que s'hi produeixen.</i></p> <p>2. Descriure les etapes i les conseqüències dels processos descolonitzadors, identificar les que afecten unes colònies o unes altres i indicar fets i personatges significatius de cada procés.</p> <p>2.1. <i>Describeix de forma raonada les diferents causes i factors que desencadenen i expliquen el procés de descolonització.</i></p> <p>2.2. <i>Identifica i compara les característiques de la descolonització d'Àsia i d'Àfrica.</i></p> <p>3. Analitzar el subdesenvolupament del Tercer Món i establir les causes que l'expliquen.</p> <p>3.1. <i>Analitza les característiques dels països del Tercer Món a partir de gràfics.</i></p> <p>4. Definir el paper de l'ONU en la descolonització i analitzar informació que demostrï les seves actuacions.</p> <p>4.1. <i>Explica les actuacions de l'ONU en el procés descolonitzador a partir de fonts històriques.</i></p> <p>5. Valorar el naixement de l'ajuda internacional i l'aparició de les relacions entre els països desenvolupats i els subdesenvolupats, reproduir les formes d'ajuda al desenvolupament i descriure les formes de neocolonialisme dins la política de blocs.</p> <p>5.1. <i>Explica l'evolució de les relacions entre els països desenvolupats i els països en vies de desenvolupament i compara l'ajuda internacional amb la intervenció neocolonialista.</i></p> <p>6. Obtenir i seleccionar informació de fonts primàries o secundàries, analitzar-ne la credibilitat i considerar-ne la presentació gràfica o escrita.</p> <p>6.1. <i>Localitza en un mapa els països del Tercer Món.</i></p> <p>6.2. <i>Analitza textos i imatges del Moviment de Països No Alineats i dels països subdesenvolupats.</i></p> <p>7. Ordenar cronològicament els principals fets que intervenen en el procés descolonitzador i descriure'n les conseqüències a partir de diferents fonts d'informació, en línia o bibliogràfiques.</p> <p>7.1. <i>Elabora línies del temps que relacionen fets polítics, econòmics i socials dels països capitalistes, comunistes i del Tercer Món.</i></p>	3 ^a avaluació
8	<p>LA CRISI DEL BLOC COMUNISTA</p>	<p>· Descriure la situació de l'URSS a final del segle XX i indicar-ne els trets més significatius des d'una perspectiva política, social i econòmica.</p>	3 ^o avaluació

	<p>Continguts</p> <p>L'URSS i les democràcies populars. La irrupció de Mikhaïl Gorbatxov: <i>perestroika</i> i <i>glasnost</i>. La desintegració de l'URSS: la CEI-Federació Russa i les noves repúbliques exsoviètiques. La caiguda del mur de Berlín i l'evolució dels països de l'Europa central i oriental. El problema dels Balcans. La guerra de Iugoslàvia.</p>	<p>1.1. Localitza en un mapa les repúbliques exsoviètiques i els diferents països formats després de la caiguda del mur de Berlín. 1.2. Elabora un eix cronològic amb els esdeveniments que expliquen la desintegració de l'URSS, la formació de la CEI i l'aparició de les repúbliques exsoviètiques. 1.3. Compara, utilitzant mapes de situació, els països dels Balcans des dels anys 80 fins a l'actualitat. 2. Resumir les polítiques de M. Gorbatxov esmentant les disposicions concernents a la <i>perestroika</i> i a la <i>glasnost</i> i destacar-ne les influències. 2.1. Descriu els trets polítics i socioeconòmics de l'URSS des de l'època de Bréjnev fins a la de Gorbatxov. 3. Analitzar la situació creada amb l'aparició de la CEI i les repúbliques exsoviètiques a partir d'informació que resumeixi les noves circumstàncies polítiques i econòmiques. 3.1. Elabora un quadre sinòptic sobre la situació política i econòmica de les repúbliques exsoviètiques i la CEI-Federació Russa. 4. Explicar la caiguda del mur de Berlín i indicar les repercussions que té en els països de l'Europa central i oriental. 4.1. Analitza imatges que reflecteixen la caiguda del mur de Berlín. 4.2. Explica les noves relacions de les repúbliques exsoviètiques amb l'Europa occidental. 5. Identificar el problema dels Balcans, enumerar les causes que l'expliquen i resumir els fets que configuren el desenvolupament de conflictes en aquesta zona. 5.1. Descriu comparativament l'evolució política dels països de l'Europa central i oriental després de la caiguda del mur de Berlín. 5.2. Descriu i analitza les causes, el desenvolupament i les conseqüències de la guerra dels Balcans, especialment a Iugoslàvia. 6. Obtenir i seleccionar informació de diverses fonts (bibliogràfiques, Internet) que expliqui els diversos fets que determinen la crisi del bloc comunista. 6.1. Duu a terme una recerca guiada a Internet per explicar de manera raonada la dissolució del bloc comunista.</p>	
9	<p>EL MÓN CAPITALISTA A LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX</p> <p>Continguts</p> <p>Pensament i cultura de la societat capitalista a la segona meitat del segle XX: l'estat del benestar. El procés de construcció de la Unió Europea: de les Comunitats Europees a la Unió Europea. Objectius i institucions. Evolució dels Estats Units: dels anys 60 als</p>	<p>1. Distingir els postulats que defensa la cultura capitalista de la segona meitat del segle XX i descriure les línies de pensament i els objectius aconseguits. 1.1. Enumera les línies del pensament econòmic del món capitalista de la segona meitat del segle XX. 2. Descriure l'estat del benestar i fer referència a les característiques significatives que influeixen en la vida quotidiana. 2.1. Identifica raonadament les característiques i els símbols de l'estat del benestar. 3. Explicar el procés de construcció de la Unió Europea i enumerar les fites més destacades d'aquest procés. 3.1. Elabora eixos cronològics sobre el procés de construcció de la Unió Europea. 4. Conèixer els objectius que persegueix la Unió Europea i relacionar-los amb les institucions</p>	3 ^a avaluació

	<p>anys 90. El Japó i els nous països asiàtics industrialitzats.</p>	<p>que configuren la seva estructura. 4.1. <i>Relaciona raonadament les institucions de la Unió Europea amb els objectius que aquesta persegueix.</i> 5. Descriure l'evolució política, social i econòmica dels Estats Units des dels anys 60 als anys 90 del segle XX i sintetitzar els aspectes que expliquen la transformació de la societat nord-americana i que constitueixen elements originaris de l'estat del benestar. 5.1. <i>Elabora un eix cronològic dels fets més significatius de tipus polític, social i econòmic dels Estats Units des dels anys 60 als anys 90.</i> 5.2. <i>Selecciona i presenta, mitjançant mapes o xarxes conceptuals, informació referida als Estats Units des del 1960 al 2000.</i> 6. Identificar les singularitats del capitalisme del Japó i els nous països industrials asiàtics i descriure'n els trets de caràcter polític, econòmic, social i cultural. 6.1. <i>Describe raonadament les característiques i els símbols que expliquen aspectes singulars del capitalisme del Japó i de l'àrea del Pacífic.</i> 7. Obtenir i seleccionar informació de diverses fonts (bibliogràfiques, Internet) que expliqui els diversos fets que determinen el món capitalista. 7.1. <i>Explica el model capitalista d'un país amb informació obtinguda d'una recerca guiada a Internet</i></p>	
10	<p>EL MÓN ACTUAL DES D'UNA PERSPECTIVA HISTÒRICA</p> <p>Continguts</p> <p>La caiguda del mur de Berlín i els atemptats de Nova York: la globalització i els mitjans de comunicació. L'amenaça terrorista en un món globalitzat. L'impacte científic i tecnològic. Europa: repte i unió. Trets rellevants de la societat nord-americana a començament del segle XXI, després dels atemptats de l'11 de setembre de 2001. Hispanoamèrica: situació actual. El món islàmic actualment. L'Àfrica islàmica, subsahariana i sud-africana. L'Índia i la Xina del segle XX al segle XXI: evolució política, econòmica, social i de mentalitats.</p>	<p>1. Analitzar les característiques de la globalització i descriure la influència que tenen els mitjans de comunicació sobre aquest fenomen i l'impacte dels mitjans científics i tecnològics en la societat actual. 1.1. <i>Identifica les principals característiques lligades a la fiabilitat i l'objectivitat del flux d'informació existent a Internet i a altres mitjans digitals.</i> 1.2. <i>Extreu conclusions d'imatges i material videogràfic relacionats amb el món actual.</i> 2. Descriure els efectes de l'amenaça terrorista (gihadisme, etc.) sobre la vida quotidiana i explicar-ne les característiques. 2.1. <i>Duu a terme una recerca guiada a Internet sobre l'amenaça terrorista, les organitzacions que li donen suport, els actes més rellevants (Nova York 11-S, Madrid 11-M, Londres 7-J, etc.), els seus símbols i les repercussions que té en la societat (els ciutadans amenaçats, les associacions de víctimes, la mediació en conflictes, etc.) i analitza i comunica la informació més rellevant.</i> 3. Resumir els reptes que té la Unió Europea al món actual i distingir els problemes que té per mostrar-se com a zona geopolítica unida davant altres àrees. 3.1. <i>Identifica els reptes actuals de la Unió Europea a partir de notícies periodístiques seleccionades.</i> 3.2. <i>Explica comparativament els desajusts que té la Unió Europea en la relació amb altres països o àrees geopolítiques.</i> 4. Enumerar els trets rellevants de la societat nord-americana a començament del segle XXI, destacar la transcendència dels atemptats de l'11 de setembre i explicar les transformacions i</p>	3 ^a avaluació

	<p>l'impacte provocats en aquest país.</p> <p>4.1. <i>Elabora mapes conceptuals sobre els trets de la societat nord-americana, agrupats en política, societat, economia i cultura.</i></p> <p>5. Analitzar l'evolució política, econòmica, social i cultural d'Hispanoamèrica.</p> <p>5.1. <i>Describeu els principals moviments polítics, econòmics, socials i culturals de la Hispanoamèrica actual.</i></p> <p>6. Descriure l'evolució actual del món islàmic i resumir-ne els trets econòmics, polítics, religiosos i socials.</p> <p>6.1. <i>Enumera i explica els trets econòmics, polítics, religiosos i socials del món islàmic i localitza en un mapa els països que en formen part actualment.</i></p> <p>7. Analitzar l'evolució dels països d'Àfrica i distingir i relacionar les seves zones geoestratègiques.</p> <p>7.1. <i>Compara aspectes econòmics, polítics, religiosos i socials dels principals països del continent africà.</i></p> <p>8. Resumir l'evolució de la Xina i l'Índia des de final del segle XX i seleccionar-ne trets polítics, econòmics, socials i de mentalitats.</p> <p>8.1. <i>Compara aspectes econòmics, polítics, religiosos i socials de la Xina i l'Índia.</i></p> <p>8.2. <i>Compara aspectes econòmics, polítics, religiosos i socials de països emergents d'Àsia i d'Àfrica.</i></p> <p>9. Obtenir i seleccionar informació de diverses fonts (bibliogràfiques, Internet) que expliqui els diversos fets que determinen el món actual.</p>	
--	---	--

Història de l'art (Segon de batxillerat)

Objectius

Objectius específics

L'ensenyament de la història de l'art al segon curs del batxillerat té els objectius següents:

1. Comprendre i valorar les diferències en la concepció de l'art i l'evolució de les funcions socials que ha exercit al llarg de la història.
2. Entendre les obres d'art com a exponents de la creativitat humana, susceptibles de ser gaudides per si mateixes i de ser valorades com a testimoni d'una època i de la cultura d'aquesta època.
3. Utilitzar mètodes d'anàlisi per estudiar l'obra d'art que permetin conèixer-la, comprendre el llenguatge artístic de les diferents arts visuals i adquirir una terminologia específica i que, a la vegada, ajudin a desenvolupar la sensibilitat i la creativitat.
4. Elaborar comentaris d'obres d'art ordenats, ben estructurats i prou documentats.
5. Reconèixer i caracteritzar les manifestacions artístiques més destacades dels principals estils i artistes de l'art occidental, situar-les en el temps i en l'espai i valorar-ne la influència o la pervivència en etapes posteriors.

6. Conèixer, gaudir i valorar el patrimoni artístic, contribuir de forma activa a conservar-lo com a font de riquesa i com a llegat que s'ha de transmetre a les generacions futures i rebutjar els comportaments que el puguin malmetre.
7. Contribuir a la formació del gust personal, la capacitat de gaudi estètic i el sentit crític i aprendre a expressar sentiments i idees pròpies davant la contemplació de les creacions artístiques, a respectar la diversitat de percepcions de l'obra d'art i a superar estereotips i prejudicis.
8. Analitzar autors, obres i temes d'estils particularment rellevants en la producció artística de la història de les Illes Balears.
9. Obtenir informació de fonts diverses sobre aspectes significatius de la història de l'art a fi de comprendre la varietat de manifestacions al llarg del temps.
10. Prendre consciència de la significació especial que té el patrimoni històric i artístic com a manifestació de la memòria col·lectiva i expressió de la pròpia i genuïna identitat de les illes Balears.

Continguts

Bloc	Continguts	Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable	Temporització
1	<p>ARRELS DE L'ART EUROPEU: EL LLEGAT DE L'ART CLÀSSIC</p> <p>Grècia, creadora del llenguatge clàssic. Principals manifestacions. La visió del classicisme a Roma. L'art a la Hispània romana. L'art romà a les Illes Balears.</p>	<p>Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art grec i de l'art romà i relacionar-les amb els respectius contextos històrics i culturals.</p> <p><i>Explica les característiques essencials de l'art grec i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>Defineix el concepte d'ordre arquitectònic i compara els tres ordres de l'arquitectura grega.</i></p> <p><i>Describeix els diferents tipus de temple grec, amb referència a les característiques arquitectòniques i la decoració escultòrica.</i></p> <p><i>Describeix les característiques del teatre grec i la funció de cada una de les parts que el compon.</i></p> <p><i>Explica l'evolució de la figura humana masculina a l'escultura grega a partir del Curo d'Anàvissos, el Dorífor (Policlet) i l'Apoxiòmenos (Lisip).</i></p> <p><i>Explica les característiques essencials de l'art romà i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>Especifica les aportacions de l'arquitectura romana en relació amb la grega.</i></p> <p><i>Describeix les característiques i les funcions dels principals tipus d'edifici romans.</i></p> <p><i>Compara el temple i el teatre romans amb els respectius exemples grecs.</i></p> <p><i>0. Explica els trets principals de la ciutat romana a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>1. Especifica les innovacions de l'escultura romana en relació amb la grega.</i></p> <p><i>2. Describeix les característiques generals dels mosaics i la pintura a Roma a partir d'una font històrica o historiogràfica.</i></p> <p>Explicar la funció social de l'art grec i de l'art romà i especificar el paper exercit per clients i artistes i les relacions entre aquests.</p> <p><i>Especifica quins eren els principals clients de l'art grec i explica la consideració social de l'art i dels artistes.</i></p>	

		<p><i>Especifica qui era el principal client de l'art romà i explica la consideració social de l'art i dels artistes.</i></p> <p><i>Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art grec i de l'art romà aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques gregues: el Partenó, la tribuna de les cariàtides de l'Erectèon, el temple d'Atena Nike, el teatre d'Epidaure.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents escultures gregues: el Curoso d'Anàvissos, l'Auriga de Delfos, el Discòbol (Miró), el Dorífor (Policlet), una mètopa del Partenó (Fídies), Hermes amb Dionís infant (Praxíteles), l'Apoxiòmenos (Lisip), la Victòria de Samotràcia, la Venus de Milo, el fris de l'altar de Zeus a Pèrgam (detall d'Atena i Gea).</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques romanes: la Maison Carrée de Nimes, el Panteó de Roma, el teatre de Mèrida, el Colosseu de Roma, la basílica de Maxenci i de Constantí a Roma, el pont d'Alcàntara, l'aqüeducte de Segòvia, l'arc de Tit i la columna de Trajà a Roma.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents escultures romanes: l'August de Prima Porta, l'estàtua eqüestre de Marc Aureli, el relleu de l'arc de Tit (detall dels soldats amb el canelobre i altres objectes del temple de Jerusalem), el relleu de la columna de Trajà.</i></p> <p><i>Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.</i></p> <p><i>Elabora un treball de recerca sobre Fídies.</i></p> <p><i>Elabora un treball de recerca sobre el debat referent a l'autoria grega o romana del grup escultòric de Laocoont i els seus fills.</i></p> <p><i>Respectar les obres artístiques de l'antiguitat grecoromana i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni escàs i insubstituïble que cal conservar.</i></p> <p><i>Confeciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants d'art antic que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.</i></p> <p><i>Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.</i></p> <p><i>riteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.</i></p>	
2	<p>NAIXEMENT DE LA TRADICIÓ ARTÍSTICA OCCIDENTAL: L'ART MEDIEVAL</p> <p>L'aportació cristiana a l'arquitectura i la iconografia.</p> <p>Configuració i desenvolupament de l'art romànic. Esglésies i monestirs.</p> <p>La iconografia romànica.</p> <p>L'aportació del gòtic, expressió d'una</p>	<p><i>Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art medieval i relacionar cada un dels estils d'aquest període amb els respectius contextos històrics i culturals.</i></p> <p><i>Explica les característiques essencials de l'art paleocristià i com evoluciona en el temps a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>Describeu l'origen, les característiques i la funció de la basílica paleocristiana.</i></p> <p><i>Describeu les característiques i la funció dels baptisteris, els mausoleus i els martyriums paleocristians i de cada una de les parts que els conformen.</i></p> <p><i>Explica l'evolució de la pintura i el mosaic a l'art paleocristià, amb especial referència a la iconografia.</i></p> <p><i>Explica les característiques essencials de l'art bizantí a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>Explica l'arquitectura bizantina a través de l'església de Santa Sofia de Constantinoble.</i></p>	

<p>cultura urbana. La catedral i l'arquitectura civil. Modalitats escultòriques. La pintura italiana i flamenca, origen de la pintura moderna.</p> <p>El peculiar desenvolupament artístic de la península Ibèrica. Art hispanomusulmà. El romànic al Camí de Sant Jaume. El gòtic i la llarga durada d'aquest estil.</p> <p>L'art gòtic de les Illes Balears.</p>	<p><i>Describeix les característiques del mosaic bizantí i dels temes iconogràfics del Pantocràtor, la Mare de Déu i la deïsi, així com la influència que exerceixen en l'art occidental.</i></p> <p><i>Defineix el concepte d'art preromànic i especifica les manifestacions d'aquest estil a Espanya.</i></p> <p><i>Identifica les obres següents i les classifica raonadament segons l'estil: San Pedro de la Nave (Zamora), Santa María del Naranco (Oviedo) i San Miguel de la Escalada (Lleó).</i></p> <p><i>0. Describeix les característiques generals de l'art romànic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>1. Describeix les característiques i la funció de les esglésies i els monestirs en l'art romànic.</i></p> <p><i>2. Explica les característiques de l'escultura i la pintura romàniques, amb especial referència a la iconografia.</i></p> <p><i>3. Describeix les característiques generals de l'art gòtic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>4. Describeix les característiques i l'evolució de l'arquitectura gòtica i especifica els canvis que introdueix respecte de la romànica.</i></p> <p><i>5. Explica les característiques i l'evolució de l'arquitectura gòtica a Espanya.</i></p> <p><i>6. Describeix les característiques i l'evolució de l'escultura gòtica i especifica les diferències tipològiques, formals i iconogràfiques que presenta respecte de l'escultura romànica.</i></p> <p><i>7. Reconeix i explica les innovacions de la pintura de Giotto i del Trecento italià respecte de la pintura romànica i bizantina.</i></p> <p><i>8. Explica les innovacions de la pintura flamenca del segle XV i esmenta algunes obres dels principals representants d'aquest estil.</i></p> <p><i>9. Explica les característiques generals de l'art islàmic a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>0. Describeix els trets essencials de la mesquita i el palau islàmics.</i></p> <p><i>1. Explica l'evolució de l'art hispanomusulmà.</i></p> <p><i>2. Explica les característiques de l'art mudèjar i especifica, amb exemples d'obres concretes, les diferències entre el mudèjar popular i el cortesà.</i></p> <p><i>Explicar la funció social de l'art medieval i especificar el paper exercit per clients i artistes i les relacions entre aquests.</i></p> <p><i>Especificar les relacions entre els artistes i els clients de l'art romànic.</i></p> <p><i>Especificar les relacions entre els artistes i els clients de l'art gòtic i com varien aquestes relacions respecte del romànic.</i></p> <p><i>Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art medieval aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta el mosaic del festeig de l'emperadriu Teodora a San Vitale de Ravenna.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les obres arquitectòniques romàniques següents: Sant Vicenç de Cardona, San Martín de Frómista, la catedral de Santiago de Compostel·la.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les escultures romàniques següents: el dubte de sant Tomàs en un angle del claustre de Santo Domingo de Silos (Burgos), el judici final al timpà de Santa Fe de Concas (França), el sant sopar del capitell historiat del claustre de San Juan de la Peña (Osca), el pòrtic de la Glòria de la catedral de Santiago de Compostel·la.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les pintures murals romàniques següents: la volta de l'anunciació als pastors al panteó reial de San Isidoro de Lleó; l'absis de Sant Climent de Taüll (Lleida).</i></p>	
--	--	--

		<p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques gòtiques: la façana occidental de la catedral de Reims, l'interior de la planta superior de la Sainte Chapelle de París, la façana occidental i l'interior de la catedral de Lleó, l'interior de la catedral de Barcelona, l'interior de l'església de San Juan de los Reyes, a Toledo.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les escultures gòtiques següents: el grup de l'anunciació i la visitació de la catedral de Reims, el timpà de la portada del Sarmental de la catedral de Burgos, el retaule de Gil de Siloé a la cartoixa de Miraflores (Burgos).</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les pintures gòtiques següents: escena de la fugida a Egipte de Giotto, a la capella Scrovegni, de Pàdua; El matrimoni Arnolfini, de Jan van Eyck; El davallament de la creu, de Rogier van der Weyden; El jardí de les delícies, del Bosch.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les obres hispanomusulmanes següents: la mesquita de Còrdova; el palau de l'Aljaferia de Saragossa; la Giralda de Sevilla; l'Alhambra de Granada.</i></p> <p>Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p><i>Elabora un treball de recerca sobre el tractament iconogràfic i el significat de la visió apocalíptica de Crist i el judici final en l'art medieval.</i></p> <p>Respectar les obres de l'art medieval i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.</p> <p><i>Explica la importància de l'art romànic al Camí de Sant Jaume.</i></p> <p><i>Confeciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants d'art medieval que es conserven a les Illes Balears.</i></p> <p>Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.</p> <p><i>riteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.</i></p>	
3	<p>DESENVOLUPAMENT I EVOLUCIÓ DE L'ART EUROPEU AL MÓN CONTEMPORANI</p> <p>El Renaixement. Mecenes i artistes. Origen i desenvolupament del nou llenguatge en arquitectura, escultura i pintura. Aportacions dels grans artistes del Renaixement italià. La recepció de l'estètica renaixentista a la península Ibèrica i a les Illes Balears. Unitat i diversitat del barroc. El llenguatge artístic al servei del poder</p>	<p>Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art de l'edat moderna, des del Renaixement fins al segle XVIII, i relacionar cada un dels estils amb els respectius contextos històrics i culturals.</p> <p><i>Explica les característiques essencials i la periodització del Renaixement italià a partir de fonts històriques o historiogràfiques.</i></p> <p><i>Especifica les característiques de l'arquitectura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.</i></p> <p><i>Especifica les característiques de l'escultura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.</i></p> <p><i>Especifica les característiques de la pintura renaixentista italiana i explica com evoluciona des del Quattrocento al manierisme.</i></p> <p><i>Compara la pintura italiana del Quattrocento amb la dels pintors gòtics flamencs contemporanis.</i></p> <p><i>Explica la peculiaritat de la pintura veneciana del Cinquecento i esmenta els artistes més representatius.</i></p>	

<p>civil i de l'eclesiàstic. L'urbanisme barroc. Esglésies i palaus. Principals tendències.</p> <p>El barroc hispànic i el balear. Urbanisme i arquitectura. Imatgeria barroca. L'aportació de la pintura espanyola: les grans figures del segle d'or.</p> <p>El segle XVIII. La pervivència del barroc. El refinament rococó. Neoclassicisme i Romanticisme.</p>	<p><i>Especifica les característiques peculiars del Renaixement espanyol i el compara amb l'italià.</i></p> <p><i>Describeu l'evolució de l'arquitectura renaixentista espanyola.</i></p> <p><i>Explica la peculiaritat de l'escultura renaixentista espanyola.</i></p> <p><i>0. Explica les característiques de la pintura d'El Greco a través d'algunes de les seves obres més representatives.</i></p> <p><i>1. Explica les característiques essencials del barroc.</i></p> <p><i>2. Especifica les diferències entre la concepció barroca de l'art i la renaixentista.</i></p> <p><i>3. Compara l'arquitectura barroca amb la renaixentista.</i></p> <p><i>4. Explica les característiques generals de l'urbanisme barroc.</i></p> <p><i>5. Compara l'escultura barroca amb la renaixentista a través de la representació que fan de David Miquel Àngel i Bernini.</i></p> <p><i>6. Describeu les característiques generals de la pintura barroca i especifica les diferències entre l'Europa catòlica i la protestant.</i></p> <p><i>7. Distingeix i caracteritza les grans tendències de la pintura barroca a Itàlia i els principals representants.</i></p> <p><i>8. Especifica les peculiaritats de la pintura barroca flamenca i holandesa.</i></p> <p><i>9. Explica les característiques de l'urbanisme barroc a Espanya i l'evolució de l'arquitectura durant el segle XVII.</i></p> <p><i>0. Explica les característiques de la imatgeria barroca espanyola del segle XVII i compara l'escola castellana amb l'andalusa.</i></p> <p><i>1. Explica les característiques generals de la pintura espanyola del segle XVII.</i></p> <p><i>2. Describeu les característiques i l'evolució de la pintura de Velázquez a través d'algunes de les seves obres més significatives.</i></p> <p><i>3. Explica el segle XVIII com una època de coexistència de vells i nous estils artístics en un context històric de canvis profunds.</i></p> <p><i>4. Compara el barroc tardà i el rococó i especifica la diferent concepció de la vida i l'art que representen un estil i l'altre.</i></p> <p><i>5. Explica les raons de l'aparició del neoclassicisme i les característiques generals d'aquest estil en arquitectura, escultura i pintura.</i></p> <p><i>6. Comenta l'escultura neoclàssica a través de l'obra de Canova.</i></p> <p><i>7. Especifica les possibles coincidències entre el neoclassicisme i el Romanticisme a la pintura de David.</i></p> <p><i>8. Distingeix el corrent tradicional del classicista de l'arquitectura barroca espanyola del segle XVIII.</i></p> <p><i>9. Explica la figura de Salzillo com a darrer representant de la imatgeria religiosa espanyola en fusta policromada.</i></p> <p><i>Explicar la funció social de l'art i especificar el paper exercit per mecenes, acadèmies, clients i artistes i les relacions entre aquests.</i></p> <p><i>Describeu la pràctica del mecenatge al Renaixement italià i les noves reivindicacions dels artistes en relació amb el seu reconeixement social i la naturalesa de la seva tasca.</i></p> <p><i>Describeu el paper exercit per les acadèmies al segle XVIII a tot Europa, en particular, pel Saló de París.</i></p>	
---	---	--

		<p>Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art de l'edat moderna aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).</p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del Renaixement italià: la cúpula de Santa Maria del Fiore i l'interior de l'església de San Lorenzo, ambdues a Florència i obra de Brunelleschi; el palau Mèdici-Riccardi, de Michelozzo, a Florència; la façana de Santa Maria Novella i del palau Rucellai, ambdós a Florència i obra d'Alberti; el temple de San Pietro in Montorio, de Bramante, a Roma; la cúpula i el projecte de planta de Sant Pere del Vaticà, de Miquel Àngel; Il Gesù, a Roma, de Giacomo della Porta i Vignola; Villa Capra (La Rotonda), de Palladio, a Vicenza,.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents escultures del Renaixement italià: el primer plafó de les portes del Paradís (de la creació del món a l'expulsió del Paradís), de Ghiberti; el David i el Gattamelata, de Donatello; la Pietat del Vaticà, el David i les tombes dels Mèdici, de Miquel Àngel; El rapte de les sabines, de Giambologna.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents pintures del Renaixement italià: El tribut de la moneda i la Trinitat, de Masaccio; l'Anunciació del convent de San Marco, a Florència, de Fra Angelico; la Mare de Déu del duc d'Urbino, de Piero della Francesca; La Mare de Déu de les roques, El Sant Sopar i La Gioconda, de Leonardo da Vinci; l'Escola d'Atenes, de Rafael; la volta i el judici final de la Capella Sixtina, de Miquel Àngel; La tempesta, de Giorgione; la Venus d'Urbino i Carles V a Mühlberg, de Ticià; El lavatori dels peus, d'Il Tintoretto; les Noces de Canà, d'Il Veronese.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del Renaixement espanyol: la façana de la Universitat de Salamanca; el palau de Carles V a l'Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; el monestir de San Lorenzo d'El Escorial, de Juan de Herrera.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres escultòriques del Renaixement espanyol: el Sacrifici d'Isaac del retaule de San Benito de Valladolid, d'Alonso Berruguete; el Sant Enterrament, de Juan de Juni.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents pintures d'El Greco: L'espoliació, La Santa Lliga o l'Adoració del nom de Jesús, El martiri de sant Maurici, L'enterrament del senyor d'Orgaz, L'adoració dels pastors, El cavaller de la mà al pit.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del barroc europeu del segle XVII: la façana de Sant Pere del Vaticà, de Carlo Maderno; la columnata de la plaça de Sant Pere del Vaticà, de Bernini; San Carlo alle Quattro Fontane, a Roma, de Borromini; el palau de Versalles, de Le Vau, J. H. Mansart i Le Nôtre.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents escultures de Bernini: David, Apol·lo i Dafne, l'Èxtasi de Santa Teresa, la càtedra de Sant Pere.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents pintures del barroc europeu del segle XVII: la Vocació de sant Mateu i La mort de la Mare de Déu, de Caravaggio; El triomf de Bacus i Ariadna, a la volta del palau Farnese, a Roma, d'Annibale Carracci; l'Adoració del nom de Jesús, a la volta d'Il Gesù, a Roma, de Gaulli (Il Baciccia); l'Adoració dels Reis, Les tres gràcies i El jardí de l'amor, de Rubens; La lliçó d'anatomia del doctor Tulp i la Ronda de nit, de Rembrandt.</i></p> <p><i>D. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del barroc espanyol del segle XVII: la plaça Major de Madrid, de Juan Gómez de Mora; el retaule de San Esteban de Salamanca, de José</i></p>	
--	--	--	--

		<p><i>Benito Churriguera.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Identifica, analitza i comenta les següents escultures del barroc espanyol del segle XVII: la Pietat de Gregorio Fernández, la Immaculada del faristol, d'Alonso Cano; Magdalena penitent, de Pedro de Mena.</i> <i>2. Identifica, analitza i comenta les següents pintures del barroc espanyol del segle XVII: El martiri de sant Felip, El somni de Jacob i El lesionat, de Ribera; la Natura morta del Museu del Prado, de Zurbarán; L'aiguader de Sevilla, Els borratxos, La farga de Vulcà, La rendició de Breda, El príncep Baltasar Carles a cavall, La Venus del mirall, Las Meninas i Les filoses, de Velázquez; La Sagrada Família de l'ocellet, La Inmaculada d'El Escorial, Els nens de la petxina i Nens jugant als daus, de Murillo.</i> <i>3. Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques del segle XVIII: la façana de l'hospici de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; la façana de l'Obradoiro de la catedral de Santiago de Compostel·la, de Casas i Novoa; el Palau Reial de Madrid, de Juvara i Sacchetti; el Panteó de París, de Soufflot; el Museu del Prado, de Juan de Villanueva, a Madrid.</i> <i>4. Identifica, analitza i comenta les següents obres escultòriques del segle XVIII: L'oració a l'hort, de Salzillo; Eros i Psique i Paulina Bonaparte, de Canova.</i> <i>5. Identifica, analitza i comenta les següents obres de David: El jurament dels Horacis i La mort de Marat.</i> <p>Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p><i>Elabora un treball de recerca sobre el procés de construcció de la nova basílica de Sant Pere del Vaticà al llarg dels segles XVI i XVII.</i></p> <p>Respectar les obres de l'art de l'edat moderna i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.</p> <p><i>Confeciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres d'art més rellevants dels segles XVI al XVIII que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.</i></p> <p>Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.</p> <p><i>riteri d'avaluació núm. 6 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.</i></p>	
4	<p>EL SEGLE XIX: L'ART D'UN MÓN EN TRANSFORMACIÓ</p> <p>La figura de Goya. La revolució industrial i l'impacte dels nous materials en l'arquitectura. De l'historicisme al modernisme. El modernisme a les Illes Balears. L'escola de Chicago.</p>	<p>Analitzar l'obra de Goya i identificar-hi els trets propis dels corrents de la seva època i els que anticipen diverses avantguardes posteriors.</p> <p><i>Analitza l'evolució de l'obra de Goya com a pintor i gravador des que arriba a la cort fins al seu exili final a Bordeus.</i></p> <p><i>Compara la visió de Goya en les sèries de gravats Els capritxos i Els disbarats o proverbis.</i></p> <p>Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'arquitectura, l'escultura i la pintura del segle XIX i relacionar cada un dels estils amb els seus respectius contextos històrics i culturals.</p> <p><i>Describeix les característiques i l'evolució de l'arquitectura del ferro al segle XIX en relació amb els</i></p>	

<p>El naixement de l'urbanisme modern. L'evolució de la pintura: Romanticisme, realisme, impressionisme, simbolisme. Els postimpressionistes: el germen de les avantguardes pictòriques del segle XX.</p> <p>L'escultura: la pervivència del classicisme. Rodin.</p>	<p><i>avenços i les necessitats de la revolució industrial.</i></p> <p><i>Explica les diferències entre enginyers i arquitectes a la primera meitat del segle XIX.</i></p> <p><i>Explica les característiques del neoclassicisme arquitectònic durant l'imperi de Napoleó.</i></p> <p><i>Explica les característiques de l'historicisme en arquitectura i com evoluciona cap a l'eclecticisme.</i></p> <p><i>Explica les característiques i les principals tendències de l'arquitectura modernista.</i></p> <p><i>Especifica les aportacions de l'escola de Chicago a l'arquitectura.</i></p> <p><i>Describeix les característiques i els objectius de les remodelacions urbanes de París, Barcelona i Madrid a la segona meitat del segle XIX.</i></p> <p><i>Describeix les característiques del Romanticisme en pintura i distingeix entre el Romanticisme de la línia d'Ingres i el Romanticisme del color de Géricault i Delacroix.</i></p> <p><i>Compara les visions romàntiques del paisatge a Constable i Turner.</i></p> <p><i>0. Explica el realisme i l'aparició d'aquest estil en el context dels canvis socials i culturals de mitjan segle XIX.</i></p> <p><i>1. Compara el realisme amb el Romanticisme.</i></p> <p><i>2. Describeix les característiques generals de l'impressionisme i el neoimpressionisme.</i></p> <p><i>3. Defineix el concepte de postimpressionisme i especifica les aportacions de Cézanne i Van Gogh com a precursors dels grans corrents artístics del segle XX.</i></p> <p><i>4. Explica el simbolisme de final del segle XIX com a reacció davant el realisme i l'impressionisme.</i></p> <p><i>5. Relaciona la producció i l'academicisme dominants a l'escultura del segle XIX amb les transformacions que tenen lloc a les ciutats (monuments commemoratius a places, parcs i avingudes i escultures funeràries als nous cementiris).</i></p> <p><i>6. Explica les característiques de la renovació escultòrica empresa per Rodin.</i></p> <p><i>Explicar l'evolució cap a la independència dels artistes respecte als clients i especificar el paper exercit per les acadèmies, els salons, les galeries privades i els marxants.</i></p> <p><i>Explica els canvis que es produeixen al segle XIX en les relacions entre artistes i clients, referits a la pintura.</i></p> <p><i>Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art del segle XIX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres de Goya: El para-sol, La família de Carles IV, El dos de maig (o La càrrega dels mamelucs), Els afusellaments del tres de maig; Desastre núm. 15 ("I no hi ha remei") de la sèrie Els desastres de la guerra; Saturn devorant un fill i La lletera de Bordeus.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents obres arquitectòniques: el temple de la Magdalena, a París, de Vignon; el Parlament de Londres, de Barry i Pugin; l'Auditorium de Chicago, de Sullivan i Adler; la torre Eiffel, a París; el temple de la Sagrada Família, a Barcelona, de Gaudí.</i></p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les següents pintures del segle XIX: El bany turc, d'Ingres; El rai de la Medusa, de Géricault; La llibertat guiant el poble, de Delacroix; El carro de fenc, de Constable; Pluja, vapor i velocitat, de Turner; L'enterrament d'Ornans, de Courbet; L'àngelus, de Millet; Dinar sobre l'herba, de Manet; Impressió, sol naixent i la sèrie sobre la catedral de Rouen, de Monet; Le Moulin de la Galette, de Renoir; Una tarda de diumenge a l'illa de la Grande Jatte, de Seurat; Jugadors de cartes i Pomes i taronges, de Cézanne; La nit estelada i El segador, de Van Gogh; Visió després del sermó i</i></p>	
--	--	--

		<p>El mercat (Ta matete), de Gauguin.</p> <p>Identifica, analitza i comenta les següents obres de Rodin: El pensador i Els burgesos de Calais.</p> <p>Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p>Elabora un treball de recerca sobre les exposicions universals del segle XIX i la importància que tenen des del punt de vista arquitectònic.</p> <p>Elabora un treball de recerca sobre la influència de la fotografia i el gravat japonès en el desenvolupament de l'impressionisme, amb referències a obres concretes.</p> <p>Respectar les obres de l'art del segle XIX i valorar-ne la qualitat en relació amb l'època en què es varen crear i la importància com a patrimoni que cal conservar.</p> <p>Confecciona un catàleg, amb breus comentaris, de les obres més rellevants de l'art del segle XIX que es conserven a la pròpia comunitat autònoma.</p> <p>Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.</p>	
5	<p>LA RUPTURA DE LA TRADICIÓ: L'ART A LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX</p> <p>El fenomen de les avantguardes a les arts plàstiques: fauisme, cubisme, futurisme, expressionisme, pintura abstracta, dadaisme i surrealisme.</p> <p>Renovació del llenguatge arquitectònic: el funcionalisme del moviment modern i l'arquitectura orgànica.</p> <p>v</p>	<p>Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de les avantguardes artístiques de la primera meitat del segle XX i relacionar cada una de les avantguardes amb els respectius contextos històrics i culturals.</p> <p>Defineix el concepte d'avantguarda artística en relació amb el ritme accelerat de canvis en la societat de l'època i la llibertat creativa dels artistes iniciada la centúria anterior</p> <p>Describeix l'origen i les característiques del fauisme.</p> <p>Describeix el procés de gestació i les característiques del cubisme i distingeix el cubisme analític del sintètic.</p> <p>Describeix l'ideari i els principis bàsics del futurisme.</p> <p>Identifica els antecedents de l'expressionisme al segle XIX, explica les característiques generals i especifica les diferències entre els grups alemanys Die Brücke i Der Blaue Reiter.</p> <p>Describeix el procés de gestació i les característiques de la pintura abstracta, distingeix el vessant cromàtic i el geomètric i especifica alguns dels corrents més significatius, com el suprematisme rus o el neoplasticisme.</p> <p>Describeix les característiques del dadaisme com a actitud provocadora en un context de crisi.</p> <p>Explica l'origen, les característiques i els objectius del surrealisme.</p> <p>Explica la importància dels pintors espanyols Picasso, Miró i Dalí en el desenvolupament de les avantguardes artístiques.</p> <p>0. Explica la renovació temàtica, tècnica i formal de l'escultura a la primera meitat del segle XX i distingeix les obres que estan relacionades amb les avantguardes pictòriques i les que utilitzen recursos o llenguatges independents.</p> <p>1. Explica el procés de configuració i els trets essencials del moviment modern en arquitectura.</p> <p>2. Especifica les aportacions de l'arquitectura orgànica al moviment modern.</p> <p>Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art de la primera meitat del segle XX aplicant un</p>	

		<p>mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).</p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les obres següents:</i> L'alegria de viure, <i>de Matisse</i>; Les senyoretes del carrer d'Avinyó, Retrat d'Ambroise Vollard, Natura morta amb cadira de reixeta i Guernica, <i>de Picasso</i>; La ciutat que emergeix, <i>de Boccioni</i>; El crit, <i>de Munch</i>; El carrer, <i>de Kirchner</i>; Lírica i Sobre blanc II, <i>de Kandinsky</i>; Quadrat negre, <i>de Malevitx</i>; Composició II, <i>de Mondrian</i>; L.H.O.O.Q., <i>de Duchamp</i>; L'elefant de les Cèlebes, <i>d'Ernst</i>; La clau dels camps, <i>de Magritte</i>; El carnaval d'Arlequí i Dones i ocells a la llum de la lluna, <i>de Miró</i>; El joc lúgubre i La persistència de la memòria, <i>de Dalí</i>.</p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les obres escultòriques següents:</i> El profeta, <i>de Gargallo</i>; Formes úniques de continuïtat a l'espai, <i>de Boccioni</i>; Font, <i>de Duchamp</i>; Dona pentinant-se davant un mirall, <i>de Julio González</i>; Mademoiselle Pogany I, <i>de Brancusi</i>; Llagosta, nansa i cua de peix, <i>de Calder</i>; Figura repenjada, <i>d'Henry Moore</i>.</p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les obres arquitectòniques següents:</i> edifici de la Bauhaus a Dessau (Alemanya), <i>de Gropius</i>; el pavelló d'Alemanya a Barcelona, <i>de Mies van der Rohe</i>; Ville Savioie, a Poissy (França), <i>de Le Corbusier</i>; Casa Kaufman (Casa de la Cascada), <i>de Frank Lloyd Wright</i>.</p> <p>Elaborar i exposar, individualment o en grup, treballs de recerca utilitzant tant mitjans tradicionals com les tecnologies de la informació i la comunicació.</p> <p><i>Elabora un treball de recerca sobre el GATEPAC (Grupo de Arquitectos y Técnicos Españoles para el Progreso de la Arquitectura Contemporánea).</i></p> <p>Respectar les manifestacions de l'art de la primera meitat del segle XX i valorar-ne la importància com a expressió de la profunda renovació del llenguatge artístic en el qual se sosté la llibertat creativa actual.</p> <p><i>Selecciona una obra arquitectònica, una escultura o una pintura de la primera meitat del segle XX de les existents a la pròpia comunitat autònoma i justifica l'elecció.</i></p> <p>Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.</p>	
6	<p>LA UNIVERSALITZACIÓ DE L'ART DES DE LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX</p> <p>El predomini del moviment modern o estil internacional en arquitectura. L'arquitectura al marge de l'estil internacional: <i>high tech</i>, arquitectura postmoderna i desconstrucció. Les arts plàstiques: de les segones avantguardes a la postmodernitat. Nous sistemes visuals: fotografia, cinema i televisió, cartellisme, còmic. La combinació de llenguatges</p>	<p>Reconèixer i explicar les concepcions estètiques i les característiques essencials de l'art des de la segona meitat del segle XX i emmarcar-les en les noves relacions entre clients, artistes i públic que caracteritzen el món actual.</p> <p><i>Explica el paper exercit en el procés d'universalització de l'art pels mitjans de comunicació de masses i les exposicions i fires internacionals d'art.</i></p> <p><i>Explica les raons de la pervivència i la difusió internacional del moviment modern en arquitectura.</i></p> <p><i>Distingeix i descriu les característiques d'altres tendències arquitectòniques al marge del moviment modern o estil internacional, en particular el high tech, l'arquitectura postmoderna i la desconstrucció.</i></p> <p><i>Explica i compara l'informalisme europeu i l'expressionisme abstracte nord-americà.</i></p> <p><i>Explica l'abstracció postpictòrica.</i></p> <p><i>Explica el minimalisme.</i></p> <p><i>Explica l'art cinètic i l'art òptic (op art).</i></p> <p><i>Explica l'art conceptual.</i></p> <p><i>Explica l'art pobre (arte povera).</i></p>	

<p>expressius.</p> <p>L'impacte de les noves tecnologies en la difusió i la creació artístiques.</p> <p>Art i cultura visual de masses.</p> <p>El patrimoni artístic com a riquesa cultural. La preocupació per la conservació d'aquest patrimoni.</p>	<p>0. <i>Distingeix i explica alguns dels principals corrents figuratius: art pop, nova figuració i hiperrealisme.</i></p> <p>1. <i>Explica en què consisteixen les següents manifestacions d'art no durador: happening, art corporal (body art) i art natura (land art).</i></p> <p>2. <i>Describeix els plantejaments generals de la postmodernitat referida a les arts plàstiques.</i></p> <p>Explicar el desenvolupament i l'extensió dels nous sistemes visuals, com la fotografia, el cinema, la televisió, el cartellisme o el còmic, i especificar la manera com combinen diversos llenguatges expressius.</p> <p><i>Explica breument el desenvolupament dels nous sistemes visuals i les característiques del llenguatge expressiu que empren: fotografia, cartellisme, cinema, còmic, produccions televisives, videoart, art per ordinador.</i></p> <p>Describeix les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies i explica quins efectes tenen tant per a la creació artística com per a la difusió de l'art.</p> <p><i>Especifica les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies per a la creació artística i per a la difusió de l'art.</i></p> <p>Identificar la presència de l'art en la vida quotidiana i distingir els àmbits molt diversos en els quals es manifesta.</p> <p><i>Defineix el concepte de cultura visual de masses i en descriu els trets essencials.</i></p> <p><i>Identifica l'art en els diferents àmbits de la vida quotidiana.</i></p> <p>Explicar què és el patrimoni mundial de la UNESCO i descriure'n l'origen i la finalitat.</p> <p><i>Explica l'origen del patrimoni mundial de la UNESCO i els objectius que persegueix.</i></p> <p>Analitzar, comentar i classificar obres significatives de l'art creades a partir de la segona meitat del segle XX aplicant un mètode que inclogui diferents enfocaments (tècnic, formal, semàntic, cultural, sociològic i històric).</p> <p><i>Identifica, analitza i comenta les obres següents: l'Unité d'Habitation a Marsella, de Le Corbusier; el Seagram Building, a Nova York, de Mies van der Rohe i Philip Johnson; el Museu Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; el Teatre de l'Òpera de Sydney, de J. Utzon; el Centre Pompidou de París, de R. Piano i R. Rogers; l'AT & T Building, a Nova York, de Philip Johnson; el Museu Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.</i></p> <p><i>Identifica (l'autor i el corrent artístic, no necessàriament el títol), analitza i comenta les obres següents: Pintura (Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia de Madrid), de Tàpies; Crit núm. 7, d'Antonio Saura; One: number 31, 1950, de J. Pollock; Ctesiphon III, de F. Stella; Equivalent VIII, de Carl André; Horta 200, de Vasarely; Una i tres cadires, de J. Kosuth; Iglú amb arbre, de Mario Merz; Marilyn Monroe (serigrafia de 1967), d'A. Warhol; El papa que crida (estudi a partir del retrat del papa Innocenci X), de Francis Bacon; La Gran Via madrilenya el 1974, d'Antonio López.</i></p> <p>Respectar les manifestacions de l'art de tots els temps i valorar-les com a patrimoni cultural heretat que s'ha de conservar i transmetre a les generacions futures.</p> <p><i>Elabora un treball de recerca relacionat amb els béns artístics d'Espanya inscrits en el catàleg del patrimoni mundial de la UNESCO.</i></p> <p>Utilitzar la terminologia específica de l'art en les exposicions orals i escrites i denominar amb precisió els principals elements i tècniques.</p>	
--	---	--

		<i>riteri d'avaluació núm. 8 és aplicable a tots els estàndards d'aprenentatge.</i>	
--	--	---	--

Geografia d'Espanya (Segon de batxillerat)

Objectius específics

L'ensenyament de la geografia al segon curs del batxillerat té els objectius següents:

1. Comprendre i explicar l'espai geogràfic espanyol com un espai dinàmic, caracteritzat pels contrastos i la complexitat territorial i resultat de la interacció de processos socials, econòmics, tecnològics i culturals que han actuat en un marc natural i històric.
2. Identificar i comprendre els elements bàsics de l'organització del territori emprant processos i destreses específicament geogràfics a l'hora d'analitzar i interpretar un determinat fenomen o situació territorial, valorant els múltiples factors que hi intervenen i aplicant les tècniques de representació cartogràfica.
3. Conèixer les característiques dels diferents medis naturals presents a Espanya i identificar els trets geogràfics que defineixen el territori espanyol.
4. Interessar-se activament per la qualitat del medi ambient, ser conscients dels problemes derivats de certes actuacions humanes i entendre la necessitat d'impulsar polítiques d'ordenació territorial i d'actuar pensant en les generacions presents i en les futures, amb la capacitat de valorar decisions que afecten la gestió sostenible dels recursos i l'ordenació del territori.
5. Comprendre la població com un recurs essencial, la distribució, la dinàmica i l'estructura de la qual intervenen de manera rellevant en la configuració dels processos que defineixen l'espai.
6. Analitzar els diferents tipus d'explotació de la naturalesa, així com les activitats productives i l'impacte territorial i mediambiental que generen, i reconèixer la relació entre el medi i els grups humans.
7. Conèixer i valorar les característiques del territori de les Illes Balears, així com les transformacions recents que ha patit el medi natural balear, i ser conscients de l'impacte mediambiental que suposa l'ocupació territorial, l'explotació dels recursos i l'ordenació de les activitats econòmiques.
8. Explicar la posició d'Espanya i de les Illes Balears en el context mediterrani, europeu i mundial. Conèixer les característiques territorials de la Unió Europea i analitzar les relacions entre els principals problemes d'origen geogràfic en un món en què de cada vegada hi ha més interrelació i en què coexisteixen la uniformització econòmica i el control i el repartiment desigual dels recursos.
9. Conèixer i respectar tant l'espai més acostat al propi entorn com altres espais geogràfics més llunyans i cooperar per superar les desigualtats que imposen els diferents nivells de desenvolupament.
10. Entendre i analitzar l'espai urbà com a element de la configuració dels processos que constitueixen l'espai geogràfic.

Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria

_____ Departament de Ciències Socials. Geografia i Història. _____ Programació del curs 2017/2018 _____ IES. Madina Mayurqa _____

Bloc	Continguts	cris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable	Temporització
1	<p>LA GEOGRAFIA I L'ESTUDI DE L'ESPAI GEOGRÀFIC</p> <p>Concepte de geografia. Característiques de l'espai geogràfic. El territori com a espai de relacions humanes i socials especialitzades. El territori com a centre d'interacció de les societats: el desenvolupament sostenible. El concepte de paisatge com a resultat cultural. Les tècniques cartogràfiques. Plànols i mapes: components i anàlisi. La representació gràfica de l'espai geogràfic en diferents escales. Obtenció i interpretació de la informació cartogràfica.</p>	<p>1. Reconèixer la peculiaritat del coneixement geogràfic utilitzant les eines d'anàlisi i els procediments propis d'aquest coneixement.</p> <p><i>1.1. Descriu la finalitat de l'estudi de la geografia i les principals eines d'anàlisi i els procediments d'aquesta disciplina.</i></p> <p>2. Identificar les diverses ocupacions de l'espai geogràfic, entès com a centre de relacions humanes i socials.</p> <p><i>2.1. Identifica els diferents paisatges geogràfics.</i></p> <p><i>2.2. Enumera i descriu les característiques dels paisatges geogràfics.</i></p> <p>3. Distingir i analitzar els diferents tipus de plànols i mapes amb diferents escales i identificar-los com a eines de representació de l'espai geogràfic.</p> <p><i>3.1. Utilitza adequadament les eines característiques de la ciència geogràfica.</i></p> <p>4. Analitzar i comentar el mapa topogràfic nacional a escala 1:50.000, especialment algun full de les Illes Balears.</p> <p><i>4.1. Extreu informació del mapa topogràfic nacional mitjançant els procediments de feina del geògraf.</i></p> <p><i>4.2. Extreu informació de mapes i plànols de diferents escales.</i></p> <p>5. Dissenyar i comparar mapes sobre espais geogràfics, especialment els de les Illes Balears, usant els procediments característics.</p> <p><i>5.1. Identifica en un paisatge les diferències entre paisatge natural i paisatge cultural.</i></p> <p>6. Cercar, seleccionar i elaborar informació de contingut geogràfic obtinguda de fonts diverses i presentar-la de forma adequada.</p> <p><i>6.1. Extreu conclusions de l'observació d'un mapa i comenta les característiques de l'espai geogràfic.</i></p>	1er trimestre
2	<p>EL RELLEU ESPANYOL: DIVERSITAT GEOMORFOLÒGICA</p> <p>Espanya i la seva singularitat geogràfica: unitat i diversitat. El relleu espanyol: diversitat geomorfològica: Localització dels principals accidents geogràfics. Evolució geològica del territori espanyol que conforma les diferents morfologies</p>	<p>1. Distingir les singularitats de l'espai geogràfic espanyol i assenyalar els aspectes que li confereixen unitat i els elements que provoquen diversitat.</p> <p><i>1.1. Dibuixa i assenyala les unitats del relleu sobre un mapa físic d'Espanya i comenta les característiques que presenten.</i></p> <p>2. Descriure els trets del relleu espanyol i situar-ne i analitzar-ne les unitats de relleu.</p> <p><i>2.1. Identifica i representa en un mapa els elements del relleu que són similars i els que són diferents del territori peninsular i de l'insular.</i></p> <p>3. Definir el territori espanyol subratllant les diferències de les unitats morfoestructurals.</p> <p><i>3.1. Enumera i descriu els principals trets del relleu d'Espanya.</i></p> <p>4. Diferenciar la litologia d'Espanya i especificar-ne les característiques i el modelat, amb especial atenció a les diferències entre les illes Balears.</p>	1er trimestre

	<p>estructurals. Identificació de les unitats del relleu espanyol peninsular i insular i trets de cada unitat. Litologia peninsular i insular i formes de modelat. Tall topogràfic: realització i anàlisi. El sòl a Espanya: varietat edàfica i característiques.</p>	<p>4.1. <i>Classifica les unitats del relleu espanyol segons les característiques geomorfològiques.</i> 5. Utilitzar correctament el vocabulari específic de la geomorfologia. 5.1. <i>Describeix sumàriament en un mapa l'evolució geològica i la conformació del territori espanyol.</i> 6. Cercar i seleccionar informació del relleu obtinguda de fonts diverses —fonts bibliogràfiques, fonts cartogràfiques, Internet o treballs de camp—, presentar-la de forma adequada i assenyalar els condicionaments que el relleu pot imposar. 6.1. <i>Elabora un tall topogràfic i explica el relleu que reflecteix.</i> 7. Identificar les característiques edàfiques del sòl. 7.1. <i>Enumera i descriu els elements constitutius dels diferents tipus de sòl a Espanya.</i> 7.2. <i>Localitza en un mapa d'Espanya els diferents tipus de sòl peninsulars i insulars.</i></p>	
3	<p>LA DIVERSITAT CLIMÀTICA I LA VEGETACIÓ</p> <p>Factors geogràfics i elements del clima. Dominis climàtics espanyols: característiques i representació en climogrames. Dominis climàtics espanyols: problemàtica. Tipus de temps atmosfèric a Espanya. El mapa del temps: anàlisi i interpretació. Factors geogràfics i característiques de la vegetació. Formacions vegetals espanyoles i distribució d'aquestes.</p>	<p>1. Assenyalar en un mapa d'Espanya els dominis climàtics. 1.1. <i>Localitza en un mapa d'Espanya els diversos climes.</i> 2. Distingir els climes d'Espanya i comentar-ne les característiques (assenyalar els factors i els elements que els componen per diferenciar-los). 2.1. <i>Describeix i compara els climes d'Espanya i n'enumera els factors i els elements característics.</i> 3. Distingir els climes d'Espanya i la representació d'aquests en climogrames. 3.1. <i>Representa i comenta climogrames específics de cada clima.</i> 3.2. <i>Comenta les característiques dels diferents climes espanyols a partir de climogrames representatius.</i> 4. Comentar la informació climatològica que es dedueix de mapes de temperatures o precipitacions d'Espanya. 4.1. <i>Enumera els trets dels diferents tipus de temps atmosfèric establerts per les estacions climatològiques.</i> 5. Analitzar els tipus de temps atmosfèric a Espanya utilitzant els mapes de superfície i d'altura. 5.1. <i>Identifica i interpreta en un mapa del temps els elements que expliquen els diversos tipus de temps atmosfèric.</i> 6. Interpretar un mapa del temps tenint en compte les característiques dels tipus de temps peninsulars i insulars. 6.1. <i>Comenta un mapa del temps d'Espanya i hi distingeix els elements que expliquen el tipus de temps característic de l'estació de l'any corresponent.</i> 7. Obtenir i seleccionar informació de contingut geogràfic relativa a la diversitat climàtica d'Espanya utilitzant les fonts disponibles, com Internet, mitjans de comunicació social o fonts bibliogràfiques. 7.1. <i>Analitza els efectes del canvi climàtic a Espanya.</i> 7.2. <i>Extreu conclusions mediambientals de gràfics i estadístiques que reflecteixen les pluges torrencials.</i> 8. Identificar les diferents regions vegetals. 8.1. <i>Identifica en un mapa els diferents dominis vegetals i comenta les característiques que</i></p>	1er trimestre

		<p><i>presenten.</i></p> <p>9. Diferenciar raonadament les formacions vegetals espanyoles.</p> <p>9.1. <i>Identifica en un paisatge natural les formacions vegetals que hi apareixen.</i></p> <p>9.2. <i>Analitza raonadament una clisèrie.</i></p>	
4	<p>LA HIDROGRAFIA</p> <p>La diversitat hídrica de la península Ibèrica i de les illes. Els vessants hidrogràfics. Règims fluvials predominants. Els aiguamolls. Les aigües subterrànies. L'aprofitament dels recursos hídrics: la incidència de la sequera i les pluges torrencials.</p>	<p>1. Explicar la diversitat hídrica de la península Ibèrica i de les illes i enumerar i localitzar els diversos tipus d'elements hídrics que es poden percebre observant el paisatge.</p> <p>1.1. <i>Identifica la diversitat hídrica d'Espanya.</i></p> <p>2. Descriure les conques fluvials espanyoles, situar-les en un mapa i enumerar-ne les característiques.</p> <p>2.1. <i>Localitza en un mapa d'Espanya les principals conques fluvials.</i></p> <p>3. Identificar els règims fluvials més característics</p> <p>3.1. <i>Relaciona els règims hídrics dels cursos fluvials amb les possibilitats d'aprofitament hídric a Espanya.</i></p> <p>4. Enumerar les zones humides d'Espanya, localitzar-les en un mapa i comentar-ne les característiques.</p> <p>4.1. <i>Localitza en un mapa les zones humides espanyoles i debat un aspecte d'actualitat que hi estigui relacionat.</i></p> <p>5. Analitzar l'aprofitament dels recursos hídrics al nostre país, incloent-hi les característiques de sequera i de pluges torrencials del clima, així com els aqüífers disponibles a les Balears.</p> <p>5.1. <i>Situa els grans embassaments en un mapa de la xarxa hidrogràfica espanyola i dedueix les conseqüències que se'n deriven analitzant també les característiques climàtiques.</i></p> <p>5.2. <i>Analitza i comenta gràfics i estadístiques que reflecteixen les èpoques de sequera en relació amb un mapa dels tipus de règims fluvials dels rius de la península i n'extreu conclusions.</i></p> <p>6. Obtenir i seleccionar informació de contingut geogràfic relativa a la hidrologia espanyola utilitzant diferents fonts d'informació.</p> <p>6.1. <i>Selecciona imatges i notícies periodístiques que reflecteixen la desigualtat hídrica del país i com interacciona amb les activitats humanes.</i></p>	1er trimestre
5	<p>ELS PAISATGES NATURALS I LES RELACIONS NATURALESA-SOCIETAT</p> <p>Els paisatges naturals espanyols: varietats. La influència del medi en l'activitat humana. Els medis humanitzats i la interacció d'aquests a l'espai geogràfic. Els paisatges culturals. Aprofitament sostenible del medi físic.</p>	<p>1. Descriure els paisatges naturals espanyols i identificar-ne els trets.</p> <p>1.1. <i>Distingeix les característiques dels grans conjunts paisatgístics espanyols.</i></p> <p>2. Reflectir en un mapa les grans àrees de paisatges naturals espanyols.</p> <p>2.1. <i>Localitza en un mapa els paisatges naturals espanyols i n'identifica les característiques.</i></p> <p>3. Descriure els espais humanitzats i enumerar-ne els elements constitutius.</p> <p>3.1. <i>Identifica i exposa els problemes suscitats per la interacció home-naturalesa als paisatges.</i></p> <p>3.2. <i>Analitza algun element legislador que corregeixi l'acció humana sobre la naturalesa.</i></p> <p>4. Relacionar el medi natural amb l'activitat humana i descriure casos en què l'home ha modificat el medi.</p> <p>4.1. <i>Diferencia els paisatges humanitzats dels naturals.</i></p> <p>5. Obtenir i seleccionar informació de contingut geogràfic relativa als paisatges naturals i a les</p>	1er trimestre

	Polítiques afavoridores del patrimoni natural.	<p>relacions naturalesa-societat utilitzant fonts en què aquesta informació es trobi disponible, com Internet, fonts bibliogràfiques o mitjans de comunicació social.</p> <p>5.1. <i>Selecciona i analitza notícies periòdiques o imatges en les quals es reflecteix la influència del medi en l'activitat humana.</i></p> <p>5.2. <i>Selecciona i analitza notícies periòdiques o imatges de diferents fonts d'informació en les quals es percep la influència de l'home sobre el medi.</i></p> <p>5.3. <i>Obté i analitza la informació que apareix als mitjans de comunicació social referida a la destrucció del medi natural per part de l'home.</i></p> <p>6. Comparar imatges de les varietats de paisatges naturals.</p> <p>6.1. <i>Diferencia els diversos paisatges naturals espanyols a partir de fonts gràfiques i comenta imatges representatives de cada una de les varietats de paisatges naturals procedents de mitjans de comunicació social, Internet o fonts bibliogràfiques.</i></p>	
6	<p>LA POBLACIÓ ESPANYOLA</p> <p>Fonts per a l'estudi de la població. Distribució territorial de la població. Evolució històrica. Moviments naturals de població. Les migracions. Mapa de la distribució de la població espanyola. Mapa de densitat de la població espanyola. Conformació de l'espai demogràfic actual. Taxes demogràfiques. Diversitat regional. Estructura, problemàtica actual i possibilitats de futur de la població espanyola. La població a les Illes Balears: evolució històrica, canvis actuals i perspectiva històrica.</p>	<p>1. Identificar les fonts per a l'estudi de la població i establir els procediments que permeten estudiar casos concrets.</p> <p>1.1. <i>Utilitza les eines d'estudi de la població.</i></p> <p>2. Comentar gràfics i taxes que mostren l'evolució de la població espanyola.</p> <p>2.1. <i>Comenta la piràmide de població espanyola actual i la compara amb alguna piràmide d'un període anterior o amb previsions futures.</i></p> <p>2.2. <i>Distingeix les diferents piràmides de població al llarg de l'evolució històrica.</i></p> <p>2.3. <i>Resol problemes de demografia referits al càlcul de taxes de població.</i></p> <p>3. Caracteritzar la població espanyola i identificar-ne els moviments naturals.</p> <p>3.1. <i>Aplica la teoria de la transició demogràfica al cas espanyol.</i></p> <p>3.2. <i>Tria dades i taxes demogràfiques que mostren la configuració de la població d'un territori.</i></p> <p>4. Explicar la distribució de la població espanyola i identificar-ne les migracions.</p> <p>4.1. <i>Explica els processos migratoris antics que han afectat Espanya.</i></p> <p>4.2. <i>Identifica i analitza les migracions recents.</i></p> <p>5. Diferenciar la densitat de població a l'espai peninsular i a l'insular i explicar la distribució de la població.</p> <p>5.1. <i>Comenta el mapa de la densitat de població actual d'Espanya.</i></p> <p>6. Comentar un mapa de la densitat de població d'Espanya i analitzar l'estructura d'aquesta població.</p> <p>6.1. <i>Analitza un gràfic de l'estructura de la població espanyola.</i></p> <p>7. Analitzar la població de les diverses comunitats autònomes i definir l'evolució i la problemàtica de cada una.</p> <p>7.1. <i>Compara i comenta la població de les regions en què aquesta augmenta i la de les regions en què aquesta minva.</i></p> <p>8. Analitzar les piràmides de població de les diverses comunitats autònomes i comentar-ne les peculiaritats.</p>	2n trimestre

		<p>8.1. <i>Explica les relacions entre comunitats autònomes tenint en compte les migracions interiors.</i></p> <p>9. Explicar les perspectives de la població espanyola i l'ordenació del territori.</p> <p>9.1. <i>Selecciona i analitza informació sobre les perspectives de futur de la població espanyola.</i></p> <p>10. Obtenir i seleccionar informació de contingut demogràfic utilitzant Internet i altres fonts d'informació.</p> <p>10.1. <i>Presenta informació sobre la població espanyola, la defensa i en ressalta els aspectes més significatius utilitzant gràfics, mapes, piràmides, etc., en una presentació amb recursos informàtics o mitjançant exposicions en directe.</i></p>	
7	<p>L'ESPAI RURAL I LES ACTIVITATS DEL SECTOR PRIMARI</p> <p>El pes de les activitats agropecuàries, forestals i pesqueres al PIB. La població activa.</p> <p>Aspectes naturals i històrics que expliquen els factors agraris.</p> <p>L'estructura de la propietat i la possessió de la terra.</p> <p>Les explotacions agràries: característiques.</p> <p>Polítiques de reforma agrària.</p> <p>Tipus d'agricultura: coexistència de formes avançades i tradicionals.</p> <p>Les transformacions agràries i industrials.</p> <p>Els paisatges agraris d'Espanya: característiques.</p> <p>La situació del sector a Espanya en el context de la Unió Europea.</p> <p>L'activitat pesquera: localització, característiques i problemes. Anàlisi dels aspectes físics i humans que conformen l'espai pesquer.</p> <p>La silvicultura: característiques i desenvolupament al territori.</p> <p>El sector primari a les Illes Balears.</p>	<p>1. Descriure les activitats agropecuàries i forestals i especificar les característiques que tenen a Espanya.</p> <p>1.1. <i>Identifica les activitats agropecuàries i forestals.</i></p> <p>1.2. <i>Diferencia les activitats del sector primari d'altres activitats econòmiques.</i></p> <p>2. Distingir els paisatges agraris i descriure'n les característiques.</p> <p>2.1. <i>Situa en un mapa la distribució dels principals aprofitaments agraris.</i></p> <p>2.2. <i>Aporta els aspectes del passat històric que han incidit en les estructures agràries espanyoles.</i></p> <p>3. Analitzar adequadament un paisatge rural i distingir-ne la terra de conreu, els boscs i l'hàbitat.</p> <p>3.1. <i>Selecciona i comenta imatges que posen de manifest les característiques dels diversos paisatges agraris espanyols.</i></p> <p>4. Comprendre l'evolució de l'estructura de la propietat.</p> <p>4.1. <i>Defineix històricament i sumàriament l'estructura de la propietat.</i></p> <p>5. Identificar formes de possessió de la terra.</p> <p>5.1. <i>Identifica i analitza les característiques dels diversos paisatges agraris espanyols.</i></p> <p>6. Explicar el sector agrari espanyol tenint en compte les estructures de la propietat i les característiques de les explotacions.</p> <p>6.1. <i>Aporta dades o gràfics d'aspectes estructurals que expliquen el dinamisme d'un sector agrari concret.</i></p> <p>7. Explicar la situació del sector agrari espanyol i balear tenint en compte el context europeu i les polítiques de la Unió Europea: política agrària comuna (PAC).</p> <p>7.1. <i>Comenta textos periodístics que expliquen la situació espanyola en la PAC.</i></p> <p>8. Analitzar l'activitat pesquera i definir-ne les característiques i els problemes.</p> <p>8.1. <i>Exposa les característiques i les peculiaritats de l'activitat pesquera espanyola.</i></p> <p>9. Obtenir i seleccionar informació de contingut geogràfic relativa a l'espai rural, silvícola o pesquer utilitzant fonts disponibles a Internet, a mitjans de comunicació social o a recursos bibliogràfics.</p> <p>9.1. <i>Selecciona i analitza notícies periodístiques que tracten de problemes pesquers i n'identifica l'origen.</i></p> <p>9.2. <i>Elabora gràfics comparatius del pes específic al PIB de les activitats agràries, ramaderes, forestals i pesqueres espanyoles en comparació d'altres sectors d'activitat.</i></p>	2n trimestre
8	<p>LES FONTS D'ENERGIA I L'ESPAI INDUSTRIAL</p>	<p>1. Analitzar el procés d'industrialització espanyol i establir les característiques històriques que han menat a la situació actual.</p>	2n trimestre

	<p>Localització de les fonts d'energia a Espanya.</p> <p>El procés d'industrialització espanyol: característiques i breu evolució històrica.</p> <p>Aportació de la indústria al PIB. La població activa.</p> <p>Deficiències i problemes del sector industrial espanyol.</p> <p>Regions industrials d'Espanya: importància de les polítiques territorials en aquest sector.</p> <p>Influència de la política de la Unió Europea en la configuració de la indústria espanyola.</p> <p>La planificació industrial. Els eixos de desenvolupament industrial: perspectives de futur.</p> <p>Les activitats industrials a les Illes Balears: sectors industrials i importància econòmica.</p>	<p>1.1. <i>Selecciona i analitza informació sobre els problemes i la configuració de la indústria espanyola.</i></p> <p>1.2. <i>Selecciona i analitza imatges que mostren l'evolució històrica de la indústria espanyola en una zona concreta o en un sector concret.</i></p> <p>2. Relacionar les fonts d'energia i la industrialització i descriure les conseqüències que se'n deriven a Espanya.</p> <p>2.1. <i>Relaciona el naixement de la indústria i la localització de fonts d'energia i matèries primeres al país.</i></p> <p>3. Conèixer els factors de la industrialització a Espanya.</p> <p>3.1. <i>Estableix un eix cronològic per explicar l'evolució històrica de la industrialització espanyola.</i></p> <p>3.2. <i>Enumera les característiques de la indústria espanyola i les diferències regionals.</i></p> <p>3.3. <i>Elabora i analitza gràfics i estadístiques que expliquen les produccions industrials.</i></p> <p>4. Identificar i comentar els elements d'un paisatge industrial determinat.</p> <p>4.1. <i>Analitza i comenta paisatges d'espais industrials.</i></p> <p>4.2. <i>Assenyala en un mapa els assentaments industrials més importants i hi distingeix els diferents sectors industrials.</i></p> <p>5. Descriure els eixos de desenvolupament industrial sobre un mapa i exposar-ne les característiques i les possibilitats futures de regeneració i canvi.</p> <p>5.1. <i>Localitza i descriu les regions industrials i els eixos de desenvolupament industrial.</i></p> <p>5.2. <i>Descriu els eixos o focus de desenvolupament industrial i les perspectives de futur que tenen.</i></p> <p>6. Obtenir i seleccionar informació de contingut geogràfic relativa a l'espai industrial espanyol utilitzant fonts en què aquesta informació es trobi disponible, com Internet, fonts bibliogràfiques o mitjans de comunicació.</p> <p>6.1. <i>Descriu les polítiques industrials de la Unió Europea i la influència que exerceixen en les polítiques espanyoles.</i></p>	
9	<p>EL SECTOR DE SERVEIS</p> <p>La terciarització de l'economia espanyola: influència en el PIB. La població activa del sector terciari.</p> <p>Anàlisi dels serveis i distribució al territori.</p> <p>L'impacte de les infraestructures sobre l'espai geogràfic.</p> <p>El sistema de transport com a forma d'articulació territorial.</p> <p>El desenvolupament comercial: característiques i evolució.</p> <p>Els espais turístics: característiques i evolució.</p> <p>Altres activitats terciàries: sanitat,</p>	<p>1. Analitzar la terciarització de l'economia espanyola i exposar les característiques que presenta i la influència que exerceix en el producte interior brut.</p> <p>1.1. <i>Identifica les característiques del sector terciari espanyol.</i></p> <p>2. Identificar la presència dels serveis al territori i analitzar-ne la distribució i l'impacte en el medi.</p> <p>2.1. <i>Explica la incidència del sector de serveis en l'economia espanyola.</i></p> <p>3. Explicar el sistema de transport a Espanya i distingir l'articulació territorial que configura.</p> <p>3.1. <i>Descriu com s'articulen els mitjans de comunicació més importants d'Espanya (ferrocarrils, carreteres, ports i aeroports).</i></p> <p>3.2. <i>Comenta sobre un mapa de transports la transcendència que aquest sector té a l'hora d'articular el territori.</i></p> <p>3.3. <i>Descriu i analitza mapes que reflecteixen un sistema de transport determinat.</i></p> <p>3.4. <i>Distingeix en un mapa els principals nodes del transport espanyol.</i></p> <p>3.5. <i>Resol problemes plantejats en un cas específic sobre vies de comunicació al nostre país.</i></p> <p>4. Descriure el desenvolupament comercial, exposar-ne les característiques i fer referència a l'ocupació territorial que imposa.</p>	2n trimestre

	<p>educació, finances i serveis públics. La terciarització de l'economia balear. El turisme: factors i evolució. El turisme i el medi ambient.</p>	<p>4.1. Comenta gràfics i estadístiques que expliquen el desenvolupament comercial. 5. Localitzar en un mapa els espais turístics i enumerar-ne les característiques i les desigualtats regionals. 5.1. Analitza i explica les desigualtats de l'espai turístic. 6. Obtenir i seleccionar informació de contingut geogràfic relativa a l'activitat o a l'espai del sector de serveis espanyol utilitzant fonts en què aquesta informació es trobi disponible, com Internet, fonts bibliogràfiques o mitjans de comunicació social. 6.1. Comenta gràfics i estadístiques que expliquen el desenvolupament turístic espanyol. 6.2. Explica com articulen el territori altres activitats terciàries. 7. Utilitzar correctament la terminologia del sector de serveis. 7.1. Analitza i comenta imatges de l'espai destinat al transport, al comerç o a altres activitats del sector de serveis. 8. Identificar i comentar un paisatge transformat per una important zona turística. 8.1. Elabora esquemes per analitzar la influència del sector de serveis en l'economia i l'ocupació a Espanya a partir d'imatges que reflecteixen l'impacte d'aquest sector en un paisatge.</p>	
10	<p>L'ESPAI URBÀ</p> <p>Concepte de <i>ciutat</i> i influència que exerceix en l'ordenació del territori. Morfologia i estructura urbanes. Les planificacions urbanes. Característiques del procés d'urbanització. Les àrees d'influència. Els usos del sòl urbà. La xarxa urbana espanyola. Característiques del procés de creixement espacial de les ciutats. El sistema urbà de les Illes Balears: capitals insulars, macrocefàlia de Palma i ordenació territorial.</p>	<p>1. Definir la ciutat. 1.1. Defineix el concepte de ciutat i n'aporta exemples. 2. Analitzar i comentar plànols de ciutats i distingir-hi els diferents traçats. 2.1. Comenta un paisatge urbà a partir d'una font gràfica. 2.2. Analitza i explica el plànol de la ciutat més propera o significativa respecte al lloc de residència. 3. Identificar el procés d'urbanització i enumerar-ne les característiques i les planificacions internes. 3.1. Identifica les característiques del procés d'urbanització. 3.2. Explica els processos de planificació urbana i en posa exemples. 4. Analitzar la morfologia i l'estructura urbana i extreure conclusions de l'empremta de la història i de l'expansió espacial, reflex de l'evolució econòmica i política de la ciutat. 4.1. Assenyala la influència històrica en el plànol de les ciutats espanyoles. 4.2. Explica la morfologia urbana i assenyala les parts d'una ciutat sobre un plànol. 5. Analitzar i comentar un paisatge urbà. 5.1. Selecciona i analitza imatges que expliquen la morfologia i l'estructura urbana d'una ciutat coneguda. 6. Identificar el paper de les ciutats en l'ordenació del territori. 6.1. Explica la jerarquització urbana espanyola. 7. Descriure la xarxa urbana espanyola i comentar-ne les característiques. Reconèixer el sistema urbà balear i la importància de Palma. 7.1. Descriu i analitza les influències mútues existents entre la ciutat i l'espai que l'envolta. 8. Obtenir, seleccionar i analitzar informació de contingut geogràfic relativa a l'espai urbà espanyol utilitzant fonts en què aquesta informació es trobi disponible, com Internet, fonts bibliogràfiques o mitjans de comunicació social. 8.1. Selecciona i analitza notícies periodístiques que mostren la configuració i la problemàtica del</p>	3r trimestre

		<i>sistema urbà espanyol.</i>	
11	<p>FORMES D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL</p> <p>L'organització territorial d'Espanya. Influència de la història i la Constitució de 1978. Els desequilibris i els contrastos territorials. Les comunitats autònomes: polítiques regionals i de cohesió territorial. La comunitat autònoma de les Illes Balears: particularitats politicoadministratives</p>	<p>1. Descriure l'organització territorial espanyola i analitzar-ne l'estructura local, regional, autonòmica i nacional.</p> <p><i>1.1. Explica i localitza en un mapa l'organització territorial espanyola partint del municipi i de la comunitat autònoma.</i></p> <p>2. Explicar l'organització territorial espanyola i exposar la influència de la història i de la Constitució de 1978.</p> <p><i>2.1. Distingeix i enumera les comunitats autònomes, les principals ciutats de cada una i els països fronterers amb Espanya.</i></p> <p>3. Explicar l'organització territorial espanyola a partir de mapes històrics i actuals.</p> <p><i>3.1. Explica l'ordenació territorial espanyola a partir de mapes històrics i actuals.</i></p> <p><i>3.2. Compara l'ordenació territorial actual i la de la primera meitat del segle XX.</i></p> <p>4. Analitzar l'organització territorial espanyola i descriure'n els desequilibris i els contrastos territorials i els mecanismes correctors. Comprendre la particular organització territorial de les Illes Balears.</p> <p><i>4.1. Descriu l'ordenació territorial establerta per la Constitució de 1978.</i></p> <p><i>4.2. Explica les polítiques territorials que practiquen les comunitats autònomes en aspectes concrets.</i></p> <p><i>4.3. Enumera els desequilibris i els contrastos territorials existents en l'organització territorial espanyola.</i></p> <p>5. Descriure la transcendència de les comunitats autònomes i les polítiques territorials que duen a terme.</p> <p><i>5.1. Distingeix els símbols que diferencien les comunitats autònomes.</i></p> <p>6. Obtenir, seleccionar i analitzar informació de contingut geogràfic relativa a les formes d'organització territorial a Espanya utilitzant fonts en què aquesta informació es trobi disponible, com Internet, fonts bibliogràfiques o mitjans de comunicació social.</p> <p><i>6.1. Explica raonadament els trets essencials de les polítiques territorials autonòmiques.</i></p>	3r trimestre
12	<p>ESPANYA A EUROPA I AL MÓN</p> <p>Espanya: situació geogràfica. Posició i localització dels territoris que conformen la unitat i la diversitat política. Espanya a Europa. Estructura territorial. Contrasts físics i socioeconòmics d'Europa. La posició d'Espanya a la Unió Europea. Polítiques regionals i de cohesió territorial Espanya al món. Globalització i diversitat</p>	<p>1. Definir la situació geogràfica d'Espanya al món, establir la posició que ocupa i localitzar-ne els territoris.</p> <p><i>1.1. Localitza en un mapa les grans àrees de la geografia econòmica i assenyala les àrees amb les quals Espanya té més relació.</i></p> <p><i>1.2. Identifica aspectes rellevants d'Espanya en la situació mundial.</i></p> <p><i>1.3. Localitza la situació espanyola entre les grans àrees de la geografia econòmica mundial.</i></p> <p>2. Descriure el continent europeu i distingir-ne l'estructura territorial i els contrastos físics i socioeconòmics.</p> <p><i>2.1. Explica la posició d'Espanya dins la Unió Europea.</i></p> <p>3. Identificar la posició d'Espanya dins la Unió Europea i enumerar les polítiques regionals i de cohesió territorial que es practiquen a Europa i que afecten el nostre país.</p>	3r trimestre

	<p>al món: processos de mundialització i desigualtats territorials. Grans eixos mundials. Posició d'Espanya en les àrees socioeconòmiques i geopolítiques mundials</p>	<p>3.1. <i>Extreu conclusions de les mesures que la Unió Europea pren en política regional i de cohesió territorial que afecten Espanya.</i> 3.2. <i>Comenta notícies periodístiques o textos que expliquen la posició d'Espanya dins la Unió Europea.</i> 4. Definir el concepte de <i>globalització</i> i explicar-ne els trets. 4.1. <i>Identifica i descriu els trets de la globalització amb exemples que afecten el nostre país.</i> 5. Comparar els processos de mundialització i de diversificació territorial i resumir les característiques d'un procés i de l'altre. 5.1. <i>Elabora quadres comparatius de l'aplicació a casos concrets del concepte de mundialització i del concepte de diversitat territorial.</i> 6. Explicar les repercussions de la inclusió d'Espanya dins espais socioeconòmics i geopolítics continentals i mundials utilitzant fonts diverses basades en material bibliogràfic o en línia i tenint en compte les opinions exposades als mitjans de comunicació social. 6.1. <i>Explica les repercussions de la inclusió d'Espanya dins espais geopolítics i socioeconòmics continentals i mundials a partir de diferents fonts d'informació geogràfica.</i></p>	
--	--	--	--

Història d'Espanya. (Segon de Batxillerat)

Objectius

1. Identificar i situar en el temps i en l'espai els processos, estructures i esdeveniments més rellevants de la història d'Espanya i de les Balears, valorant les seves repercussions en la configuració de l'Espanya de les autonomies.
2. Conèixer i comprendre els processos més rellevants que configuren la història espanyola i balear, identificant les interrelacions entre fets polítics, econòmics, socials i culturals, i analitzant els antecedents i factors que els han conformat.
3. Fomentar una visió de la història d'Espanya que respecti i valori tant els aspectes comuns com les particularitats i generi actituds de tolerància i solidaritat entre els diversos pobles d'Espanya.
4. Situar el procés històric en les seves coordenades internacionals per explicar i comprendre les seves implicacions per a ser capaços de tenir una visió articulada i coherent de la història.
5. Identificar els canvis conjunturals i els trets permanents del procés històric per sobre dels fets aïllats i dels protagonistes concrets, per aconseguir una visió global de la història.
6. Conèixer les normes bàsiques que regulen el nostre ordenament constitucional, promovent tant el compromís individual i col·lectiu amb les institucions democràtiques com la presa de consciència davant els problemes socials, especialment els relacionats amb els drets humans.
7. Valorar el patrimoni cultural, lingüístic i històric de les Illes Balears.
8. Seleccionar i interpretar informació procedent de fonts diverses, inclosa la proporcionada per les tecnologies, i utilitzar-la de forma crítica per a la comprensió de processos i fets històrics.
9. Emprar amb propietat la terminologia i el vocabulari històrics i aplicar les tècniques elementals de comentaris de textos i d'interpretació de mapes, gràfics i altres fonts històriques.

Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències bàsiques

Comunicació lingüística

- Adquisició i ús adequat del llenguatge històric, imprescindible per descriure fets i processos històrics.
- Comprensió de textos i d'informació, diferenciant les idees principals de les secundàries.
- Elaboració d'exposicions orals i escrites coherents, amb un ús de la sintaxi i el lèxic correctes, per dur a terme comentaris de documents de diferent format (textos, imatges, mapes, gràfics...) referents a un fet històric.

- Disposició per al diàleg crític i constructiu, com a eina per a la convivència i la interacció amb els companys.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- Utilització d'eines matemàtiques (magnituds, percentatges, taxes) per analitzar i descriure una època de la història.
- Utilització del mètode científic en l'elaboració de tasques en què facin observacions, estableixin hipòtesis i obtenguin conclusions, amb l'objecte de prendre decisions.
- Associació de l'aparició de noves tecnologies i avenços científics amb la millora de les condicions de vida al llarg de la història.

Competència digital

- Utilització del llenguatge específic en l'ús d'aplicacions informàtiques.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar, obtenir i processar la informació, de manera crítica, és a dir, acarar-la, avaluar-ne la fiabilitat i adequació, i transformar-la en coneixement.
- Creació de continguts a través del mitjà informàtic en diferents formats (text, àudio, vídeo, imatges), utilitzant els programes/aplicacions que millor s'adaptin a la realització de tasques.
- Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per a la interacció professor-alumne (Moodle, aula virtual, blogs...).
- Respecte pels principis ètics en l'ús de les fonts informàtiques i reconeixement dels riscos associats a l'ús de recursos en línia i l'addicció a determinats aspectes de la tecnologia digital.
- Valoració de la selecció d'informació de manera crítica, considerant la fiabilitat de les fonts de les quals procedeix.
- Motivació per l'aprenentatge i la millora en l'ús de les tecnologies.

Aprendre a aprendre

- Reconeixement dels processos per a l'aprenentatge partint del que sap i organització del seu propi aprenentatge a través de la gestió del temps i de la informació d'una manera eficaç.
- Obtenció d'estratègies de planificació per resoldre una tasca, supervisar el propi treball i avaluar els resultats obtinguts.
- Assoliment del fet que l'alumne se senti protagonista del procés i el resultat de l'aprenentatge, a través de la motivació i la curiositat per aprendre.
- Curiositat per aprendre basant-se en experiències vitals i prèvies per utilitzar i aplicar nous coneixements.

Competències socials i cíviques

- Comprensió dels diferents codis de conducta de les societats a través de l'estudi de la història d'Espanya.
- Identificació de conceptes ètics (igualtat, no-discriminació, democràcia, drets humans, justícia...) en les diferents èpoques i societats al llarg de la història espanyola.
- Realització de debats de contingut històric, en què es respectin les diferències i se superin els prejudicis, per manifestar solidaritat i participar en la presa de decisions de forma democràtica.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

- Realització de projectes, mostrant creativitat i imaginació a l'hora de planificarlos, analitzar-los, organitzar-los i gestionar-los.
- Utilització de debats sobre temes d'història per saber comunicar-se, presentar i negociar de manera argumentada.
- Adquisició d'un pensament crític i del sentit de responsabilitat.

Consciència i expressions culturals

- Coneixement del patrimoni històric i artístic i reconeixement dels diferents estils i gèneres artístics, tant històrics com actuals.

- Aplicació de diferents habilitats de pensament amb sensibilitat i sentit estètic per comprendre, valorar, emocionar-se i gaudir de les obres artístiques i les manifestacions culturals.
- Respecte per la diversitat cultural, el diàleg entre cultures i societats.
- Interès, estima, respecte, gaudi i valoració crítica de les obres artístiques i culturals.
- Potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació mitjanç

Organització, seqüenciació i avaluació dels continguts de la matèria

Bloc	Continguts	Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables	Temporització
0	Com s'escriu la història. Criteris comuns	<p>Localitzar fonts primàries (històriques) i secundàries (historiogràfiques) a biblioteques, Internet, etc., extreure'n informació rellevant del que s'ha tractat i valorar-ne críticament la fiabilitat.</p> <p><i>Cerca informació d'interès (a llibres o Internet) sobre la importància cultural i artística d'un personatge històricament rellevant, fet o procés històric i elabora una breu exposició.</i></p> <p><i>Elaborar mapes i línies de temps localitzant les fonts adequades, utilitzant les dades proporcionades o servint-se dels coneixements ja adquirits.</i></p> <p><i>Representa una línia del temps i situa en un eix els principals esdeveniments relatius a determinats fets o processos històrics.</i></p> <p><i>Comentar i interpretar fonts primàries (històriques) i secundàries (historiogràfiques) i relacionar la informació que hi apareix amb els coneixements previs.</i></p> <p><i>Respon a qüestions plantejades a partir de fonts històriques i historiogràfiques,</i></p> <p><i>Reconèixer la utilitat de les fonts per a l'historiador, a part de la fiabilitat que presenten.</i></p> <p><i>Distingeix el caràcter de les fonts històriques no tan sols com a informació, sinó com prova per respondre les preguntes que es plantegen els historiadors.</i></p>	Tot el curs
1	<p>La península Ibèrica des dels primers humans fins a la desaparició de la monarquia visigòtica (711)</p> <p><i>La prehistòria: l'evolució del paleolític al neolític; la pintura cantàbrica i la valenciana.</i></p> <p><i>La importància de la metal·lúrgia.</i></p> <p><i>La configuració de les àrees celta i ibèrica: tartessis, indoeuropeus i colonitzadors orientals.</i></p> <p><i>La cultura talaiòtica balear.</i></p>	<p>1. Explicar les característiques dels principals fets i processos històrics de la península Ibèrica i de les Balears des de la prehistòria fins a la desaparició de la monarquia visigòtica i identificar-ne les causes i les conseqüències.</p> <p>1.1. <i>Explica les diferències entre l'economia i l'organització social del paleolític i del neolític i les causes del canvi de model.</i></p> <p>1.2. <i>Describeix els avenços en el coneixement de les tècniques metal·lúrgiques i explica quines repercussions tenen.</i></p> <p>1.3. <i>Resumeix les característiques principals del regne de Tartessos i cita les fonts històriques per conèixer-lo.</i></p> <p>1.4. <i>Explica el diferent nivell de desenvolupament de les àrees celta i ibèrica abans de la conquesta romana en relació amb la influència rebuda dels indoeuropeus, del regne de Tartessos i dels colonitzadors fenicis i grecs.</i></p>	1r trimestre

	<p><i>La Hispània romana: conquesta i romanització de la península Ibèrica i de les Balears; el llegat cultural romà.</i></p> <p><i>La monarquia visigòtica: una economia rural; el poder de l'Església i la noblesa.</i></p> <p><i>Vàndals i bizantins a les Balears.</i></p>	<p><i>1.5. Defineix el concepte de romanització i descriu els mitjans emprats per dur a terme aquest procés.</i></p> <p><i>1.6. Compara el ritme i el grau de romanització dels diferents territoris peninsulars.</i></p> <p><i>1.7. Resumeix les característiques de la monarquia visigòtica i explica per què varen assolir tant poder l'Església i la noblesa.</i></p> <p><i>1.8. Cerca informació d'interès (a llibres o a Internet) sobre pervivències culturals i artístiques del llegat romà a l'Espanya actual i elabora una breu exposició.</i></p> <p><i>1.9. Dibuixa un mapa esquemàtic de la península Ibèrica i hi delimita les àrees ibèrica i celta.</i></p> <p><i>1.10. Representa una línia del temps des del 250 aC fins al 711 dC i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p><i>1.11. Partint de fonts historiogràfiques, dona resposta a qüestions o a situacions.</i></p> <p><i>1.12. Identifica les diferències entre una imatge de pintura cantàbrica i una altra de pintura valenciana.</i></p>	
2	<p>L'edat mitjana: tres cultures i un mapa polític en canvi constant (711-1474)</p> <p>Al-Àndalus: la conquesta musulmana de la península Ibèrica; evolució política d'al-Àndalus; revitalització econòmica i urbana; estructura social; religió, cultura i art.</p> <p>Els regnes cristians fins al final del segle XIII: evolució política; el procés de reconquesta i repoblació; de l'estancament a l'expansió econòmica; el règim senyorial i la societat dividida en estaments; el naixement de les Corts; el Camí de Sant Jaume; una cultura plural: cristians, musulmans i jueus; les manifestacions artístiques.</p> <p>Els regnes cristians a la baixa edat mitjana (segles XIV i XV): crisi agrària i demogràfica; les tensions socials; la diferent evolució i organització política de les corones de Castella, Aragó i Navarra.</p> <p>La incorporació de les Balears a la Corona d'Aragó.</p>	<p>1. Explicar l'evolució dels territoris musulmans a la península Ibèrica i descriure'n les etapes polítiques, així com els canvis econòmics, socials i culturals que varen introduir.</p> <p><i>1.1. Explica les causes de la invasió musulmana i de la ràpida ocupació de la península Ibèrica.</i></p> <p><i>1.2. Representa una línia del temps des del 711 fins al 1474 i situa en un eix els principals esdeveniments relatius a al-Àndalus i en una altra els relatius als regnes cristians.</i></p> <p><i>1.3. Descriu l'evolució política d'al-Àndalus.</i></p> <p><i>1.4. Resumeix els canvis econòmics, socials i culturals introduïts pels musulmans a al-Àndalus.</i></p> <p>2. Explicar l'evolució i la configuració política dels regnes cristians i relacionar-les amb el procés de reconquesta i el concepte patrimonial de la monarquia.</p> <p><i>2.1. Descriu les grans etapes i les causes generals que condueixen al mapa polític de la península Ibèrica al final de l'edat mitjana.</i></p> <p><i>2.2. Explica l'origen de les Corts als regnes cristians i les principals funcions que tenien.</i></p> <p><i>2.3. Compara l'organització política de la Corona de Castella, la Corona d'Aragó i el regne de Navarra al final de l'edat mitjana.</i></p> <p><i>2.4. Comenta l'àmbit territorial i les característiques de cada sistema de repoblació, així com les causes i les conseqüències de cada sistema.</i></p> <p>3. Diferenciar les tres grans fases de l'evolució econòmica dels regnes cristians durant tota l'edat mitjana (estancament, expansió i crisi) i indicar-ne els factors i les característiques.</p> <p><i>3.1. Descriu les grans fases de l'evolució econòmica dels territoris cristians durant l'edat mitjana.</i></p> <p>4. Analitzar l'estructura social dels regnes cristians i descriure el règim senyorial i les característiques de la societat dividida en estaments.</p> <p><i>4.1. Explica l'origen i les característiques del règim senyorial i de la societat dividida en estaments en l'àmbit cristià.</i></p> <p>5. Descriure les relacions culturals de cristians, musulmans i jueus i especificar les col·laboracions i influències mútues. Analitzar la formació i el desenvolupament dels diversos regnes cristians, especialment del regne de Mallorca.</p>	1r trimestre

	El regne privatiu de Mallorca.	<p>5.1. <i>Describeix la tasca dels centres de traducció.</i></p> <p>5.2. <i>Cerca informació d'interès (a llibres o a Internet) sobre la importància cultural i artística del Camí de Sant Jaume i elabora una breu exposició.</i></p>	
3	<p>La formació de la monarquia hispànica i la seva expansió mundial (1474-1700)</p> <p>Els Reis Catòlics: la unió dinàstica de Castella i Aragó; la reorganització de l'Estat; la política religiosa; la conquesta de Granada; el descobriment d'Amèrica; la incorporació de Navarra; les relacions amb Portugal.</p> <p>L'apogeu de l'Imperi al segle XVI: els dominis de Carles I i els de Felip II, el model polític dels Àustria; els conflictes interns; els conflictes religiosos dins l'Imperi; els conflictes exteriors; l'exploració i la colonització d'Amèrica i el Pacífic; la política econòmica respecte a Amèrica, la revolució dels preus i el cost de l'Imperi.</p> <p>Crisi i decadència de l'Imperi al segle XVII: els <i>validos</i>; l'expulsió dels moriscs; els projectes de reforma d'Olivares; la Guerra dels Trenta Anys i la pèrdua de l'hegemonia a Europa a favor de França; les rebel·lions de Catalunya i Portugal el 1640; Carles II i el problema successori; la crisi demogràfica i econòmica.</p> <p>El segle d'or espanyol: de l'humanisme a la Contrareforma; Renaixement i barroc en la literatura i l'art.</p>	<p>1. Analitzar el regnat dels Reis Catòlics com una etapa de transició entre l'edat mitjana i l'edat moderna i identificar les pervivències medievals i els fets rellevants que obren el camí de la modernitat.</p> <p>1.1. <i>Defineix el concepte d'unió dinàstica aplicat a Castella i Aragó en temps dels Reis Catòlics i descriu les característiques del nou Estat.</i></p> <p>1.2. <i>Explica les causes i les conseqüències dels fets més rellevants de 1492.</i></p> <p>1.3. <i>Analitza les relacions dels Reis Catòlics amb Portugal i els objectius que perseguïen.</i></p> <p>2. Explicar l'evolució i l'expansió de la monarquia hispànica durant el segle XVI i diferenciar el regnat de Carles I del regnat de Felip II.</p> <p>2.1. <i>Compara l'imperi territorial de Carles I i el de Felip II i explica els diferents problemes que varen tenir.</i></p> <p>2.2. <i>Explica l'expansió colonial a Amèrica i al Pacífic durant el segle XVI.</i></p> <p>2.3. <i>Analitza la política respecte a Amèrica al segle XVI i les conseqüències que té per a Espanya, Europa i la població americana.</i></p> <p>2.4. <i>Representa una línia del temps des del 1474 fins al 1700 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p>3. Explicar les causes i les conseqüències de la decadència de la monarquia hispànica al segle XVII i relacionar els problemes interns, la política exterior i la crisi econòmica i demogràfica.</p> <p>3.1. <i>Describeix l'obra dels <i>validos</i> i els efectes que té en la crisi de la monarquia.</i></p> <p>3.2. <i>Explica els principals projectes de reforma del comte duc d'Olivares.</i></p> <p>3.3. <i>Analitza les causes de la Guerra dels Trenta Anys i les conseqüències que té per a la monarquia hispànica i per a Europa.</i></p> <p>3.4. <i>Compara i comenta les rebel·lions de Catalunya i Portugal del 1640.</i></p> <p>3.5. <i>Explica els principals factors de la crisi demogràfica i econòmica del segle XVII i les conseqüències que se'n deriven.</i></p> <p>4. Reconèixer les grans aportacions culturals i artístiques del segle d'or espanyol a partir d'informació d'interès extreta de fonts primàries i de fonts secundàries (biblioteques, Internet, etc.).</p> <p>4.1. <i>Cerca informació d'interès (a llibres o a Internet) i elabora una breu exposició sobre els següents pintors del segle d'or espanyol: El Greco, Ribera, Zurbarán, Velázquez i Murillo.</i></p>	1r trimestre

4	<p>Espanya en l'òrbita francesa: el reformisme dels primers Borbons (1700-1788)</p> <p>Canvi dinàstic i Guerra de Successió: una contesa civil i europea; la Pau d'Utrecht i el nou equilibri europeu; els pactes de família amb França.</p> <p>Les reformes institucionals: els decrets de Nova Planta i la centralització politicoadministrativa; el nou model d'Estat; l'administració a Amèrica; la hisenda reial; les relacions Església-Estat.</p> <p>L'economia i la política econòmica: la recuperació demogràfica; els problemes de l'agricultura, la indústria i el comerç; la liberalització del comerç amb Amèrica; l'enlairament econòmic de Catalunya.</p> <p>La Il·lustració a Espanya: projectistes, innovadors i il·lustrats; el despotisme il·lustrat; el nou concepte d'educació; les societats econòmiques d'amics del país; la premsa periòdica.</p>	<p>1. Analitzar la Guerra de Successió espanyola com a contesa civil i europea i explicar les conseqüències que té per a la política exterior espanyola i el nou ordre internacional.</p> <p><i>1.1. Explica les causes de la Guerra de Successió espanyola i la composició dels bàndols en conflicte.</i></p> <p><i>1.2. Representa una línia del temps des del 1700 fins al 1788 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p><i>1.3. Detalla les característiques del nou ordre europeu sorgit de la Pau d'Utrecht i el paper que hi té Espanya.</i></p> <p>2. Descriure les característiques del nou model d'estat i especificar l'abast de les reformes promogudes pels primers monarques de la dinastia borbònica.</p> <p><i>2.1. Defineix què varen ser els decrets de Nova Planta i explica la importància que varen tenir en la configuració del nou Estat borbònic.</i></p> <p><i>2.2. Elaborar un esquema comparatiu del model polític dels Àustries i el dels Borbons.</i></p> <p><i>2.3. Explica les mesures que varen adoptar o varen projectar els primers Borbons per sanejar la hisenda reial.</i></p> <p><i>2.4. Descriu les relacions Església-Estat i les causes de l'expulsió dels jesuïtes.</i></p> <p>3. Comentar la situació inicial dels diferents sectors econòmics i detallar els objectius de la nova política econòmica i els canvis que va introduir.</p> <p><i>3.1. Compara l'evolució demogràfica del segle XVIII amb la de la centúria anterior.</i></p> <p><i>3.2. Desenvolupa els principals problemes de l'agricultura i les mesures impulsades per Carles III en aquest sector.</i></p> <p><i>3.3. Explica la política industrial de la monarquia i les mesures adoptades respecte al comerç amb Amèrica.</i></p> <p>4. Explicar l'enlairament econòmic de Catalunya i comparar-lo amb l'evolució econòmica de la resta d'Espanya.</p> <p><i>4.1. Especifica les causes de l'enlairament econòmic de Catalunya al segle XVIII.</i></p> <p>5. Exposar els conceptes fonamentals del pensament il·lustrat i identificar-ne les vies de difusió.</p> <p><i>5.1. Comenta les idees fonamentals de la Il·lustració i defineix el concepte de despotisme il·lustrat.</i></p> <p><i>5.2. Raona la importància de les societats econòmiques d'amics del país i de la premsa periòdica en la difusió dels valors de la Il·lustració.</i></p>	1r trimestre
---	--	---	--------------

<p>5</p>	<p>La restauració borbònica: implantació i consolidació d'un nou sistema polític (1874-1902)</p> <p>L'impacte de la Revolució Francesa: les relacions entre Espanya i França; la Guerra de la Independència; el primer intent de revolució liberal, les Corts de Cadis i la Constitució de 1812.</p> <p>El regnat de Ferran VII: la restauració de l'absolutisme; el Trienni Liberal; la reacció absolutista.</p> <p>L'emancipació de l'Amèrica espanyola: el protagonisme crioll; les fases del procés; les repercussions per a Espanya.</p> <p>L'obra de Goya com a testimoni de l'època.</p>	<p>1. Analitzar les relacions entre Espanya i França des de la Revolució Francesa fins a la Guerra de la Independència i especificar en cada fase els principals esdeveniments i les repercussions que tenen per a Espanya.</p> <p><i>1.1. Resumeix els canvis que experimenten les relacions entre Espanya i França des de la Revolució Francesa fins al començament de la Guerra de la Independència.</i></p> <p><i>1.2. Descriu la Guerra de la Independència: causes, la composició dels bàndols en conflicte i el desenvolupament dels esdeveniments.</i></p> <p>2. Comentar la tasca legisladora de les Corts de Cadis i relacionar-la amb l'ideari del liberalisme.</p> <p><i>2.1. Compara les Corts de Cadis amb les corts dividides en estaments de l'Antic Règim.</i></p> <p><i>2.2. Comenta les característiques essencials de la Constitució de 1812.</i></p> <p>3. Descriure les fases del regnat de Ferran VII i explicar els principals fets de cada una d'aquestes fases.</p> <p><i>3.1. Detalla les fases del conflicte entre liberals i absolutistes durant el regnat de Ferran VII.</i></p> <p><i>3.2. Defineix el carlisme i resumeix l'origen que té i els suports de què disposava inicialment.</i></p> <p><i>3.3 Representa una línia del temps des del 1788 fins al 1833 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p><i>3.4. Representa en un esquema les diferències, quant a sistema polític i estructura social, entre l'Antic Règim i el règim liberal burgès.</i></p> <p>4. Explicar el procés d'independència de les colònies americanes i diferenciar-ne les causes i les fases, així com les repercussions econòmiques per a Espanya.</p> <p><i>4.1. Explica les causes i el desenvolupament del procés d'independència de les colònies americanes.</i></p> <p><i>4.2. Especifica les repercussions econòmiques per a Espanya de la independència de les colònies americanes.</i></p> <p>5. Relacionar les pintures i els gravats de Goya amb els esdeveniments d'aquest període i identificar-hi el reflex de la situació i els esdeveniments contemporanis.</p> <p><i>5.1. Cerca informació d'interès sobre Goya (a llibres o a Internet) i elabora una breu exposició sobre la seva visió de la guerra.</i></p>	<p>2n trimestre</p>
<p>6</p>	<p>La conflictiva construcció de l'Estat liberal (1833-1874)</p> <p>El carlisme com a darrer bastió absolutista: ideari i suports socials; les dues primeres guerres carlines.</p> <p>El triomf i la consolidació del liberalisme durant el regnat d'Isabel II: els primers partits polítics; el protagonisme polític dels</p>	<p>1. Descriure el fenomen del carlisme com a resistència absolutista davant la revolució liberal i analitzar-ne els components ideològics, les bases socials, l'evolució en el temps i les conseqüències.</p> <p><i>1.1. Identifica l'àmbit geogràfic del carlisme i explica el seu ideari i els seus suports socials.</i></p> <p><i>1.2. Especifica les causes i les conseqüències de les dues primeres guerres carlines.</i></p> <p><i>1.3. Representa una línia del temps des del 1833 fins al 1874 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p>2. Analitzar la transició definitiva de l'Antic Règim al règim liberal burgès durant el regnat d'Isabel II, explicar el protagonisme dels militars i especificar els canvis polítics, econòmics i</p>	<p>2n trimestre</p>

	<p>militars; el procés constitucional; la legislació econòmica de signe liberal; la nova societat de classes.</p> <p>El Sexenni Democràtic: la revolució de 1868 i la caiguda de la monarquia isabelina; la recerca d'alternatives polítiques, la monarquia d'Amadeu I, la Primera República; la guerra de Cuba, la tercera guerra carlina, la insurrecció cantonal.</p> <p>Els inicis del moviment obrer espanyol: les condicions de vida d'obriers i camperols; l'Associació Internacional de Treballadors i l'aparició dels corrents anarquista i socialista.</p>	<p>socials.</p> <p>2.1. <i>Describeix les característiques dels partits polítics que varen sorgir durant el regnat d'Isabel II.</i></p> <p>2.2. <i>Resumeix les etapes de l'evolució política del regnat d'Isabel II des de la seva minoria d'edat i explica el paper dels militars.</i></p> <p>2.3. <i>Explica les mesures de liberalització del mercat de la terra dutes a terme durant el regnat d'Isabel II.</i></p> <p>2.4. <i>Compara les desamortitzacions de Mendizábal i de Madoz i especifica els objectius de cada una.</i></p> <p>2.5. <i>Especifica les característiques de la nova societat de classes i la compara amb la societat dividida en estaments de l'Antic Règim.</i></p> <p>3. Explicar el procés constitucional durant el regnat d'Isabel II i relacionar-lo amb els diferents corrents ideològics dins el liberalisme i la seva lluita pel poder.</p> <p>3.1. <i>Compara l'Estatut reial de 1834 i les constitucions de 1837 i 1845.</i></p> <p>4. Explicar el Sexenni Democràtic com a període de recerca d'alternatives democràtiques a la monarquia isabelina i especificar els grans conflictes interns i externs que varen desestabilitzar el país.</p> <p>4.1. <i>Explica les etapes polítiques del Sexenni Democràtic.</i></p> <p>4.2. <i>Describeix les característiques essencials de la Constitució democràtica de 1869.</i></p> <p>4.3. <i>Identifica els grans conflictes del Sexenni i explica les conseqüències polítiques que se'n deriven.</i></p> <p>5. Descriure les condicions de vida de les classes treballadores i els inicis del moviment obrer a Espanya i relacionar-ho amb el desenvolupament del moviment obrer internacional.</p> <p>5.1. <i>Relaciona l'evolució del moviment obrer espanyol durant el Sexenni Democràtic amb la del moviment obrer internacional.</i></p>	
7	<p>La Restauració borbònica: implantació i consolidació d'un nou sistema polític (1874-1902)</p> <p>Teoria i realitat del sistema canovista: la inspiració en el model anglès, la Constitució de 1876 i el bipartidisme; el torn de partits, el caciquisme i el frau electoral.</p> <p>L'oposició al sistema: catalanisme, nacionalisme basc, regionalisme gallec i moviment obrer.</p> <p>Els èxits polítics: estabilitat i consolidació del poder civil; la liquidació del problema carlí; la solució temporal del problema de Cuba.</p>	<p>1. Explicar el sistema polític de la Restauració i distingir-ne la teoria del funcionament real.</p> <p>1.1. <i>Explica els elements fonamentals del sistema polític ideat per Cánovas.</i></p> <p>1.2. <i>Especifica les característiques essencials de la Constitució de 1876.</i></p> <p>1.3. <i>Describeix el funcionament real del sistema polític de la Restauració.</i></p> <p>1.4. <i>Representa una línia del temps des del 1874 fins al 1902 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p>2. Analitzar els moviments polítics i socials exclosos del sistema i especificar-ne l'evolució durant el període estudiat.</p> <p>2.1. <i>Resumeix l'origen i l'evolució del catalanisme, el nacionalisme basc i el regionalisme gallec.</i></p> <p>2.2. <i>Analitza els diferents corrents ideològics del moviment obrer i camperol espanyol, així com l'evolució que experimenten durant el darrer quart del segle XIX.</i></p> <p>3. Descriure els principals èxits del regnat d'Alfons XII i la regència de Maria Cristina i inferir-ne les repercussions en la consolidació del nou sistema polític.</p> <p>3.1. <i>Compara el paper polític dels militars durant el regnat d'Alfons XII amb el paper que tenen</i></p>	2n trimestre

	<p>La pèrdua de les darreres colònies i la crisi del 1898: la guerra de Cuba i la guerra amb els Estats Units; el Tractat de París; el regeneracionisme.</p>	<p><i>en les etapes precedents del segle XIX.</i> 3.2. <i>Describeu l'origen, el desenvolupament i les repercussions de la tercera guerra carlina.</i> 4. Explicar el desastre colonial i la crisi del 1898 i identificar-ne les causes i les conseqüències. 4.1. <i>Explica la política espanyola respecte al problema de Cuba.</i> 4.2. <i>Assenyala els principals fets del desastre colonial del 1898 i les conseqüències territorials del Tractat de París.</i> 4.3. <i>Especifica les conseqüències per a Espanya de la crisi del 1898 en els àmbits econòmic, polític i ideològic.</i></p>	
8	<p>Pervivències i transformacions econòmiques al segle XIX: un desenvolupament insuficient.</p> <p>Un lent creixement de la població: alta mortalitat; pervivència d'un règim demogràfic antic; l'excepció de Catalunya. Una agricultura protegida i estancada: els efectes de les desamortitzacions; els baixos rendiments. Una deficient industrialització: la indústria tèxtil catalana, la siderúrgia i la mineria. Les dificultats dels transports: els condicionaments geogràfics; la xarxa de ferrocarrils. El comerç: proteccionisme enfront de lliurecanvisme. Les finances: la pesseta com a unitat monetària; el desenvolupament de la banca moderna; els problemes de la hisenda; les inversions estrangeres.</p>	<p>1. Explicar l'evolució demogràfica d'Espanya al llarg del segle XIX i comparar el creixement de la població espanyola en conjunt amb el creixement de la població de Catalunya i dels països més avançats d'Europa. 1.1. <i>Identifica els factors del lent creixement demogràfic espanyol al segle XIX.</i> 1.2. <i>Compara l'evolució demogràfica de Catalunya amb la de la resta d'Espanya al segle XIX.</i> 2. Analitzar els diferents sectors econòmics i especificar la situació que hereten, les transformacions de signe liberal que experimenten i les conseqüències que se'n deriven. 2.1. <i>Explica els efectes econòmics de les desamortitzacions de Mendizábal i Madoz.</i> 2.2. <i>Especifica les causes dels baixos rendiments de l'agricultura espanyola del segle XIX.</i> 2.3. <i>Describeu l'evolució de la indústria tèxtil catalana, de la siderúrgia i de la mineria al llarg del segle XIX.</i> 2.4. <i>Compara la revolució industrial espanyola amb la dels països més avançats d'Europa.</i> 2.5. <i>Relaciona les dificultats del transport i el comerç interior amb els condicionaments geogràfics.</i> 2.6. <i>Explica els objectius de la xarxa ferroviària i les conseqüències de la Llei general de ferrocarrils de 1855.</i> 2.7. <i>Compara els suports, els arguments i les actuacions de proteccionistes i lliurecanvistes al llarg del segle XIX.</i> 2.8. <i>Explica el procés que va conduir a la unitat monetària i a la banca moderna.</i> 2.9. <i>Explica la reforma Mon-Santillán de la hisenda pública i els efectes que va tenir.</i> 2.10. <i>Especifica com les inversions a Espanya de França i Anglaterra varen afectar el model de desenvolupament econòmic espanyol durant el segle XIX.</i></p>	2n trimestre

9	<p>. LA CRISI DEL SISTEMA DE LA RESTAURACIÓ I LA CAIGUDA DE LA MONARQUIA (1902-1931)</p> <p>Els intents de modernització del sistema: el revisionisme polític dels primers governs d'Alfons XIII (Maura i Canalejas); l'oposició de republicans i nacionalistes catalans, bascs, gallecs i andalusos. L'impacte dels esdeveniments exteriors: la intervenció al Marroc; la Primera Guerra Mundial; la Revolució Russa. La creixent agitació social: la Setmana Tràgica de Barcelona; la crisi general de 1917; el "trienni bolxevic" a Andalusia. La dictadura de Primo de Rivera: directori militar i directori civil; el final de la guerra del Marroc; la caiguda de la dictadura; l'enfonsament de la monarquia. Creixement econòmic i canvis demogràfics durant el primer terç del segle: els efectes de la Guerra Mundial sobre l'economia espanyola; l'intervencionisme estatal de la dictadura; la transició al règim demogràfic modern; els moviments migratoris; el transvasament de població de l'agricultura a la indústria</p>	<p>1. Relacionar el regeneracionisme sorgit de la crisi del 1898 amb el revisionisme polític dels primers governs i especificar-ne les actuacions més importants.</p> <p><i>1.1. Defineix en què va consistir el "revisionisme polític" inicial del regnat d'Alfons XIII i explica les principals mesures adoptades.</i></p> <p><i>1.2. Representa una línia del temps des del 1902 fins al 1931 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p><i>1.3. Elabora un esquema amb els factors interns i externs de la fallida del sistema polític de la Restauració.</i></p> <p>2. Analitzar les causes de la fallida del sistema polític de la Restauració i identificar els factors interns i els externs que hi varen intervenir.</p> <p><i>2.1. Especifica l'evolució de les forces polítiques d'oposició al sistema: republicans i nacionalistes.</i></p> <p><i>2.2. Explica les repercussions de la Primera Guerra Mundial i la Revolució Russa a Espanya.</i></p> <p><i>2.3. Analitza les causes, els principals fets i les conseqüències de la intervenció d'Espanya al Marroc entre el 1904 i el 1927.</i></p> <p><i>2.4. Analitza la crisi general del 1917: causes, manifestacions i conseqüències.</i></p> <p>3. Explicar la dictadura de Primo de Rivera com a solució autoritària a la crisi del sistema i descriure'n les característiques, etapes i actuacions.</p> <p><i>3.1. Especifica les causes del cop d'estat de Primo de Rivera i els suports de què va disposar inicialment.</i></p> <p><i>3.2. Descriu l'evolució de la dictadura de Primo de Rivera, des del directori militar al directori civil i el seu final.</i></p> <p><i>3.3. Explica les causes de la caiguda de la monarquia.</i></p> <p>4. Explicar l'evolució econòmica i demogràfica durant el primer terç del segle XX i relacionar-la amb la situació heretada del segle XIX.</p> <p><i>4.1. Analitza els efectes de la Primera Guerra Mundial sobre l'economia espanyola.</i></p> <p><i>4.2. Descriu la política econòmica de la dictadura de Primo de Rivera.</i></p> <p><i>4.3. Explica els factors de l'evolució demogràfica d'Espanya durant el primer terç del segle XX</i></p>	3r trimestre
10	<p>La Segona República. La Guerra Civil en un context de crisi internacional (1931-1939)</p> <p>El bienni reformista: la Constitució de 1931; la política de reformes; l'Estatut de</p>	<p>1. Explicar la Segona República com a solució democràtica a l'enfonsament del sistema polític de la Restauració i emmarcar-la en el context internacional de crisi econòmica i conflictivitat social.</p> <p><i>1.1. Explica les causes que varen menar a la proclamació de la Segona República i relaciona les dificultats a les quals va haver de fer front amb la crisi econòmica mundial dels anys 30.</i></p> <p><i>1.2. Diferencia les forces que varen donar suport a la República al començament de les que s'hi varen oposar i descriu les seves raons i principals actuacions.</i></p> <p>2. Diferenciar les diverses etapes de la República fins al començament de la Guerra Civil i especificar els principals fets i actuacions de cada etapa.</p> <p><i>2.1. Resumeix les reformes impulsades durant el bienni reformista de la República.</i></p> <p><i>2.2. Especifica les característiques essencials de la Constitució de 1931.</i></p>	3r trimestre

		<p>2.3. <i>Analitza el projecte de reforma agrària: motius, desenvolupament i efectes.</i></p> <p>2.4. <i>Compara les actuacions del bienni radical-cedista amb les del bienni anterior.</i></p> <p>2.5. <i>Describeix les causes, el desenvolupament i les conseqüències de la revolució d'Astúries de 1934.</i></p> <p>2.6. <i>Explica les causes de la formació del Front Popular i les actuacions des del seu triomf electoral fins al començament de la guerra.</i></p> <p>2.7. <i>Representa una línia del temps des del 1931 fins al 1939 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</i></p> <p>3. Analitzar la Guerra Civil, identificar-ne les causes i les conseqüències i explicar la intervenció internacional i la successió dels esdeveniments a les dues zones.</p> <p>3.1. <i>Especifica els antecedents de la Guerra Civil.</i></p> <p>3.2. <i>Relaciona la Guerra Civil espanyola amb el context internacional.</i></p> <p>3.3. <i>Compara l'evolució política i la situació econòmica dels dos bàndols durant la guerra.</i></p> <p>3.4. <i>Especifica els costos humans i les conseqüències econòmiques i socials de la guerra.</i></p> <p>3.5. <i>Sintetitza en un esquema les grans fases de la guerra des del punt de vista militar.</i></p> <p>4. Valorar la importància de l'edat d'argent de la cultura espanyola i exposar les aportacions de les generacions i figures més representatives.</p> <p>4.1. <i>Cerca informació d'interès (a llibres o a Internet) i elabora una breu exposició sobre l'edat d'argent de la cultura espanyola.</i></p>	
11	<p>La dictadura franquista (1939-1975)</p> <p>La postguerra: grups ideològics i suports socials del franquisme; les relacions oscil·lants amb l'exterior; la configuració política del nou Estat; la repressió política; l'autarquia econòmica. Els anys del "desenvolupisme": els plans de desenvolupament i el creixement econòmic; les transformacions socials; la reafirmació política del règim; la política exterior; la creixent oposició al franquisme. El final del franquisme: la inestabilitat política; les dificultats exteriors; els efectes de la crisi econòmica internacional del 1973. La cultura espanyola durant el franquisme: la cultura oficial, la cultura de l'exili, la cultura interior al marge del sistema</p>	<p>1. Analitzar les característiques del franquisme i com evoluciona en el temps, i especificar les transformacions polítiques, econòmiques i socials que es varen produir i relacionar-les amb la situació internacional canviant.</p> <p>1.1. <i>Elabora un esquema amb els grups ideològics i el suports socials del franquisme a l'etapa inicial.</i></p> <p>1.2. <i>Diferencia etapes en l'evolució d'Espanya durant el franquisme i resumeix els trets essencials de cada etapa.</i></p> <p>1.3. <i>Explica l'organització política de l'Estat franquista.</i></p> <p>1.4. <i>Explica les relacions exteriors, l'evolució política i la situació econòmica d'Espanya des del final de la Guerra Civil fins al 1959.</i></p> <p>1.5. <i>Explica les relacions exteriors, l'evolució política i les transformacions econòmiques i socials d'Espanya des del 1959 fins al 1973.</i></p> <p>1.6. <i>Especifica les causes de la crisi final del franquisme des del 1973.</i></p> <p>1.7. <i>Relaciona l'evolució política del règim amb els canvis que es produeixen en el context internacional.</i></p> <p>1.8. <i>Explica la política econòmica del franquisme en les diferents etapes i l'evolució econòmica del país</i></p> <p>1.9. <i>Describeix les transformacions que experimenta la societat espanyola durant els anys del franquisme, així com les causes d'aquestes transformacions.</i></p> <p>1.10. <i>Especifica els diferents grups d'oposició política al règim franquista i comenta com</i></p>	3r trimestre

		<p>evolucionen en el temps.</p> <p>1.11. Representa una línia del temps des del 1939 fins al 1975 i hi situa els principals esdeveniments històrics.</p> <p>2. Descriure la diversitat cultural del període i distingir-ne les diferents manifestacions.</p> <p>2.1. <i>Cerca informació d'interès (a llibres o a Internet) i elabora una breu exposició sobre la cultura de l'exili durant el franquisme</i></p>	
12	<p>Normalització democràtica d'Espanya i integració a Europa (des del 1975)</p> <p>La transició a la democràcia: la crisi econòmica mundial; les alternatives polítiques al franquisme: continuisme, reforma o ruptura; el paper del rei; la Llei per a la reforma política; les primeres eleccions democràtiques. El període constituent: els Pactes de la Moncloa; les "preautonomies" de Catalunya i el País Basc; la Constitució de 1978 i l'Estat de les autonomies. Els governs constitucionals: el problema del terrorisme; el fallit cop d'estat de 1981; l'entrada a l'OTAN; la plena integració a Europa. El paper d'Espanya al món actual.</p>	<p>1. Descriure les dificultats de la transició a la democràcia des del franquisme en un context de crisi econòmica i explicar les mesures que varen permetre la celebració de les primeres eleccions democràtiques.</p> <p>1.1. <i>Explica les alternatives polítiques que es proposaven després de la mort de Franco i qui les defensava.</i></p> <p>1.2. <i>Describeu el paper exercit pel rei durant la Transició.</i></p> <p>1.3. <i>Describeu les actuacions impulsades pel president del Govern Adolfo Suárez per a la reforma política del règim franquista: Llei per a la reforma política de 1976, Llei d'amnistia de 1977, etc.</i></p> <p>1.4. <i>Explica les causes i els objectius dels Pactes de la Moncloa.</i></p> <p>1.5. <i>Describeu com es varen establir les "preautonomies" de Catalunya i el País Basc.</i></p> <p>2. Descriure el nou model d'estat democràtic establert en la Constitució de 1978 i especificar les actuacions prèvies encaminades a assolir l'acord social i polític més ampli.</p> <p>2.1. <i>Explica el procés d'elaboració i aprovació de la Constitució de 1978 i quines característiques essencials té.</i></p> <p>3. Analitzar l'evolució econòmica, social i política d'Espanya des del primer govern constitucional de 1979 fins a l'aguda crisi econòmica iniciada el 2008 i assenyalar les amenaces més rellevants a què ha de fer front i els efectes de la plena integració a Europa.</p> <p>3.1. <i>Elabora un esquema amb les etapes polítiques des del 1979 fins a l'actualitat, segons el partit que té el poder, i assenyalas els principals esdeveniments de cada etapa.</i></p> <p>3.2. <i>Comenta els fets més rellevants del procés d'integració a Europa i les conseqüències per a Espanya d'aquesta integració.</i></p> <p>3.3. <i>Analitza l'evolució econòmica i social d'Espanya des de la segona crisi del petroli del 1979 fins al començament de la crisi financera mundial del 2008.</i></p> <p>3.4. <i>Analitza l'impacte de l'amenaça terrorista sobre la normalització democràtica d'Espanya, descriu la gènesi i l'evolució de les diferents organitzacions terroristes que han actuat des de la Transició democràtica fins a l'actualitat (ETA, GRAPO, etc.) i reflexiona sobre altres temes que hi estan relacionats: la ciutadania amenaçada, els moviments associatius de víctimes, la mediació en conflictes, etc.</i></p> <p>3.5. Representa una línia del temps des del 1975 fins a l'actualitat i hi situa els principals esdeveniments històrics.</p> <p>4. Resumir el paper d'Espanya al món actual i especificar la seva posició dins la Unió Europea i</p>	3r trimestre

		les relacions que manté amb altres àmbits geopolítics. 4.1. <i>Explica la posició i el paper de l'Espanya actual a la Unió Europea i al món</i>	
--	--	--	--

Procediments i instruments d'avaluació (Batxillerat)

- Història del Món Contemporani

CONTROLS I RECUPERACIONS

Hi haurà **dos controls** per avaluació; el segon control inclourà tots els continguts de l'avaluació (cada control tindrà un valor d'un 50% sobre el valor totla dels controls). Després dels controls i abans dels dies d'avaluació hi haurà un dia per controls pendents en el cas de **incidències** que justifiquin la no presentació a la prova (justificant mèdic o a través dels pares o tutor de l'alumne).

Després de la 1ª avaluació i abans de les vacances de Nadal, es fixarà un control de **recuperació**. Les avaluacions suspeses es podran recuperar abans de l'avaluació ordinària (juny); es considerarà aprovada la matèria quan s'obtingui una qualificació final igual o superior a 5 i hagi al manco dues avaluacions aprovades i cap suspesa amb una qualificació inferior a 4.

Criteris de recuperació de la convocatòria extraordinària de setembre: els alumnes que suspenguin el mes de juny, hauran d'examinar-se de tota l'assignatura el setembre. Se donarà a cada alumne suspés unes indicacions de com serà el control de setembre; no hi haurà feines de recuperació

AVALUACIÓ (procediments i criteris d'avaluació)

La nota de cada avaluació dependrà de la mitjana dels dos controls i de la feina.

La mitjana dels controls serà un **75%** de la nota i la feina un **25%**.

Per aprovar l'avaluació, la mitjana de la nota dels controls ha de ser com a mínim un 4'75, per baix d'aquesta nota no contarà la possible nota positiva de la feina. La nota de la feina completarà la del control tant en positiu com en negatiu (un alumne amb un 4'75 de controls, podria suspendre si la nota de la feina no arribés al 5'25). La nota mínima per aprovar (mitjana de controls més feina) ha de ser un 5.

Treballs per pujar nota (només contenen a partir d'un aprovat)

Apart de feines o controls, **a la nota final** tant de les avaluacions com de tot el curs, també influiran en positiu altres treballs:

a) opcional (a cada avaluació) A cada avaluació es podrà fer una treball sobre una **pel·lícula** d'ambient històric (que es projectarà una horabaixa a l'institut)

seguint un model. Aquesta feina opcional podrà pujar com a màxim 1 punt la nota final de l'avaluació (només a partir d'un aprovat a l'avaluació)
 b) feina opcional (es contabilitza a final de curs): **les exposicions orals a classe**. Al llarg del curs, els alumnes faran una exposició d'un tema en parelles. Després de la primera avaluació es fixarà un calendari d'exposicions. La nota de l'exposició es contarà a final de curs i pot pujar 0'5 punts (màxim) la nota final del curs (només a partir d'un aprovat al curs)

Recuperació de la convocatòria extraordinària de setembre: els alumnes que hagin suspès l'assignatura el mes de juny, hauran de recuperar el temari sencer; el juny es donarà a cada alumne suspès unes indicacions per escrit de com serà el control de setembre; no hi haurà feines de recuperació.

- Història de l'Art

Comentari d'obres d'art
Coneixement de la terminologia artística proposada per la prova de selectivitat.
Dos exercicis escrits per avaluació, en els quals s'anirà aplicant el model d'examen proposat
En el mes de maig es realitzaran recuperacions de les avaluacions parcials suspeses i pels alumnes que encara no hagin aprovat l'assignatura s'efectuarà un examen final que inclourà tota la matèria impartida

- Geografia

Anàlisi de mapes i gràfics
Comentari de textos
Elaboració de mapes i gràfics.
Anàlisi de dades estadístiques
Coneixement de la terminologia geogràfica adient a cada tema
Dos exercicis escrits per avaluació, en els quals s'anirà aplicant el model d'examen proposat.
En el mes de maig es realitzaran recuperacions de les avaluacions parcials suspeses i per aquells alumnes que encara no hagin aprovat l'assignatura s'efectuarà un examen final que inclourà tota la matèria impartida.

- Història d'Espanya

1. Proves escrites de caràcter objectiu. Es realitzaran un mínim de dues per avaluació. Podran constar de preguntes obertes (exposició d'un tema, comentaris de mapes i textos històrics) o tancades. Cada prova escrita podrà incloure continguts seleccionats del temari anterior amb un valor de dos punts per examen.

- La no presentació d'un alumne a la prova escrita ha de ser degudament justificada i acceptada pel professor de la matèria
- La còpia comprovada, total o parcial, dels continguts d'una prova escrita suposarà la qualificació de 0. La reincidència dins una mateixa avaluació suposarà la qualificació de 0 per aquesta avaluació i la impossibilitat de la seva recuperació dins l'avaluació ordinària.

2. **Activitats.** Es valorarà la correcta realització per part de l'alumnat d'exposicions orals, comentaris d'una font històrica, treballs d'indagació i recerca, vocabularis i línies de temps.

- La no presentació de les activitats encomanades dins els terminis prevists suposarà la qualificació negativa de la mateixa.
- El plagi o la còpia significativa de continguts sense citar les fonts significarà la qualificació negativa de l'activitat.

3. **Observació a l'aula.** Es valorarà l'actitud de l'alumne, la seva participació activa i positiva, l'interès pel propi procés d'aprenentatge i pels continguts propis de la matèria. Igualment es tindran en consideració els hàbits de feina: claredat, rigor, creativitat, autonomia, correcta expressió, acurada presentació de les activitats realitzades, puntualitat en el lliurament de les feines encomanades.

- Aquest apartat podrà modificar la qualificació de l'alumne en un **10 %** del total obtingut per l'alumne als apartats anteriors.

Criteris de qualificació que s'aplicaran (Batxillerat)

- Història del món contemporani

Les feines comanades cobriran el 25% de la nota
La mitjana dels controls serà un 75% de la nota. Es considerarà aprovat aquest apartat quan la mitjana sigui com a mínim un 5. Si la mitjana dels controls no arriba a aquesta nota, la nota final no podrà ser aprovada, però, en el cas de que el alumne tregui un 4'75 de mitjana dels controls, podrà aprovar si amb la feina li surt aprovat.
L'actitud de l'alumne a classe (assistència, puntualitat, participació)contarà excepcionalment tant en positiu com en negatiu un 10% sobre el total de la nota
La nota mitjana de l'assignatura per avaluacions ha de sumar com a mínim un 5 per aprovar

- Història de l'Art

La nota mitjana dels dos exercicis que s'efectuaran trimestralment ha de ser un 5 per aprovar l'avaluació.
A cada exercici es valorarà la capacitat de l'alumne per conèixer correctament la definició dels diferents termes artístics que se li plantegin i així mateix els autors i obres que es descriguin. Un altre apartat de la prova escrita girarà al voltant del desenvolupament d'un tema sobre els continguts explicats. Al tercer apartat de la prova es valorarà l'anàlisi i comentari d'una obra d'art.

- Geografia

La nota mitjana dels dos exercicis que s'efectuaran trimestralment ha de ser un 5 per aprovar l'avaluació
A cada exercici es valorarà la capacitat del l'alumne per definir correctament la terminologia proposada a l'examen, el coneixement dels temes estudiats, la resolució correcta de l'exercici de mapatge que es plantegi, els coneixements i l'expressió adequada per enfocar el comentari de text que es proposi i la demostració del seu coneixement geogràfic per mitjà d'un anàlisi de dades estadístiques.

- Història d'Espanya

El segon any de batxillerat s'han d'adequar els elements curriculars desenvolupats a la matèria d'Història d'Espanya a les característiques de la nova revàlida. Ara per ara la falta d'una normativa clara i definitiva respecte al desenvolupament i estructura de les revàlides LOMQUE genera una incertesa i inseguretat que dificulta l'adopció de decisions educatives necessàries per tal de garantir l'èxit de l'alumnat. No existeix informació de quin tipus de prova es farà, com seran les qüestions (preguntes obertes o tancades), com es recolliran els estàndards d'aprenentatge a la prova i un llarg etcètera de qüestions encara no definides. Aquesta lamentable situació provoca que a la programació s'han de definir instruments d'avaluació i als criteris de qualificació que poden tenir un caràcter provisional.

Criteris de qualificació i mecanismes de recuperació per l'assignatura d'Història d'Espanya.

- La qualificació de cada avaluació trimestral serà el resultat d'aplicar una mitjana ponderada obtinguda a partir dels següents instruments:
 - **Les proves objectives** representen el **90 %** de la qualificació.
 - **Les activitats**, suposen el **10%** de la qualificació.
 - **L'actitud de l'alumnat** podrà significar un màxim del **10%** de la qualificació de les diferents avaluacions trimestrals. Servirà per arrodonir els decimals de la qualificació.
- La qualificació de les diferents avaluacions serà expressada en nombres naturals de l'1 al 10.
- A les diferents avaluacions, la matèria es considerarà aprovada quan s'obtingui una qualificació igual o superior a 5
- La qualificació de l'avaluació ordinària serà el resultat d'aplicar la mitjana aritmètica de les qualificacions obtingudes en cada un dels tres trimestres. L'alumnat que no supere positivament l'avaluació ordinària haurà de recuperar la matèria a l'avaluació extraordinària prevista pel mes de setembre.
- La matèria es considera no aprovada en els tres casos següents:
 - a) amb una nota mitjana inferior a cinc.
 - b) amb dues avaluacions trimestrals suspeses.
 - c) amb avaluació trimestral amb una nota inferior a quatre.
- **Els/les alumnes amb la matèria no aprovada** podran realitzar un examen de recuperació de la matèria no superada el mes de maig. En el cas de presentar-se a la recuperació dels continguts de dues o totes les avaluacions, la qualificació final obtinguda a l'avaluació ordinària no podrà ser superior al 5.
- **Els/les alumnes que no hagin superat l'avaluació ordinària** han de presentar-se a una prova escrita el mes de setembre. Aquesta prova seguirà els model de les proves de revàlida i inclourà tots els continguts del curs. La qualificació d'aquest examen serà la nota de l'avaluació extraordinària. Aquesta recuperació consistirà en una prova escrita que inclourà tots els continguts del curs.
- L'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes és contínua i té en compte el que diu la normativa sobre la seva assistència regular a classe i la seva participació en les diferents activitats proposades pels professors de la matèria.

Criteris orientatius i relatius a l'adquisició de capacitats que afecten les qualificacions de l'assignatura d'Història d'Espanya.

- Correcció i claredat expositiva: oral i escrita.
- Correcta comprensió oral i escrita.
- Suficient capacitat d'anàlisi i de síntesi.
- Suficient capacitat d'interpretació de diferents fonts històriques.
- Capacitat d'indagació i d'investigació.
- Actitud crítica i autònoma envers la informació.
- Correcta i puntual presentació de les feines encomanades.
- Participació activa i positiva.

Metodologia (Batxillerat)

- Història del món contemporani

Explicacions del professor. En cada tema es començarà amb una visió generalitzada responent les preguntes bàsiques de la història referides al tema: espai cronològic-espacial, protagonistes, fets més significatius, causes i conseqüències quan calgui Se seguirà l'ordre del llibre al desenvolupament del tema per ajudar a l'ordenació dels coneixements de l'alumne
Dels quatre dies, un serà per corregir les feines i fomentar la participació
Classes dedicades a comentaris de text dirigits
Vídeos documentals dels temes del segle XX
Es fomentarà la participació dels alumnes a classe utilitzant el sistema de preguntes lògiques que relacionen els coneixements previs amb els conceptes nous
INTRODUCCIÓ DE TÈCNiques D'APRNENTATGE COOPERATIU
Recerca de biografias o temes específics per part dels alumnes que es posaran en comú a classe. Utilització de fonts biogràfiques i Internet
ts com lectura optativa a la tercera avaluació
Debats ordenats i dirigits en els temes més polèmics una vegada s'hagi recaptat suficient informació. Es fomentarà la defensa de punts de vista diferents del propi per fomentar l'enteniment del punt de vista de l'altre

- Història de l'Art

Es parteix del caràcter universal i propi de cada obra d'art, en relació amb el esdevenir històric tant general com local. S'evitarà la simple enumeració d'obres i artistes, orientant l'ensenyament cap a l'anàlisi comprensiu de l'obra d'art com a testimoni d'un pensament, d'una cultura i d'un moment històric que es manifesta a través de la bellesa i de les formes.
L'objectiu proposat a l'anterior punt s'intentarà aconseguir mitjançant les explicacions del professor, les projeccions d'imatges amb el canó , i d'audiovisuals.

- Geografia

Explicacions del professor
Utilització dels mitjans de comunicació escrits (notícies de premsa, revistes de geografia,...)
Utilització d'audiovisuals
Participació activa de l'alumnat per donar a conèixer la seva visió sobre qüestions geogràfiques exposades per mitjà de comentaris de text.
Aplicació de les noves tecnologies de la informació (Mirar les pàgines Web de l'agència estatal de meteorologia, les dades estadístiques procedents de l'IBAE,...)
Treballar constantment sobre mapes oficials de PBAU de l'Estat espanyol en blanc, tant el mapa físic com el polític

- Història d'Espanya

El currículum de l'assignatura d'Història d'Espanya inclou una desmesurada quantitat de continguts conceptuals, que han d'ésser desenvolupats en un temps molt reduït. Algunes de les indicacions respecte a metodologia i recursos didàctics que figuren al nou currículum incideixen en un aprenentatge que parteix de *"la utilització d'una metodologia activa i participativa per aconseguir un aprenentatge significatiu"* i *"d'estratègies que facilitin el debat, la reflexió i la confrontació de diferents punts de vista"*. Aquestes qüestions metodològiques, evidentment fonamentals, resultem impossibles de dur a la pràctica si es vol cobrir la totalitat d'un continguts curriculars tan rígids i amplis, amb l'agregant d'unes proves de revalida que semblen incidiran en aspectes purament conceptuals (estàndards).

Es prioritzarà la metodologia expositiva amb explicacions dels continguts per part del professor.
Comentaris de mapes i text individuals i cooperatius (document compartit en DRIVE) Es comenten en lectura pública per part de l'alumnat.
Treballs d'indagació i recerca per la interpretació de fonts textuals o mapes històrics
Preparació de temes i exposició dels continguts en exposició orals realitzades per l'alumnat.
Utilització de recursos audiovisuals: documentals: "Memòria d'Espanya" RTVE

Materials, recursos didàctics i llibres de text. (Batxillerat)

1r Batxillerat	Història del Món Contemporani. Editorial Vicens Vives. ISBN 978-8468232102
	Resums de la professora penjats a l'Aula virtual
2n de Batxillerat	Llibre recomanat pel seguiment de la matèria: HEB, Història d'Espanya Historia de España. Ed. VV, 2016. ISBN 978-84-682-3941-5 Altres manuals d'Història d'Espanya que l'alumnat pugui aconseguir són igualment útils pel seguiment de la matèria. Pàgina socials21.com (Materials, resums, esquemes...)
	BENEJAM, Pilar, <i>Geografia d'Espanya</i> . Editorial Vicens Vives. Barcelona, 2009 i altres manuals Geografia d'Espanya que l'alumnat pugui aconseguir són igualment útils pel seguiment de la matèria. També Atlas d'Espanya

	També els materials posats pel professor a l'Aula virtual de l'Institut són molt importants
	Història de l'Art de diversos autors. Editorial Vicens Vives. Barcelona, 2009 i altres manuals d'Història de l'Art que l'alumnat pugui aconseguir són igualment útils pel seguiment de la matèria. També els materials posats pel professor a l'Aula virtual de l'Institut. A l'aula virtual hi ha al menys dos manuals d'Història de l'Art extrets d'internet prou interessants

Estratègies d'animació a la lectura i desenvolupament de l'expressió oral i escrita

En l'assignatura de Història Contemporània es proposarà cada any una llista de llibres relacionats amb els temes estudiats. L'alumne podrà llegir i exposar a classe amb un sistema guiat per la professora, un d'aquests llibres. Després de l'exposició dirigirà el debat entre els seus companys

Comentaris de text guiats
Lectura comprensiva. Elaboració d'esquemes

Mesures per a la utilització de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC)

Utilització de l'aula virtual del nostre centre per fer el seguiment i realitzar les comunicacions amb l'alumnat, penjar les activitats i materials de suport a l'estudi de les assignatures d'Història Contemporània de primer curs de Batxillerat, i de Geografia i Història de l'Art de segon curs de Batxillerat.

Utilització de GoogleClassroom i Drive per fer el seguiment i realitzar les comunicacions amb l'alumnat, penjar les activitats i materials de suport a l'estudi, fer correcció de feines de l'assignatura d'Història d'Espanya

Creació i manteniment per part del professor que imparteix l'assignatura, de la pàgina socials21.com amb diversos materials: resums, esquemes, comentaris de mapes, informació de la matèria...

Criteris generals d'avaluació per les avaluacions extraordinàries.

Els/les alumnes que no hagin superat l'avaluació ordinària han de presentar-se a una prova escrita de caràcter objectiu que es realitzarà en els tres primers dies del mes de setembre.

La qualificació d'aquest examen serà la nota de l'avaluació extraordinària.

Per poder aprovar l'assignatura s'ha de tenir una qualificació a l'examen extraordinari igual o superior a cinc.

Aquesta recuperació consistirà en una prova escrita amb preguntes tancades i/o obertes que inclourà tots els continguts del curs, els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge.

A les matèries de segon de Batxillerat, aquesta prova seguirà els model de les proves de revàlida i inclourà tots els continguts del curs.

Activitats de recuperació i mesures de suport per a alumnes amb la matèria de primer de batxiller pendent.

Els alumnes rebran a principi de curs un full amb les indicacions de com s'ha de recuperar l'assignatura. La recuperació se farà en un dia triat entre els alumnes que tinguin l'assignatura pendent.

Professora encarregada: Elena Sánchez

4. Activitats extraescolars i complementàries del Departament

Existeix una oferta cultural relacionada amb la nostra àrea -exposicions, cinema, conferències...- que va sorgint al llarg del curs i que no són conegudes amb l'antelació suficient per poder ser recollides en aquesta programació. Si alguna d'aquestes ofertes destaca pel seu elevat interès curricular, es sol·licitaran a la direcció del centre els permisos necessaris per poder efectuar l'activitat complementària. Sempre respectaran les propostes del departament d'extraescolars i de la direcció del centre respecte a la conveniència de dates (després de les avaluacions i abans de les vacances).

- **1r ESO**

_____ Departament de Ciències Socials. Geografia i Història. _____ Programació del curs 2017/2018 _____ IES. Madina Mayurqa _____

- Participació al primera avaluació a les rutes Literàries, científiques i artístiques organitzades pel MECD. Visita a Cantabria i Astúries amb 24 alumnes de 1r d'ESO. Organitzada conjuntament amb el Departament de Biologia i Geologia

Grups: 1r ESO

Temporització activitat: 1a avaluació del 15 al 21 d'octubre del 2017

Lloc a visitar: Cantabria i Astúries

Durada de la sortida: del 15 al 21 d'octubre del 2017

Trasllat previst: En avió i autocar

Professors responsables: Ferran Jover i Ana Maria Abril (Dep. Biologia i Geologia)

- A la segona o tercera avaluació està programada una sortida amb els alumnes de tot el dia per anar a visitar assentaments de Mallorca de l'època prehistòrica i romana; es planeja anar a visitar els poblats talaiòtics de Capo Corb, Son Fornés i Ses Païses així com els restes de la ciutat romana de Pollentia.

Grups: 1r d'ESO

Temporització de l'activitat: 2a o 3a avaluació

Lloc a visitar: a Capo Corb, Son Fornés i Ses Païses així com els restes de la ciutat romana de Pollentia.

Durada de la sortida: dins l'horari lectiu.

Trasllat previst: en autocar

Els professors organitzadors i reponsables de l'activitat: Maria Antonia Frau i Ferran Jover

- **2n ESO**

A la segona avaluació està programada una sortida amb els alumnes per la ciutat de Palma per anar a visitar el palau de l'Almudaina i la Seu incidint en els elements històrics i artístics d'aquestes dues construccions.

Grups: 2n d'ESO

Temporització de l'activitat: 2a avaluació

Lloc a visitar: Ciutat de Mallorca.

Durada de la sortida: dins l'horari lectiu.

Trasllat previst: a peu

Els professors organitzadors i reponsables de l'activitat: Marina Gómez i Mateu Palmer.

- **3r ESO** A la segona avaluació es planeja una sortida amb alumnes consistent en anar a Sineu en tren i realitzar una gimcana pel poble; el contingut del qüestionari es centrarà qüestions de geografia tant física com econòmica, política o demogràfica

Grups: 3r d'ESO

Temporització de l'activitat: 2a avaluació

Lloc a visitar: Sineu.

Durada de la sortida: dins l'horari lectiu.

Trasllat previst: en tren. Pendent confirmació per part de SFM.

Els professors organitzadors i reponsables de l'activitat: Mateu Palmer i Marina Gómez

A la tercera avaluació, es planeja una sortida amb alumnes consistent en anar a una fàbrica local .La sortida es centrarà en la identificació d els diferents processos industrials aplicats a un producte de consum.

Grups: 3r d'ESO(A,B,C i D)

Temporització de l'activitat: 3a avaluació

Lloc a visitar: Pendent confirmació

Durada de la sortida: dins l'horari lectiu.

Trasllat previst: Autocar

Els professors organitzadors i reponsables de l'activitat: Marina Gómez, Mateu Palmer i Magdalena Rigo.

- **4t ESO**

Existeix una oferta cultural relacionada amb la nostra àrea -exposicions, cinema, conferències...- que va sorgint al llarg del curs i que no són conegudes amb l'antelació suficient per poder ser recollides en aquesta programació. Si alguna d'aquestes ofertes destaca pel seu elevat interès curricular, es sollicitaran a la direcció del centre els permisos necessaris per poder efectuar l'activitat complementària.

- **1r BATXILLER**

Es deixa oberta la possibilitat de treure als alumnes a qualque exposició a Palma de interès històric o artístic.

També es preveu sortir al cinema, una vegada per avaluació i els dies d'abans de les vacances si hi ha qualque oferta cinematogràfica interessa de caire històric.